

नेपाल सरकार
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
स्वास्थ्य सेवा विभाग
राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र

स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका

२०७५

नेपाल सरकार
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र
टेकू, काठमाण्डौ (नेपाल)
२०७५

कृतज्ञता

विभिन्न स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, स्वास्थ्य संस्था तथा अस्पतालमा कार्यरत तालिम प्रशिक्षक तथा व्यवस्थापकहरूलाई स्वास्थ्य तालिम कार्यक्रम तथा गतिविधिहरूलाई व्यवस्थापन गरी सहज रूपमा कार्यान्वयन गर्नको लागि राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले एकिकृत स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापनमा जोड दिदै आईरहेको छ । परिवार नियोजन तालिम हरूलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम प्रणाली मातहत संस्थागत गरे संगै स्वास्थ्य तालिम हरूलाई व्यवस्थापन गर्न तालिम निर्देशिकाको आवश्यकता महशुस भइयो । यसकोलागि जपाईगोको सहयोगमा वि.स. २०५४ (सन् १९९८) मा परिवार नियोजन तालिममा सहयोग पुग्ने हेतुले तालिम व्यवस्थापन सामग्री (डकुमेण्ट) तयार गरीयो । तालिम व्यवस्थापन सामग्री तयार गर्न परिवार नियोजन क्षेत्रमा कार्यरत विशेषज्ञहरूको ठूलो सहयोग रह्यो ।

युएसएड तथा नेपाल परिवार स्वास्थ्य कार्यक्रम (NFHP-I) को आर्थिक सहयोगमा तालिम व्यवस्थापन सामग्रीलाई आधार मानेर स्वास्थ्य सेवा विभागका तत्कालीन महानिर्देशक डा. विडि चटौत, राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रका तत्कालीन निर्देशक श्री अर्जुन बहादुर सिंह लगायत सरकारी तथा गैह्र सरकारी क्षेत्रमा कार्यरत विज्ञहरूको सहयोगमा परिवार नियोजन र गर्भपतन (प्याक) तालिम को लागि आवश्यक सूचनाहरूलाई अद्यावधिक गरी तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका तयार गरीयो ।

युएसएड तथा नेपाल परिवार स्वास्थ्य कार्यक्रम (NFHP-II) को आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रका पूर्व निर्देशकहरू श्री अर्जुन बहादुर सिंह, श्री लक्ष्मी नारायण देव लगायत कार्यक्रम विशेषज्ञहरू र प्राविधिकहरूको सहयोगमा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र मार्फत संचालित परिवार नियोजन, सुरक्षित मातृत्व, हेल्थ लजिस्टिक, संक्रमण रोकथाम, स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन, शल्यकक्ष व्यवस्थापन, क्लिनिकल तालिम सीपहरू र तालिम अवधिमा र तालिम पछि गर्नु पर्ने कार्यहरूको व्यवस्थापनकोलागि आवश्यक सूचनाको अभावलाई पुर्ति गर्न स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिकालाई २०६९ सालमा परिमार्जन गरीयो । परिमार्जित निर्देशिकाले तालिम व्यवस्थापक र प्रशिक्षकहरूलाई गुणस्तरीय तालिम संचालनको लागि सहयोग पू-यायो ।

नेपाल स्वास्थ्य क्षेत्र सहयोग कार्यक्रम (NHSSP) को सहयोगमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०६९ लाई तेस्रो संसोधनको रूपमा परिमार्जन गरीएको छ । यस निर्देशिकाले राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र मार्फत संचालित स्वास्थ्यका प्रमुख तालिमहरू (परिवार नियोजन, दक्ष प्रसूतिकर्मी, नवजात शिशु, सुरक्षित गर्भपतन, संक्रमण रोकथाम, शल्यकक्ष व्यवस्थापन, क्लिनिकल तालिम सीपहरू, मिड लेवल प्राक्टिकम, एनेस्थेसिया सहायक कोर्ष, मुख्य नसर्ने रोगको तालिम प्याकेज, प्यालिएटिभ केअर, किशोर किशोरी तथा प्रजनन स्वास्थ्य, उत्तर प्रसुती परिवार नियोजन, लैङ्गिक हिंसा, पाठेघरको मुखको क्यान्सर रोकथाम, अवसट्रेटिक फिस्टुला, पेल्विक अर्गन प्रोल्याप्स को व्यवस्थापन तथा मानसिक स्वास्थ्य) सम्वन्धी सूचनालाई अद्यावधिक गरी वर्तमान अवस्थामा तालिम व्यवस्थापन लगायत तालिम अवधिमा र तालिम पश्चात गर्नुपर्ने कार्य सम्वन्धी सूचनाको आवश्यकतालाई हल गरेको छ । तालिम व्यवस्थापन र तालिम सम्वन्धी प्राविधिक विषयमा छलफल गर्न र सहयोगी भूमिका निर्वाह गर्न राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र अन्तर्गत रहेको तालिम कार्य समुह (TWG) ले यस निर्देशिका परिमार्जनमा सहयोग गरेको छ । यो निर्देशिकाले तालिम व्यवस्थापक, संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय सरकारका सम्वन्धीत कर्मचारीहरू र प्रशिक्षकहरूलाई गुणस्तरीय तालिम संचालनको लागि सहयोग पुर्याउने अपेक्षा गरीएको छ ।

यस स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका परिमार्जनकोलागि राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रलाई आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराई सहयोग गर्नु भएकोमा नेपाल स्वास्थ्य क्षेत्र सहयोग कार्यक्रम (NHSSP) लाई धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

अन्त्यमा, यस निर्देशिकालाई परिमार्जन सहित अन्तिम रूप दिन सहयोग गर्नु भएकोमा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रका भूतपूर्व निर्देशक श्री श्रीकृष्ण भट्ट, वरिष्ठ जनस्वास्थ्य प्रशासक श्री मुकुन्द राज गौतम र श्री जीवन कुमार मल्ल, उपस्वास्थ्य प्रशासक श्री डा. नरेन्द्र कुमार भ्ना, वरिष्ठ एकिकृत चिकित्सा अधिकृत डा. ईश्वर प्रसाद उपाध्याय तथा तालिम कार्य समुहका सदस्यहरू र नेपाल स्वास्थ्य क्षेत्र सहयोग कार्यक्रम (NHSSP) का कन्सल्टेण्ट श्री मदन राज भट्ट र श्री उदेव मान महर्जनज्यू लाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको तर्फवाट आभार व्यक्त गर्दै धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

भलक शर्मा पौडेल
निर्देशक

विषय सूची (Table of Contents)

कृतज्ञता	1
सार संक्षेप	5
खण्ड क : स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिकाको परिचय	9
१. परिचय	9
२. उद्देश्य	9
३. तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका प्रयोगकर्ता	9
खण्ड ख : तालिम संचालन तथा व्यवस्थापन र प्रशासनिक प्रक्रिया	10
१. तालिम पूर्व तयारी (तालिम आवश्यकता पहिचान, योजना, बजेटिङ, सहभागी छनौट र निश्चितता र तालिम स्थलको तयारी)	10
२. सहभागी छनौट	10
३. सहभागीलाई पठाईने पत्रको नमूना	11
४. सहभागीहरूलाई पठाईने पत्रमा उल्लेख गर्नु पर्ने विषय बस्तुहरू	11
५. सहभागी, प्रशिक्षक र तालिम स्थानको जानकारी	11
६. तालिम सामग्री	12
७. तालिम अवधिमा: तालिममा उपयुक्त सहभागीहरू भएको सुनिश्चितता	12
८. तालिमको अनुगमन	12
९. तालिम पश्चात प्रमाण पत्र प्रदान	13
१०. अभिलेख तथा तालिम प्रतिवेदन	13
११. सरकारले आर्थिक सहयोग गरेका तालिमहरूको लेखा सम्वन्धी नियमहरू	14
१२. गैर सरकारी वा निजी क्षेत्रले आर्थिक सहयोग गरेका तालिमहरूको लेखा सम्वन्धी नियमहरू	15
१३. कार्य सम्पादनमा देखिएका बाधा हटाउन कार्यक्षमता सुधार (पिआई) को तरिका	15
१४. तालिम पश्चातको फलो अप	17
१५. क्लिनिकल कोचिङ	17
१६. वैकल्पिक रूपमा कार्यस्थलमा स्व:अध्ययनमा आधारित तालिम	17
१७. तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान	18
खण्ड ग : प्रजनन स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापनकोलागि कोर्षहरूको परिचय	20
प्रजनन स्वास्थ्य तालिम	21
१. परिवार नियोजन तालिम	21
१.१ कोफ काउन्सिलिङ	21
१.२ आई.यु.सि.डि.	22
१.३ इम्प्लान्ट तालिम (नस र प्यारामेडिकको लागि)	23
१.४ इम्प्लान्ट तालिम (चिकित्सकको लागि)	24
१.५ मिनिल्याप	25
१.६ भ्यासेक्टोमी	26
१.७ उत्तर प्रसूती परिवार नियोजन/आईयूसिडि तालिम (समुहमा आधारित)	27
१.८ उत्तर प्रसूती परिवार नियोजन/आईयूसिडि तालिम (कार्यरत संस्थामा)	28
२. सुरक्षित गर्भपतन सेवा तालिम	29
२.१ सुरक्षित गर्भपतन सेवा - Second Trimester	29
२.२ सुरक्षित गर्भपतन सेवा -First Trimester: MVA and MA	30
२.३ सुरक्षित गर्भपतन सेवा -Medical Only	31
३. किशोर किशोरीको यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य	32
४. लैङ्गिक हिंसाबाट प्रभावितहरूलाई स्वास्थ्य सेवा तालिम	33
५. पाठेघरको मुखको क्यान्सर परिक्षण तथा रोकथाम तालिम	34
६. पेल्विक अर्गन प्रोल्याप्स व्यवस्थापन तालिम	35
७. स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरूकोलागि Obstetric Fistula को व्यवस्थापन तालिम	36
सुरक्षित मातृत्व तथा नवजात शिशु स्याहार तालिम	37
८. दक्ष प्रसूतिकर्मी (एस.वि.ए.) तालिम	37
८.१ अनमि र स्टाफ नर्सकोलागि दक्ष प्रसूतिकर्मी सेवाकालिन तालिम	37
८.२ मेडिकल अधिकृतको लागि दक्ष प्रसूतिकर्मी सेवाकालिन तालिम	38
८.३ एडभान्स दक्ष प्रसूतिकर्मी सेवाकालिन तालिम	39
९. नर्सहरूकोलागि नवजात शिशु स्याहार तालिम (लेभल २ हेल्थ फ्यासिलिटि)	40
खण्ड ग : स्वास्थ्य सम्वन्धी अन्य विषयगत तालिमहरू	41
१०. संक्रमण रोकथाम तथा स्वास्थ्य सेवाजन्य फोहोरमैला व्यवस्थापन तालिम	41
१०.१ जिल्ला अस्पतालकोलागि संक्रमण रोकथाम तथा स्वास्थ्य सेवाजन्य फोहोरमैला व्यवस्थापन	41
१०.२ स्वास्थ्य संस्थाहरू (जिल्ला स्तर भन्दा मुनि) कोलागि संक्रमण रोकथाम तथा स्वास्थ्य सेवाजन्य फोहोरमैला व्यवस्थापन	41
१०.३ अस्पतालकोलागि संक्रमण रोकथाम तथा स्वास्थ्य सेवाजन्य फोहोरमैला व्यवस्थापन गोष्ठी	42
१०.४ स्वास्थ्य संस्थाहरू (जिल्ला स्तर भन्दा मुनि) कोलागि संक्रमण रोकथाम तथा स्वास्थ्य सेवाजन्य फोहोरमैला व्यवस्थापन गोष्ठी	42

११. शल्य कक्ष प्रविधि तथा व्यवस्थापन तालिम	43
१२. क्लिनिकल तालिम सीपहरु (CTS)	44
१३. मिड लेवल प्राक्टिकम (MLP)	46
१४. एक वर्षे एनेस्थेसिया सहायक कोर्ष (AAC)	47
१५. नसने रोगकोलागि तालिम प्याकेज (PEN)	48
१६. प्यालिएटिभ केयर/स्याहार (PC)	49
१७. मानसिक स्वास्थ्य तालिम	50
खण्ड घ : तालिम पश्चात गरीने फलो अप भिजिट	51
१. फलो अप भिजिटका उद्देश्यहरु	51
२. फलो अप भिजिट गर्ने तरीकाहरु	51
३. फलो अप भिजिटको वेला प्रयोग गरीने टुलहरु	51
४. फलो अप भिजिटकोलागि सुभावाहरु	52
५. सहयोगात्मक सुपरिवेक्षण भ्रमण पछि गर्नु पर्ने कुराहरु	52
खण्ड ङ : स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापनमा विभिन्न संस्थाहरुको भूमिका तथा जिम्मेवारी	53
१. संघीय/राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र	53
२. सम्वन्धीत कार्यक्रम शाखा	53
३. प्रादेशिक स्वास्थ्य निर्देशनालय	53
४. प्रादेशिक तहमा स्वास्थ्य तालिम हेर्ने निकाय	54
५. स्थानीय तह	54
६. क्लिनिकल र नन क्लिनिकल तालिम केन्द्रहरु	54
७. तालिम व्यवस्थापन समिति	54
८. तालिम संयोजक	55
९. आर्थिक व्यवस्थापन	55
खण्ड च: क्लिनिकल तालिम संचालनकोलागि स्विकृती (प्रमाणपत्र) प्रदान	56
सन्दर्भ सामग्रीहरु	58
परिशिष्टहरु	59
१. क्लिनिकल तालिम कार्यान्वयन तथा समन्वयको ढाँचा	
२. (गैर सरकारी) तथा निजी संस्थाहरुको लागि तालिम खर्चको विवरण	
३. सहभागी छनौट प्रक्रिया	
४. तालिममा सहभागीताको लागि प्रयोग गरिने पत्रको नमुना	
५. तालिम दर्ता फाराम	
६. तालिम मूल्याङ्कन फारामको नमुना	
७. प्रशिक्षक सीप लेखाजोखा चेकलिष्ट	
८. प्रशिक्षक क्लिनिकल सीप प्रदर्शन लेखाजोखा चेकलिष्ट	
९. कोचिङकोलागि प्रशिक्षक क्लिनिकल सीप लेखाजोखा चेकलिष्ट	
१०. तालिममा प्रयोग हुने विभिन्न फारमहरुको विवरण	
११. तालिम गुणस्तर सुधार टुलहरु	
१२. तालिम सन्दर्भ सामग्रीहरुको विवरण	
१३. एम ओ यु (सम्भौता पत्र) को नमुना	
१४. क्लिनिकल तालिम साइटहरुको विवरण	
१५. तालिममा प्रयोग हुने व्यानरको नमुना	

छोटकरी शब्दावली (Acronyms)

AAC	Anesthesia Assistant Course	AMDA	Association of Medical Doctors of Asia
ASRH	Adolescent Sexual and Reproductive Health	BPKIHS	BP Koirala Institute of Health Sciences
BZH	Bheri Zonal Hospital	CCSP	Cervical Cancer Screening and Prevention
CFWC	Chhetrapati Family Welfare Centre	CNC	Comprehensive Newborn Care
CoFP/C	Comprehensive Family Planning and Counseling	CTS	Clinical Training Skills
D&E	Dilation and Evacuation	DGO	Diploma in Gynecology and Obstetrics
EmONC	Emergency Obstetric and Newborn Care	FPAN	Family Planning Association of Nepal
GBV	Gender Based Violence	ICTC	Institutionalized Clinical Training Centre
IP	Infection Prevention	IUCD	Intra Uterine Contraceptive Device
KZH	Koshi Zonal Hospital	LZH	Lumbini Zonal Hospital
LARC	Long Acting Reversible Contraceptive	mhGAP-IG	Mental Health Gap Action Programme – Implementation guide
MA	Medical Abortion	MDGP	Doctor of Medicine in General Practice
MLP	Mid-Level Practicum	MOF	Management of Obstetric Fistula
MVA	Manual Vacuum Aspiration	NHSSP	Nepal Health Sector Support Program
NHTC	National Health Training Centre	NSI	Nick Simon Institute
NSV	No Scalpel Vasectomy	Obs/Gyne	Obstetrics and Gynecology
OTTM	Operation Theatre Techniques and Management	PC	Palliative Care
PEN	Package for Essential Non-communicable disease	PMTCT	Prevention of Mother to Child Transimission
PMWH	Paropakar Maternity Women's Hospital	PNA	Performance Needs Assessment
PoAHS	Pokhara Academy of Health Sciences	PPFP	Post-Partum Family Planning
PPIUCD	Post-Partum IUCD	QI	Quality Improvement
SAS	Safe Abortion Service	SBA	Skilled Birth Attendant
SZH	Seti Zonal Hospital	STP	Standard Treatment Protocol
TMG	Training Management Guideline	TMC	Training Management Committee
ToT	Training of Trainer	TIMS	Traning Information Management System
VCAT	Values Clarification and Attitude Transformation	TUTH	Tribhuvan University Teaching Hospital
		VSC	Voluntary Surgical Contraception

सार संक्षेप

परिचय

स्वास्थ्य सम्बन्धी सम्पूर्ण तालिमहरूको संयोजन गर्ने स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको सबै भन्दा माथिल्लो निकायका रूपमा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको स्थापना वि.स. २०५० श्रावण १ गते भएको हो । राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति अनुसार सबै तहका स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न सक्षम बनाउनको लागि आवश्यक सम्पूर्ण तालिमहरू प्रदान गर्नु राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको मुख्य उद्देश्य हो ।

देशभरी स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय अन्तर्गत तालिम केन्द्रहरूको संजाल रहेको छ । यी तालिम केन्द्रहरूले संघीय, प्रादेशिक तथा स्थानीय तह (गा.पा./न.पा) मा आवश्यक पर्ने स्वास्थ्य सम्बन्धी तालिमहरू प्रदान गर्दछन् । विगतमा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले क्षेत्रीय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रहरू र क्लिनिकल तालिम साइटहरूको तथा क्षेत्रीय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रहरूले जिल्ला (जन) स्वास्थ्य कार्यालय अन्तर्गतका सम्पूर्ण तालिम सम्बन्धी क्रियाकलापहरूको अनुगमन तथा सहयोग गर्दै आईरहेका थिए । क्लिनिकल तालिमहरू प्रदान गरी दक्ष तथा आत्म विश्वास स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरू उत्पादन गर्न देशका सातवटै प्रदेशहरूमा विभिन्न क्लिनिकल तालिम केन्द्र/साइटहरू (टेवल न. १) रहेका छन् ।

टेवल न. १ : प्रदेश अनुसार क्लिनिकल तालिम साइटहरू

क्लिनिकल तालिम को नाम	जम्मा संख्या	प्रदेश अनुसार क्लिनिकल तालिम साइटको संख्या
एक वर्षे एनेस्थेसिया सहायक कोर्स (AAC)	७	प्रदेश १: १ (AMDA Damak) प्रदेश ३: ४ (Bharatpur, NAMS, PMWH, Model Hospital) प्रदेश ४: २ (Palpa Mission Hospital, PAMS)
दक्ष प्रसूतीकर्मी (ASBA)	३	प्रदेश ३: २ (Bharatpur, PMWH) प्रदेश ७: १ (SZH)
किशोर किशोरीको यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य	५	प्रदेश १: १ (KZH) प्रदेश ३: १ (PMWH) प्रदेश ४: १ (Pokhara- PoAHS) प्रदेश ५: १ (BZH-ICTC) प्रदेश ७: १ (SZH)
पाठेघरको मुखको क्यान्सर पहिचान तथा रोकथाम	५	प्रदेश १: १ (BPKIHS) प्रदेश ३: १ (PMWH) प्रदेश ४: १ (WRH) प्रदेश ५: १ (BZH) प्रदेश ७: १ (SZH)
परिवार नियोजन (सबै तालिम)	६	प्रदेश १: १ (KZH) प्रदेश २: १ (FPAN Janakpur) प्रदेश ३: ४ (PVMH, CFWC, FPAN Central, MSI Satdobato)
परिवार नियोजन (ईम्प्लान्ट र आईयुसिडि)	८	प्रदेश १: २ (FPAN Itahari branch, FPAN Jhapa) प्रदेश ३: ३ (Insti. FP clinic Lalitpur, TUTH, FPAN Bharatpur) प्रदेश ५: २ (FPAN Butawal, FPAN Dang) प्रदेश ७: १ (FPAN Kanchapur)
उत्तर प्रसूती परिवार नियोजन (PPFP)	७	प्रदेश १: १ (KZH) प्रदेश ३: २ (Bharatpur, PMWH) प्रदेश ४: १ (Pokhara- PAHS) प्रदेश ५: २ (LZH, BZH) प्रदेश ७: १ (SZH)
लैङ्गिक हिंसावाट प्रभावितहरूका लागि स्वास्थ्य सेवा	१२	प्रदेश १: २ (KZH, Okhaldhunga District Hospital) प्रदेश ३: ४ (PVMH, Bharatpur, Sindhuli and Udaypur) प्रदेश ५: १ (BZH) प्रदेश ७: ५ (SZH, Bajhang, Bajura, Achham and Baitadi)
मिड लेवल प्राक्टिकम (MLP)	११	प्रदेश १: ३ (Mechi Zonal, AMDA Damak, UMN Okhaldhunga) प्रदेश ३: २ (Hetauda, Bharatpur)

		प्रदेश ४: २ (Lamjung Community Hospital, Dhaulagiri Zonal Hospital) प्रदेश ५: २ (Rapti Sub-Regional Hospital, Tansen Mission Hospital) प्रदेश ७ : २ (SZH, Nyaya Hospital, Achham)
नवजात शिशु स्याहार (नर्सकोलागि)	२	प्रदेश १: १ (BPKIHS) प्रदेश ३: १ (PVMH)
अवस्ट्रेटिक फिस्टुला	१	प्रदेश १: १ (BPKIHS)
शल्यकक्ष प्रविधि तथा व्यवस्थापन	३	प्रदेश १: १ (AMDA Damak) प्रदेश ३: २ (Bharatpur, TUTH)
पेडियाट्रिक नर्सिङ	३	प्रदेश १: १ (BPKIHS) प्रदेश ३: १ (Kanti children) प्रदेश ५: १ (BZH)
सुरक्षित गर्भपतन सेवा (MVA and MA: 1 st trimester)	११	प्रदेश १: २ (KZH,FPAN Itahari) प्रदेश ३: ५ (PVMH, Bharatpur, Kathmandu model, MSI Satdobato, FPAN central) प्रदेश ४: १ (Pokhara- PoAHS) प्रदेश ५: २ (BZH, LZH) प्रदेश ७: १ (SZH)
सुरक्षित गर्भपतन सेवा (MA: 1 st trimester)	१०	प्रदेश १: २ (KZH,FPAN Itahari) प्रदेश ३: ५ (PVMH, Bharatpur, Kathmandu Model, MSI Satdobato, FPAN central) प्रदेश ४: १ (Dhaulagiri Zonal Hospital, Baglung) प्रदेश ५: १ (LZH) प्रदेश ७: १ (Achham District Hospital)
सुरक्षित गर्भपतन सेवा (2 nd Trimester (D&E and MA)	३	प्रदेश ३: ३ (PVMH, Kathmandu Model, Kathmandu medical college)
दक्ष प्रसुतीकर्मी (SBA)	२२	प्रदेश १: २ (AMDA Damak, KZH) प्रदेश २: ३ (SZH, DZH, Narayani Sub Reg. Hospital) प्रदेश ३: ४ (Bharatpur, PMWH, TUTH, Dhulikhel) प्रदेश ४: ४ (Dhaulagiri, Lamjung Community Hospital, PAHS, Palpa Mission Hospital) प्रदेश ५: ६ (LZH, Bhim, AMDA Butawal, BZH, Rapti Sub-Regional Hospital, Tansen Mission Hospital) प्रदेश ६: १ (Surkhet) प्रदेश ७: २ (SZH, Mahakali Kanchanpur)
पेल्भीक अर्गन प्रोल्याप्सको व्यवस्थापन (POP for Doctors)	४	प्रदेश ३: १ (PVMH) प्रदेश ४: १ (PAHS) प्रदेश ५: १ (BZH) प्रदेश ७: १ (SZH)
वृहत प्रजनन स्वास्थ्य तालिम (Comprehensive RH training)	४	प्रदेश ३: १ (PVMH) प्रदेश ४: १ (PAHS) प्रदेश ५: १ (BZH) प्रदेश ७: १ (SZH)

श्रोत : राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, २०७५

राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र अन्तर्गत विगतमा ५ वटा क्षेत्रीय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रहरू (पाँचवटै विकास क्षेत्रमा एक एक वटा) र १ उप क्षेत्रीय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (धनुषा) रहदै आएकोमा देश संघीय संरचनामा गए संगै सातवटै प्रदेशमा प्रदेश स्तरीय एक एक वटा तालिम केन्द्रको आवश्यकता महशुस भएको छ। हाल उपलब्ध क्षेत्रीय र उपक्षेत्रीय तालिम केन्द्रहरूले कोफ काउन्सिलिङ, स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन तालिम, आधारभुत तालिम, स्तरवृद्धि तालिम आदि संचालन गर्दै आइरहेका छन र क्लिनिकल तालिम केन्द्र/साइटहरूले माथि टेवल १ मा उल्लेख भए अनुसार क्लिनिकल तालिमहरू संचालन गर्दै आइरहेका छन।

राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय अन्तर्गतका सम्पूर्ण तालिम क्रियाकलापहरूको राष्ट्रिय स्तरमा समन्वय तथा सहजिकरण र प्रादेशिक र स्थानीय तहकोलागि आवश्यकता अनुसार प्राविधिक सहयोग तथा सहकार्य गर्दछ। मुख्यतया स्वास्थ्य सम्बन्धी तालिमहरू निम्न वमोजिम रहेका छन्।

१. आधारभूत तालिम
२. स्तरवृद्धि तालिम
३. सेवाकालिन तालिम
४. स्वास्थ्य व्यवस्थापन तालिम
५. प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम
६. समुदाय परिचालन तालिम (आदि)

सरकारी स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरूलाई प्रदान गरीने माथी उल्लेखित सेवाकालिन तालिमहरू संचालनको लागि निश्चित आर्थिक नियमको पालना गर्नु पर्दछ र जुनसुकै दातृनिकायको सहयोगमा तालिम सम्बन्धी क्रियाकलाप भएता पनि यी तालिमहरू नेपाल सरकारको तालिम प्याकेज तथा आर्थिक ऐन नियम तथा कार्यविधिको परिधि भित्र रहि सम्पन्न गर्नु पर्दछ। तथापी यी तालिमहरू गैह्र सरकारी वा निजी क्षेत्रका संस्थाहरूको आर्थिक सहयोगमा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले अनुमति प्रदान गरेका स्वास्थ्य तालिम केन्द्रहरूमा (विशेषगरी गैह्र सरकारी वा निजी क्षेत्रका संस्थाहरूमा कार्यरत कर्मचारीहरूको लागि) संचालन भएमा उक्त संस्थाहरूले टेवल न. ४ (परिशिष्ट २) मा उल्लेख भए अनुसारको आर्थिक नियमको पालना गर्नुपर्दछ।

स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका विकास प्रक्रिया

स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका स्वास्थ्य क्षेत्रमा संचालनमा रहेका तालिमहरूलाई व्यवस्थित रूपमा संचालन गर्नकोलागि तयार पारिएको हो। आवश्यकता अनुसार वा हरेक पाँच पाँच वर्षमा यस निर्देशिकालाई परिमार्जन गर्नु पर्दछ। पहिलो पटक सन १९९८ मा परिवार नियोजन तालिममा सहयोग पुग्ने हेतुले तालिम व्यवस्थापन सामग्री (डकुमेण्ट) तयार गरीएको थियो। त्यसपछि तालिम व्यवस्थापन सामग्रीलाई आधार मानेर परिवार नियोजन र गर्भपतन (प्याक) तालिमको लागि आवश्यक सूचनाहरूलाई अद्यावधिक गरी तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका तयार गरीयो। यही तालिम व्यवस्थापन निर्देशिकालाई परिमार्जन गरी राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले सन २०१२ (वि.स.२०६९) मा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिकालाई संसोधन गरी लागु गयो। यसरी विगतमा तयार गरीएका निर्देशिकाहरूलाई आधार मानेर नेपाली संस्करणमा यो निर्देशिका २०७५ (२०१८) मा प्रथम पटक तयार गरीएको हो।

देश संघीय संरचनामा प्रवेश गरे संगै स्वास्थ्य तालिम सम्बन्धी क्रियाकलापहरूको योजना बनाउन, तालिम संचालन गर्न तथा सुपरिवेक्षण र अनुगमन गर्नका लागि तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका परिमार्जन हुन आवश्यक भएकोले राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले नेपाल स्वास्थ्य क्षेत्र सहयोग कार्यक्रम (NHSSP) को सहयोगमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिकालाई परिमार्जन गरेको छ। यस निर्देशिकाको परिमार्जन कार्य सम्पूर्ण सरोकारवाला निकायहरू तथा प्राविधिक कार्य समूह (Technical working group) को प्राविधिक सहयोग तथा सहकार्य र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको नेतृत्व तथा अभिभावकत्वमा सम्पन्न भएको छ। यसकोलागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रका विभिन्न सन्दर्भ सामग्रीहरू अध्ययन गरी यो निर्देशिका परिमार्जन गरीएको छ।

स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिकाको उद्देश्य

यस निर्देशिकाले स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरूको ज्ञान र सीप अभिवृद्धि गर्न तपशिल वमोजिमका सेवाकालिन स्वास्थ्य (क्लिनिकल) तालिम हरूको वारेमा जानकारी प्रदान गर्नुका साथै तालिम व्यवस्थापनमा सहयोग पूर्याउदछ।

क. प्रजनन स्वास्थ्य तालिम

१. परिवार नियोजन तालिम [Family Planning Trainings: CoFP/C, Implant insertion/removal, IUCD insertion/removal, Minilap, NSV & PFP]
२. सुरक्षित गर्भपतन सेवा
३. किशोर किशोरीको यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य
४. लैङ्गिक हिंसावाट प्रभावितहरूको लागि स्वास्थ्य सेवा
५. पाठेघरको मुखको क्यान्सर पहिचान तथा रोकथाम
६. पेल्विक अंग प्रोल्याप्सको व्यवस्थापन
७. स्वास्थ्य सेवा प्रदायकको लागि अवस्ट्रेटिक फिस्टुला को व्यवस्थापन (कार्यस्थलमा आधारित)

ख. सुरक्षित मातृत्व तथा नवजात शिशु स्याहार

८. दक्ष प्रसूतिकर्मी (नर्स र चिकित्सकको लागि)
९. नवजात शिशु स्याहार (नर्सकोलागि)

ग.स्वास्थ्य सम्वन्धी अन्य विषयगत तालिमहरु

१०. संक्रमण रोकथाम
११. शल्यकक्ष प्रविधि तथा व्यवस्थापन (नर्सको लागि)
१२. क्लिनिकल तालिम सीपहरु
१३. मिड लेवल प्राक्टिकम
१४. एक वर्से एनेस्थेसिया सहायक कोर्ष
१५. नसर्ने रोगकोलागि तालिम (पेन) प्याकेज
१६. प्यालिएटिभ स्याहार (केयर)
१७. मानसिक स्वास्थ्य

यस निर्देशिकाले तालिमको आवश्यकता निर्धारण गर्न, सहभागी छनौट गर्न, तालिम सम्वन्धी आर्थिक नियममा एकरूपता ल्याउन, स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन सम्वन्धी समितिहरुको तालिम सम्वन्धी भूमिका निर्धारण गरी गुणस्तरीय तालिम प्रदान गर्न र तालिम पश्चात सुपरीवेक्षण, अनुगमन तथा मुल्यांकन गर्न सहयोग गर्दछ।

स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिकाले समेटेका विषयहरु

यस निर्देशिकाको मुख्य उद्देश्य राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिमको मापदण्ड अनुसार गुणस्तरीय तालिम प्रदान गर्नु हो। यस तालिम व्यवस्थापन निर्देशिकाले प्रजनन स्वास्थ्य (FP, PFP, SAS, ASRH, GBV, CCSP, POP for doctors, Management of Obstetric Fistula (MOF) for Health Care Providers), सुरक्षित मातृत्व तथा नवजात शिशु स्याहार (SBA, CNC (Comprehensive Newborn Care) र स्वास्थ्य सम्वन्धी अन्य विषयगत तालिमहरु [IP, OTTM, CTS, MLP, AAC, PEN, PC (On-the-Job Training) and Mental Health] तथा तालिम अनुगमन र तालिम पश्चातको फलो अप सम्वन्धी सूचनाहरुलाई अद्यावधिक गरेको छ।

स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिकालाई निम्न छ खण्डमा विभाजन गरीएको छ :

- खण्ड क : स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिकाको परिचय
खण्ड ख : तालिम संचालन तथा व्यवस्थापन र प्रशासनिक प्रक्रिया
खण्ड ग : तालिम व्यवस्थापनको लागि कोर्षहरुको परिचय

प्रजनन स्वास्थ्य तालिम

१. परिवार नियोजन
२. सुरक्षित गर्भपतन सेवा
३. किशोर किशोरीको यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य
४. लैङ्गिक हिंसामा स्वास्थ्य सेवा
५. पाठेघरको मुखको क्यान्सर पहिचान तथा रोकथाम
६. पेल्विक अंग प्रोल्याप्स को व्यवस्थापन (चिकित्सककोलागि)
७. स्वास्थ्य सेवा प्रदायकको लागि अवस्ट्रेटिक फिस्टुला को व्यवस्थापन

सुरक्षित मातृत्व तथा नवजात शिशु स्याहार सुरक्षित

८. दक्ष प्रसूतीकर्मी (नर्स र चिकित्सकको लागि)
९. नवजात शिशु स्याहार (नर्सकोलागि)

स्वास्थ्य सम्वन्धी अन्य विषयगत तालिमहरु

१०. संक्रमण रोकथाम
११. शल्यकक्ष प्रविधि तथा व्यवस्थापन (नर्सको लागि)
१२. क्लिनिकल तालिम सीपहरु
१३. मिड लेवल प्राक्टिकम
१४. एक वर्षे एनेस्थेसिया सहायक कोर्ष
१५. नसर्ने रोगकोलागि तालिम (पेन) प्याकेज
१६. प्यालिएटिभ स्याहार (केयर)
१७. मानसिक स्वास्थ्य

- खण्ड घ : तालिम पश्चात गरीने फलो अप भिजिट
खण्ड ङ : स्वास्थ्य तालिमको लागि विभिन्न संस्थाहरुको भूमिका तथा जिम्मेवारी
खण्ड च : स्वास्थ्य तालिम संचालनकोलागि प्रमाणपत्र प्रदान

खण्ड क : स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिकाको परिचय

१. परिचय

यस स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिकाले स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय अन्तर्गत सम्बन्धीत निकायहरू (राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र लगायत) र गैर सरकारी तथा वाह्य साभेदार संस्थाहरूलाई स्वास्थ्यका मुख्य तालिमहरू (FP, PFP/IUCD, SBA, CNC, SAS, IP, OTTM, CTS, MLP, AAC, PEN, PC, ASRH, , Health response to GBV, CCSP, Management of Obstetric Fistula for Health Care Providers, POP for Doctors and Mental Health) संचालन गर्न दिशानिर्देश गर्नुका साथै तालिमको व्यवस्थापकीय र आर्थिक पक्षलाई समेट्ने काम गरेको छ । स्वास्थ्यका तालिमहरूलाई गुणस्तरीय रूपमा संचालन गर्न यस निर्देशिकाको ठूलो भूमिका रहन्छ ।

२. उद्देश्य

यस तालिम व्यवस्थापन निर्देशिकाको उद्देश्य स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको मापदण्ड अनुसार तालिमहरूलाई गुणस्तरीय रूपमा संचालन गर्नु हो ।

३. तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका को प्रयोगकर्ता

यस निर्देशिकाले स्वास्थ्य सम्बन्धी तालिमका व्यवस्थापक, राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रबाट अनुमति प्राप्त तालिम केन्द्रहरू, प्रशिक्षक, तालिमका संयोजक र अन्य तालिम संचालन गरिरहेका संघ संस्थाहरूलाई तालिम सम्बन्धी क्रियाकलापहरू व्यवस्थापन गर्न सहयोग गर्दछ । तल उल्लेखित व्यक्ति तथा संस्थाहरूलाई यस निर्देशिकाले सहयोग पू-याउँछ :

१. राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र तथा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकाय
२. राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रबाट अनुमति प्राप्त तालिम केन्द्रहरू
२. तालिम संयोजक तथा व्यवस्थापकहरू
३. तालिम प्रशिक्षक तथा सहजकर्ताहरू
४. सरोकारवाला संघ संस्था तथा सहयोगी दातृ निकायहरू

नोट : यस निर्देशिकाले तालिम सेसन संचालन सम्बन्धी विस्तृत सूचना प्रदान गर्दैन ।

खण्ड : ख तालिम संचालन तथा व्यवस्थापन र प्रशासनिक प्रक्रिया

१. तालिम पूर्व तयारी (तालिम आवश्यकता पहिचान, योजना, बजेटिङ, सहभागी छनौट र निश्चितता र तालिम स्थलको तयारी)

- सरकारी तथा निजी स्वास्थ्य संस्थाका विभागीय प्रमुख, सुपरिवेक्षक, स्वास्थ्य संस्था प्रमुखहरूले तालिम को आवश्यकता निर्धारण गरी सो को जानकारी सम्बन्धीत गाउँपालिका तथा नगरपालिकालाई गराउनु पर्दछ ।
- तालीमको आवश्यकता निर्धारण गरी स्थानीय सरकारले नयाँ आर्थिक वर्षको योजनामा समावेश गर्नु पर्दछ र सोको जानकारी प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकाय र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रलाई गराउनु पर्दछ ।
- प्रादेशिक मन्त्रालय र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले देशभरीको स्वास्थ्य तालिम हरूको आवश्यकता एकिकृत गरी कार्यान्वयनका लागि तालिमको गुरु योजना बनाउनु पर्दछ र यसको अनुमोदनका लागि तालिम व्यवस्थापन समितिमा पेश गर्नु पर्दछ । यसले गर्दा तालिम सम्बन्धी क्रियाकलापहरू कार्यान्वयनमा सहयोग मिल्दछ ।
- तालीमको वार्षिक योजना तयार भए पछि राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र र प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकाय र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रबाट स्विकृती प्राप्त तालिम केन्द्र बिच सम्झौता हुनु पर्दछ । सम्झौताको नमुना परिशिष्ट १३ मा दिईएको छ ।
- राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रबाट स्विकृती प्राप्त तालिम केन्द्रहरू नभएका गैर सरकारी र निजी संस्थाहरूले स्वास्थ्य सम्बन्धी तालिम संचालन गर्नु पूर्व राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रबाट स्विकृती लिई उपयुक्त तालिम केन्द्रमा तालिम संचालन गर्नु पर्दछ । यसकोलागि आर्थिक जिम्मेवारी सम्बन्धीत संस्थाको हुने छ । गैर सरकारी तथा निजी संस्थाहरूको लागि तालिम खर्चको विवरण (नमुना) परिशिष्ट २ मा दिईएको छ ।
- स्वास्थ्य सम्बन्धी सम्पूर्ण तालिम क्रियाकलापहरू राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले प्रमाणित (certified) गरेका प्रशिक्षक द्वारा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रबाट स्विकृती प्राप्त तालिम केन्द्रबाट मात्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

२. सहभागी छनौट

- माथि उल्लेख भए अनुसार तालिमको आवश्यकता निर्धारण गर्न, योजना तयार गर्न, बजेटको बाँडफाँड तथा सहभागी छनौट गर्न सम्बन्धीत स्वास्थ्य संस्थाको प्रमुख वा विभागीय प्रमुख र सुपरिवेक्षकले Performance Improvement (PI) पद्धति (approach) अपनाउनु पर्दछ (पेज न. २४ मा उल्लेख भए अनुसार) । यसरी तयार गरीएको तालिमको आवश्यकता सम्बन्धित स्थानीय तहमा पठाउनु पर्दछ । स्थानीय तहले स्वास्थ्यको तालिम को आवश्यकतालाई आफ्नो वार्षिक योजनामा समावेश गर्नु पर्दछ र उक्त वार्षिक योजनालाई प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकाय तथा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रमा पठाउनु पर्दछ । सहभागी छनौट प्रक्रियाको नमुना परिशिष्ट ३ मा दिईएको छ ।
- राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रबाट स्विकृती प्राप्त तालिम केन्द्रका तालिम संयोजकले उपयुक्त सहभागीहरू छनौट भएको सुनिश्चित गर्नु पर्दछ ।
- स्थानीय निकायले राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको मापदण्ड अनुसार तालिमका सहभागी छनौट गरिसकेपछि त्यसको जानकारी स्वास्थ्य संस्था प्रमुख, व्यवस्थापक र सुपरिवेक्षकलाई दिनु पर्दछ । साथै तालिमको समयवधि तथा आवश्यक बजेट उपलब्धता र प्रमाण पत्र सम्बन्धी जानकारी समेत गराउनु पर्दछ । तालिममा सहभागीताको लागि प्रयोग गरीने पत्रको नमुना परिशिष्ट ४ मा दिईएको छ ।
- तालिम केन्द्र/साइटहरूमा कार्यरत तालिम संयोजकहरूले तालिमका सहभागी, प्रशिक्षकहरूको कार्यतालिका, तालिम हल, उपकरण र तालिम सामग्री सम्बन्धी संयोजन गर्नु पर्दछ ।
- तालीम संयोजकले सहभागीहरूको तालिम दर्ता फारामहरू राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रमा पठाउनु पर्दछ ।
- तालिम संयोजकले तालिमको प्रमाण पत्र र प्रतिवेदन तयार गर्नुका साथै तालिम सम्बन्धी तथ्यांक संकलन गरी राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रमा पठाउनु पर्दछ ।
- तालिम संयोजकले गुणस्तरीय तालिम प्रदान गर्न स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समितिसंग संयोजन गरी आवश्यक जनशक्ति र तालिम सामग्री उपलब्ध गराउनु पर्दछ ।

३. नमुना पत्र

राष्ट्रीय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायहरूले तालिममा सहभागीताका लागि पठाउनु पर्ने पत्रमा तपशिल वमोजिमको सूचनाहरू समावेश हुनु पर्दछ ।

- सहभागीको नाम, ठेगाना, पद र स्थान
- तालिमको मिति
- तालिमको अवधि
- स्थान
- सहभागी छनौटका आधार
- तालिम तथा भ्रमण भत्ताको व्यवस्था
- तालिमको परिचय र उद्देश्य
- भ्रमण आदेश

४. सहभागीहरूलाई पठाइने पत्रमा उल्लेख गर्नुपर्ने विषय बस्तुहरू

राष्ट्रीय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायहरूले तालिममा सहभागीताका लागि पठाउनु पर्ने पत्रमा थप तपशिल वमोजिमको सूचनाहरू समावेश हुनु पर्दछ ।

- सहभागीहरू तालिमको पहिलो दिन तालिम शुरु हुन अगावै तोकिएको स्थानमा आई पुग्नु पर्ने छ ।
- ढिला गरी आउने सहभागीलाई अथवा पहिलो दिनमा नआई पुग्ने सहभागीलाई सहभागी गराईने छैन ।
- कुनै कारणवश सहभागीको कुनै सेसन छुट्न गएमा सम्बन्धित प्रशिक्षकले सम्भव भए सम्म सहभागीलाई उक्त सेसन सम्बन्धी ज्ञान र सीप प्रदान गर्न कोशिस गर्नु पर्दछ र यदि आवश्यक ज्ञान र सीप प्रदान गर्न सम्भव नभएमा निज सहभागीलाई तालिममा समावेश गराउनु हुदैन ।
- स्थानीय तह, प्रदेश र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायहरूले सहभागीहरूको तालिममा समावेश हुन चाहिने योग्यता पुगेको सुनिश्चित गर्नु पर्दछ । यदि आधार/योग्यता पुगेको छैन भने त्यस्ता सहभागीहरूको आर्थिक जिम्मेवारी राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र र सम्बन्धित तालिम केन्द्रले लिने छैन ।
- राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकाय र तालिम संचालन गर्ने साइटले सहभागीहरूलाई पठाईने पत्र सम्बन्धित कार्यालयलाई पठाउने छ र सो को बोधार्थ सम्बन्धित व्यक्तिलाई हुनेछ ।
- पत्र प्राप्त भएको सात दिन भित्रमा स्थानीय तह वा सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाले फोन वा फ्याक्सबाट तालिममा सहभागी आउने वा नआउने सो को जानकारी राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायलाई गराउनु पर्दछ । यदि उक्त संस्थाबाट सहभागी आउन नसक्ने भएमा आवश्यक संख्यामा अन्य संभावित संस्थाहरूमा कार्यरत सहभागीहरू बोलाउनु पर्दछ । तालिममा सहभागीताको लागि प्रयोग गरिने पत्रको नमुना परिशिष्ट ४ मा दिईएको छ ।
- तालिम संचालन गर्ने साइटले स्थानीय तह वा स्वास्थ्य संस्थाले कति जना र को को सहभागी पठाउदै हुनुहुन्छ भन्ने कुराको जानकारी राख्नु पर्दछ ।
- यदि कुनै सहभागी कारणवस उपस्थित हुन नसकेमा स्थानीय तह, स्वास्थ्य संस्था र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायले सहभागीहरूको नाममा हेरफेर गर्नु पर्दछ ।
- स्थानीय तह, स्वास्थ्य संस्था, राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायले तालिम स्थान, प्रशिक्षक र सहभागीलाई लिखित रुपमा कम्तिमा ७ दिन अगाडी जानकारी गराई सक्नु पर्दछ ।
- यदि कुनै कारणवस तोकिएको ठाउँमा र समयमा तालिम संचालन गर्न नसकेमा त्यसको जानकारी स्थानीय तह, स्वास्थ्य संस्था तथा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायलाई जति सक्दो छिटो खबर गर्नु पर्दछ ।

५. सहभागी, प्रशिक्षक र तालिम स्थानको जानकारी

६. तालिम सामग्री

- कुनै पनि तालिम केन्द्र/साइटले आवश्यक तालिम सामग्रीहरू (जस्तै फ्लिप चार्ट, मार्कर, तालिममा प्रयोग हुने सन्दर्भ सामग्रीहरू) उपलब्ध छ छैन भन्ने कुरा तालिम सुरु हुनु भन्दा एक हप्ता अगाडी नै सुनिश्चित गर्नु पर्दछ ।
- तालिमको प्रकृती र आवश्यकता अनुसार राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायले आवश्यक सामग्री तथा मोडेलहरू उपलब्ध गराउनु पर्दछ ।
- सम्बन्धित तालिम केन्द्रले बजेट अनुसार तालिममा आवश्यक स्टेशनरी उपलब्ध गराउनु पर्दछ ।
- सम्बन्धित तालिम केन्द्रमा तिनीहरूले संचालन गर्ने तालिम सम्बन्धी आवश्यक तालिम सन्दर्भ सामग्रीहरू (सहभागी पुस्तिका, सन्दर्भ पुस्तिका, प्रशिक्षक निर्देशिका) कम्तिमा ५ व्याचको लागि उपलब्ध हुनु पर्दछ ।
- आवश्यक तालिम सामग्रीहरू राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायले शुरुमा र आवश्यकता अनुसार तालिमको वीच वीचमा उपलब्ध गराउनु पर्दछ ।
- तालिम संचालन गर्दा सम्बन्धित तालिमकोलागि उपयुक्त ब्यानर बनाई प्रयोग गर्नु पर्दछ । ब्यानरको नमुना परिशिष्ट १५ मा दिईएको छ ।

७. तालिम अवधिमा: तालिममा उपयुक्त सहभागीहरू भएको सुनिश्चितता

- सहभागीहरू तालिम केन्द्रमा पहिलो दिन (तालिम शुरु हुने दिन) मा उपस्थित हुनु पर्दछ ।
- तालिम संचालन केन्द्रले तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका बमोजिम सहभागी उपस्थित भएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ ।
- यदि तालिमको लागि उपयुक्त सहभागी (निर्देशिका बमोजिम) उपस्थित नभएमा त्यस्ता सहभागीहरूलाई फिर्ता पठाउनु पर्दछ र यसको जानकारी स्थानीय निकाय, सम्बन्धित स्वास्थ्य शाखा र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायलाई तुरुन्त दिनुपर्दछ । भ्रमण लगायत खर्चको जिम्मेवारी सहभागी स्वयंले लिनु पर्दछ ।
- सम्बन्धित तालिम केन्द्र वा साइटले तालिमको सैद्धान्तिक सेसन १० देखि ५ बजे सम्म वा तालिम कोर्षमा उल्लेख भए अनुसार संचालन गर्नु पर्दछ (कम्तिमा ६ घण्टा सैद्धान्तिक कक्षा र ३० मिनेट खाना) । क्लिनिकल अभ्यासको लागि सेवाग्राहीको उपस्थिती अनुसार क्लिनिकल सेसन संचालन गर्नु पर्ने भएकोले प्रशिक्षक र सहभागीहरूले सोही अनुसार समय व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ ।
- सहभागीहरूले तालिम दर्ता फाराम राम्रो संग भर्नु पर्दछ । तालिम दर्ता फाराम परिशिष्ट ५ मा दिईएको छ ।
- प्रशिक्षक वा सहजकर्ताले सहभागीहरूलाई तालिमको पहिलो दिनमा नै तालिम दर्ता फाराम भराउनु पर्दछ ।
- सहभागीहरूलाई प्रमाणपत्र उपलब्ध गराउन प्रशिक्षकहरूले तालिम दर्ता फाराम रुजु गरी जति सक्दो छिटो राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायमा पठाउनु पर्दछ । यदि तालिम संचालन केन्द्रले आफै प्रमाण पत्र उपलब्ध गराउने भएमा तालिम दर्ता फाराम र प्रमाणपत्रको फोटोकपी राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायहरूमा पठाई तालिम वारे जानकारी गराउनु पर्दछ ।
- प्रशिक्षकहरूले तालिमको शुरु देखि नै सहभागीहरूलाई हाजिरी गराई तालिमको पुरा अवधिको हाजिरी गरेको सुनिश्चित गर्नु पर्दछ र तालिम पश्चात राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायमा पठाउनु पर्दछ ।

८. तालिमको अनुगमन

- स्थानीय निकाय/सरकारका तालिम तथा सेवा व्यवस्थापनमा संलग्न कर्मचारीहरू, स्वास्थ्य संस्था, राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकाय र सहयोगी निकायका प्रतिनिधि वा प्रशिक्षकहरूद्वारा तालिम अवधिभर कम्तिमा एक पटक अनुगमन गर्नु पर्दछ ।
- तालिम अनुगमनमा जाने व्यक्तिले तालिमको गुणस्तर हेर्न गुणस्तर सुधार टुलहरू प्रयोग गर्नु पर्दछ ।
- तालिमको गुणस्तरीयतामा सुधार ल्याउन गुणस्तर सुधार टुलहरूको आधारमा पृष्ठपोषण प्रदान गर्नु पर्दछ ।

९. तालिम पश्चात प्रमाण पत्र प्रदान

- दक्षतामा आधारित तालिमको हकमा सहभागीहरूले सैद्धान्तिक ज्ञानमा ८५% वा सो भन्दा बढी नम्बर हासिल गरी क्लिनिकल अभ्यासमा दक्षता हासिल गरेपछि प्रशिक्षकको सिफारीशमा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायले सहभागीहरूलाई तालिम लिएको प्रमाण पत्र उपलब्ध गराउनु पर्दछ ।
- यदि कुनै सहभागीले तोकिएको समयावधिमा आवश्यक दक्षता हासिल गर्न नसकेको खण्डमा त्यस्ता सहभागीलाई आर्थिक भार नपर्ने गरी तालिमको अवधि आवश्यकता अनुसार एक हप्ता सम्म थपेर भए पनि दक्ष वनाउन कोशिश गरिन्छ । तर सो अवधिमा पनि निजले दक्षता हासिल गर्न नसकेमा त्यस्ता सहभागीलाई प्रमाण पत्र प्रदान गरिदैन र सो कुराको जानकारी राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायलाई गराउनु पर्दछ । प्रशिक्षकले सम्बन्धित सहभागीलाई प्रमाण पत्र दिन नसक्नुको कारण वारेमा आपसमा कुरा गर्नु पर्दछ र दक्षता वढाउन अझै पनि तालिम अवधि वढाउन सकिने वारे राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायसंग छलफल गरी स्विकृती लिनु पर्दछ ।
- यदि समयावधि लम्ब्याउदा पनि सहभागी दक्ष नभएमा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायलाई जानकारी गराई त्यस्ता सहभागीहरूको लागि कार्यस्थलमा नै दक्ष प्रशिक्षकबाट कोचिङ गराउनु पर्दछ । कार्ययोजना अनुसार कोचिङ गरी सकेपछि सम्बन्धित प्रशिक्षकबाट निज दक्ष भएको सिफारीस भएपछि मात्र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायबाट तालिम पुरा गरेको प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
- क्लिनिकल तालिम सीपहरू (CTS) र प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम (ToT) को हकमा सहभागीहरूले कम्तिमा २ व्याच तालिममा सहभागी भई सैद्धान्तिक र क्लिनिकल अभ्यास सेसनहरूमा दक्षता प्रस्तुत गरेमा मात्र वरिष्ठ प्रशिक्षकको सिफारीशमा प्रमाण पत्र प्रदान गरिन्छ ।
- क्लिनिकल तालिम प्रशिक्षक हुनको लागि सिटिएस लिएको प्रमाण पत्र पाइसके पछि पनि कम्तिमा एउटा तालिममा सह-प्रशिक्षक भएर काम गरेको हुनु पर्दछ । अनि मात्र निजलाई क्लिनिकल तालिम प्रशिक्षकको सूचिमा राख्नु पर्दछ ।
- प्रशिक्षकको विवरणमा परेको प्रशिक्षकले पाँच वर्षसम्म कुनै पनि तालिम मा प्रशिक्षण गर्नु भएन भने त्यस्ता प्रशिक्षकलाई उक्त सूचिबाट हटाईन्छ । यदि निजले फेरि प्रशिक्षण गर्ने इच्छा गरेमा कम्तिमा २ व्याच क्लिनिकल तालिममा सह-प्रशिक्षक भई प्रशिक्षण गर्नु पर्दछ वा प्रशिक्षक पुर्नताजकी तालिममा सहभागी हुनु पर्दछ ।
- तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीले तालिम सकिएको ९० दिन सम्ममा पनि तालिममा सिकेको ज्ञान र सीपको प्रयोग हुन सकेन भने निजलाई दक्ष प्रशिक्षकबाट कोचिङ वा सहयोगात्मक सुपरीवेक्षण गराई सकेपछि मात्र सेवा प्रदान गर्न लगाउनु पर्दछ । यसको जिम्मेवारी सम्बन्धित तालिमको माग गरीरहेको संस्थाले लिनु पर्दछ ।
- तालिमको अन्त्यमा तालिम दर्ता फारमहरू राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायमा पठाउनु पर्दछ । यी फारमहरूले सहभागी तथा तालिमको वारेमा पृष्ठपोषण प्रदान गर्दछन ।
- राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायले हरेक व्याचको विस्तृत विवरणलाई तालिम व्यवस्थापन तथा सूचना प्रणाली (TIMS) मा अद्यावधिक गरेर राख्नु पर्दछ । यसमा समावेश गर्नुपर्ने विषय बस्तुहरू यस प्रकार छन :
 - सहभागीको पुरा नाम थर
 - सहभागीको काम गर्ने स्थान
 - लिएको तालिमको नाम
 - तालिम संचालन भएको मिति
 - प्रशिक्षक र तालिम केन्द्र
 - अन्य महत्वपूर्ण सूचनाहरू

१०. अभिलेख तथा तालिम प्रतिवेदन

तालिम केन्द्र/साइट ले तालिम दर्ता फारम संगै सहभागीहरूको हाजिरी (उपस्थिति) पनि संगै राख्नु पर्दछ ।

११.सरकारले आर्थिक सहयोग गरेका तालिम हरुको लेखा सम्बन्धी नियमहरु

- तालिम केन्द्रले तालिमका सहभागी, प्रशिक्षक र सहयोगी कर्मचारीहरुको खाजाको व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ ।
- तालिमको आर्थिक व्यवस्थापन तालिमको वार्षिक कार्यक्रम व्यवस्थापन निर्देशिका अनुसार हुन्छ र यो कुरा तालिममा सहभागीताको लागि पठाईएको पत्रमा समेत उल्लेख गर्नु पर्दछ ।
- तालिमको आर्थिक कारोवार प्रचलित नियम अनुसार (राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायको सम्बन्धित आ.व. को कार्यक्रम संचालन निर्देशिका र अर्थ मन्त्रालय (संघीय र प्रादेशिक) को कार्यक्रम खर्च निर्देशिका) अनुसार हुनु पर्दछ । नेपाल सरकारले संचालन गर्ने तालिम स्थानीय, प्रादेशिक र संघीय सरकारलाई उपलब्ध गराउनु पर्दछ र हरेक वर्ष टेबल २ मा उल्लेख भए वमोजिम आर्थिक नियम अनुसार तालिम संचालन गराउनु पर्दछ ।

टेबल न. २ : नेपाल सरकारद्वारा संचालित तालिमको आर्थिक नियमहरु

शिर्षक	विवरण
१. स्टेशनरी	बजेटको परिधी भित्र रहेर सम्पूर्ण सहभागीहरुलाई स्टेशनरी वितरण गर्नु पर्दछ ।
२. तालिम हलकालागि सामग्रीहरु	संस्थागत खर्चको लागि रु २०००,२५०० र ३००० (क्रमशः ७ दिन, ८ देखि २१ दिन र २२ देखि २८१ दिन) खर्च गर्न सकिनेछ ।
३. तालिम सामग्रीहरु	शिक्षण सिकाईमा प्रयोग हुने मेटा कार्ड, बोर्ड मार्कर, न्युजप्रिन्ट, अध्ययन सामग्री आदि उपलब्ध गराउनु पर्दछ ।
४. क्लिनिकल सामग्रीहरु	गज, व्यान्डेज, स्याब्लन आदि उपलब्ध गराउनु पर्दछ ।
५. क्लिनिकल तालिम सामग्रीहरु	गज, व्यान्डेज, एन्टिसेप्टिक, ग्लोब्स, सिरिन्ज, स्पीट आदि उपलब्ध गराउनु पर्दछ ।
६. अन्य तालिम सामग्रीहरु	आवश्यकता अनुसार भोला, पेन ड्राइभ, फोटोकपि, ह्यान्ड आउट आदि उपलब्ध गराउनु पर्दछ ।
७. तालिम तथा भ्रमण भत्ता	<p>तालिम संयोजक १५ दिन सम्मको तालिम को लागि रु. ५०० र १५ दिन भन्दा माथिको लागि रु २५० प्रति दिनका दरले उपलब्ध गराईने छ ।</p> <p>आर्थिक/प्रशासनिक कर्मचारी २ जना सम्मको लागि व्यवस्था हुनेछ । (७ दिन सम्मको तालिमको हकमा ३ दिन, ८ देखि २१ दिन सम्मको तालिमको हकमा ५ दिन र २२ देखि १८१ दिन सम्मको तालिमको हकमा प्रति महिनाको ५ दिनका दरले दावि गर्न सकिनेछ ।</p> <p>बाहिरको सहभागीहरु नेपाल सरकारको भ्रमण नियमावली २०६४ को पाँचौ संशोधन २०७२ वमोजिम हुनेछ । सहभागीहरुको दैनिक भ्रमण भत्ता वास्तविकतामा आधारित हुनु पर्नेछ ।</p> <p>स्थानीय सहभागीहरु २१ दिन सम्मको तालिमको हकमा प्रति दिन रु ७०० का दरले र २२ देखि १८१ दिन सम्मको तालिमको हकमा रु ८४०० प्रति महिनाको हिसावले दैनिक भ्रमण भत्ता उपलब्ध गराउन सकिने छ ।</p> <p>कार्यालय सहयोगी १५ दिन सम्म रु १५० प्रति दिनका हिसावले र रु ७५ प्रति दिनका हिसावले बाकि अवधिको भुक्तानी गर्न सकिनेछ ।</p>
८. सहभागीलाई खाजा	रु. २०० प्रति दिनका दरले
९. हलभाडा	स्थानीय तहमा प्रचलित मूल्य अनुसार वा आवश्यकता अनुसार
१०.तालिम उदघाटन तथा समापन	रु. २०० प्रति व्यक्ति
११. तालिम प्रतिवेदन	७ दिन देखि ६० दिन सम्मको तालिम को हकमा रु. १००० प्रति रिपोर्ट र ६१ दिन देखि १८१ दिन सम्मका लागि प्रति रिपोर्ट रु. १५००
१२. संस्थागत खर्च	बुँदा नं २ मा उल्लेख भए अनुसार

नोट: १.तालिम प्रतिवेदन पेश गरेपछि मात्र पेशकी फछ्छ्यौट गरिने छ र स्थानीय भ्रमण खर्च क्लिनिकल तालिमको लागि (theory class वाट clinical practicum site जानकोलागि) मात्र प्रदान गरिने छ । २.समय सापेक्ष आर्थिक ऐन नियमहरु परिवर्तन भएमा तालिमको आर्थिक नियमहरु पनि सोही वमोजिम हुनेछन ।

१२. गैह्र सरकारी वा निजी क्षेत्रले आर्थिक सहयोग गरेका तालिमहरुको लेखा सम्बन्धी नियमहरु

गैह्र सरकारी वा निजी क्षेत्रले आर्थिक सहयोग गरेका तालिमहरुको हकमा सम्बन्धित संस्थाले सरकारी तालिम केन्द्रसंग तालिमको सम्भौता गरेर तालिम माग गरेको खण्डमा निज संस्थाले गैह्र सरकारी वा निजी क्षेत्रले आर्थिक सहयोग गरेका तालिमहरुको लेखा सम्बन्धी नियम अनुसार खर्च गर्नु पर्दछ । यसको लागि हरेक शिर्षकमा युनिट मुल्य निर्धारण गरी जम्मा खर्च निकालिन्छ । प्रशिक्षक र तालिमको खर्च नेपाल सरकारको आर्थिक नियमावली तथा विधि अनुसार हुनेछ ।

टेबल ३ बमोजिम निजी तथा गैह्र सरकारी संस्थाहरुले तालिम व्यवस्थापन निर्देशिकामा उल्लेख भए अनुसार तालिमको जम्मा लागत निर्धारण गर्नुपर्दछ ।

- तालिमको खर्च निर्धारण गर्नका लागि परिशिष्ट २ मा उल्लेख भए जस्तै ढाँचा (ईम्प्लान्ट तालिमको लागि) अनुसार गर्नु पर्दछ ।
- निजी तथा गैह्रसरकारी संस्था र अन्य संस्थासंग आवद्धता नभएका आफैँ खर्च व्यहोर्नु पर्ने संस्थाहरुले यो ढाँचा अनुसार तालिम को जम्मा लागत निर्धारण गर्नुपर्दछ ।

टेबल न. ३ : गैर सरकारी तथा निजी संस्थाहरुको लागि तालिम खर्चको विवरण

खण्ड अ: मानव संसाधन लागत

१. तालिम संयोजक; २. प्रशिक्षक/सहजकर्ता (चिकित्सक प्रशिक्षक)
३. प्रशिक्षक/सहजकर्ता (नर्स प्रशिक्षक); ४. तालिम अवधिभर कर्मचारीको समय
मानव संसाधन जम्मा लागत: २० प्रतिशत (बुर्दो न. १ देखि ४ सम्मको)

खण्ड आ: तालिम सामग्रीहरु

१. प्रयोगात्मक सामग्रीहरु; २. स्टेशनरी र खाजा; ३. अध्ययन सामग्रीहरु

खण्ड इ : व्यवस्थापन तथा मर्मत संभार

१. औजार बिस्थापन; २. तालिम को उपकरण (श्रव्य दृश्य मोडेल); ३. मर्मत (रंग रोगन, फर्निचर आदि)

खण्ड ई : तालिम संचालन खर्च

अ (२० प्रतिशत) + आ + इ (तालिम साइट विकासको लागि)

युनिट खर्च = जम्मा खर्च/सहभागीको जम्मा संख्या

१३. कार्य सम्पादनमा देखिएका बाधा हटाउन कार्यक्षमता सुधार (पिआई) को तरिका

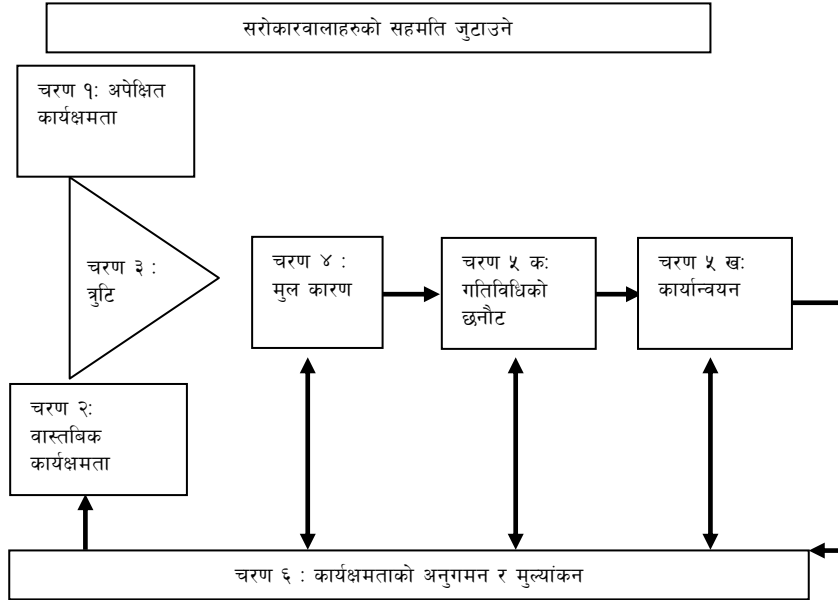
सरकारी तथा निजी स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत विभागीय प्रमुख वा सुपरिवेक्षकहरुले कर्मचारीहरुको कार्यक्षमतामा भएको कमी पत्ता लगाउन कार्यक्षमता सुधार (Performance Improvement) को तरिका (चित्र १) प्रयोग गर्नु पर्दछ । कार्य क्षमतामा कमी विभिन्न कारणहरु, जस्तै, ज्ञान र सीपको कमी, सहयोगात्मक सुपरिवेक्षण को कमी, उपकरण तथा औजारको अभाव आदि कारणले हुन सक्दछ । शुरुमा कार्यक्षमता आवश्यकता पहिचान (Performance Need Assessment “PNA”) गरेर मात्रै यसको समस्या समाधानमा जानु पर्दछ ।

कार्यक्षमता आवश्यकता पहिचान का चरणहरु

- **अपेक्षित कार्यक्षमतालाई परिभाषित गर्ने**
सेवा प्रदायकले दिन चाहेको सेवा के हो ? सेवा प्रदायकले सेवा प्रदान गर्दा अपनाएको विधि के हो ? कुन अवस्थामा दिन खोजेको हो ? कुन गतिमा सेवा दिईएको हो ?
- **वास्तविक कार्यक्षमता निर्धारण गर्ने**
कुनै व्यक्ति अथवा समुहको कार्यक्षमतामा केन्द्रित हुने । आशा गरेको कार्य क्षमता र वास्तविक कार्यक्षमता विचको दुरीलाई कार्यक्षमता आवश्यकता भनिन्छ ।
- कार्यक्षमतामा भएको कमीको मुल कारण विश्लेषण गर्ने ।
कार्यक्षमता कमी निर्धारण गर्नका लागि सेवा प्रदायक, सुपरिवेक्षक, सेवाग्राही तथा समुदायका व्यक्तिहरु वाट आवश्यक तथ्यांक संकलन गर्ने ।)
- उपयुक्त समाधान (Intervention) को छनौट गर्ने ।

यदि कार्य क्षमताको कमीको मुख्य कारण ज्ञान र सीपमा भएको कमी हो भने यसको समाधानको उपायमा तालिम प्रदान गर्ने हुन्छ ।

चित्र १ कार्यक्षमता सुधार विधि

तालिमको संयोजक / सुपरिवेक्षकले टेबल न. ४ मा उल्लेख भए बमोजिम सेवा प्रदायकहरुको कार्यक्षमता अभिवृद्धि गर्नुपर्दछ ।

टेबल न. ४ : कार्यक्षमता अभिवृद्धिकोलागि गरिने कार्यहरु (समाधानका उपायहरु)

कार्यक्षमता पहिचान	समस्याहरु	कार्यहरु (समाधानका उपायहरु)
कार्यक्षमता पहिचान गुणस्तर सुधार टुलको प्रयोग गरेर गर्नु पर्दछ । उदाहरणको लागि <ul style="list-style-type: none"> ● आईयुसिडि को गुणस्तर सुधार टुल ● ईम्प्लान्टको गुणस्तर सुधार टुल ● दक्ष प्रसुतीकर्मीको गुणस्तर सुधार टुल 	दक्षता: १. तालिम प्राप्त तर आत्म विश्वासमा कमी	१. कार्यस्थलमा क्लिनिकल कोचिङ
	२ नयाँ सीपकोलागि तालिम चाहिने	२. तालिम
	अवसर: गुणस्तरीय सेवा दिन सहयोगी स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन सम्वन्धी समितिहरु	स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन सम्वन्धी समितिहरुले त्यहाँ काम गर्न उपयुक्त वातावरण भएको सुनिश्चत गर्नु पर्ने (जनशक्ति, सहयोगात्मक सुपरिवेक्षण, उपकरण तथा औषधीहरु आदि)
	उत्प्रेरणा : सेवा दिनकोलागि उत्प्रेरणामा कमी	स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन सम्वन्धी समितिहरुले कार्यसम्पादनमा आधारित उत्प्रेरणा प्रदान गर्ने

१४. तालिम पश्चातको फलो अप (Post training follow up)

राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायले सहभागीहरूलाई सम्बन्धित विषयवस्तुमा दक्ष गराउन समुह समुहमा तालिम संचालन गर्दछन् । यसले गर्दा सहभागीहरूको क्षमता र आत्मविश्वासमा वृद्धि हुन्छ । कुनै पनि विभागीय प्रमुख वा सुपरिवेक्षकले सम्बन्धित विषयवस्तुमा तालिम पश्चात आ-आफ्नो कार्यक्षेत्रमा तालिम प्राप्त गरेको ज्ञान र सीपको उपयोग तत्काल गर्ने अपेक्षा गर्दछन् । राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले क्लिनिकल तालिम लिईसकेका सेवा प्रदायकहरूको लागि फलो अप सम्बन्धी गतिविधिहरू संचालन गर्दै आईरहेको छ । यसको लागि राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रलेले मुख्यगरी ४ वटा उद्देश्यहरू तय गरेको छ ।

१. तालिम साइट/केन्द्रका प्रशिक्षकहरूले तालिम लिएको छ महिना पछि कम्तिमा २०% सेवा प्रदायकहरूको फलोअप गर्ने ।

२. सेवा प्रदायकहरूको ज्ञान र सीपको मूल्यांकन गर्ने ।

३. कार्य स्थलमै कोचिड गरी आशयक सीपको वृद्धि तथा पूनर्ताजकिकरण गर्ने ।

४. काम गर्ने वातावरणको अवलोकन र अवस्था (औजार, पूर्वाधार, आवश्यक सामग्री, औषधि, संक्रमण रोकथामका लागि आवश्यक सामग्रीहरू) को अध्ययन गर्ने । साथै स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समितिसंग बैठक बसी समस्या र समाधानका विषयमा छलफल गर्ने र आगामी दिनमा उक्त संस्थावाट गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्ने विषयमा प्रतिबद्धता गराउने ।

१५. क्लिनिकल कोचिड

• कुनै पनि क्लिनिकल तालिम पश्चात तालिममा प्राप्त सीपलाई सम्बन्धित सेवा प्रदायकले उपयोग गरे नगरेको लेखाजोखा गर्नु पर्दछ । यदि मापदण्ड अनुसार क्लिनिकल सीप(हरू) प्रदर्शन गर्न नसकेको खण्डमा सम्बन्धित सेवा प्रदायक(हरू) लाई कार्यस्थलमा नै आवश्यकता अनुसार कोचिड गरी क्लिनिकल सीप(हरू) अभिवृद्धि गर्नु पर्दछ ।

• NSI/NHTC ले २०१६ मा ५११ जना तालिम प्राप्त SBA हरुमा गरेको अध्ययन “Quality of SBAs in Nepal” “High aspirations” and “Ground reality” अनुसार उनीहरूमा ज्ञानको स्तर ८० प्रतिशत भन्दा माथि भेटियो तर सीप (post haemorrhage shock, eclampsia, newborn resuscitation, MRP and Vacuum extracted delivery) को कमी भेटियो । तसर्थ यस किसिमका क्लिनिकल सीपको विकास गर्न कार्यस्थलमा गरिने कोचिडको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले कार्यस्थलमा गरिने कोचिड संचालन गर्न दक्ष प्रशिक्षक उत्पादन गरीरहेको छ । यस वाट सेवा प्रदायकको दक्षता र आत्मविश्वासमा वृद्धि हुन्छ ।

१६. वैकल्पिक रूपमा कार्यस्थलमा स्व:अध्ययनमा आधारित तालिम

राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले वैकल्पिक रूपमा कार्यस्थलमा स्व:अध्ययनमा आधारित तालिमहरू संचालन गर्दै आएको छ । परम्परागत तालिमका तरिकाको साथमा नवीन प्रविधीको सहयोगमा सिकाईका टुलहरू तथा तरिकाको पनि मिश्रण गरेर सिकाईलाई प्रभावकारी तथा उत्पादकमूलक बनाउन यो विधि प्रयोग गरिन्छ । यसो गर्नुको मुख्य लक्ष्य आफ्नो कार्य गर्ने संस्थावाट अनुस्पथित हुने स्थिती तथा समूहमा वसेर गरिने तालिम लाई घटाउनु हो । यस किसिमको तालिमको तरिकाहरूलाई मिश्रित गराई गरीने तालिमको विधीलाई अंग्रेजीमा ‘blended learning’ भनिन्छ र यसलाई विभिन्न तरिकाले सञ्चालन गर्न सकिन्छ । यो औपचारिक तालिम पनि हुनसक्छ, जस्तै कि कम्प्यूटर वा Web-based कार्यक्रम वा अनौपचारिक तरिका जस्तै सम्बन्ध, कुराकानी वा स्वयं वा स्वतन्त्र अध्ययनको रूपमा गर्न सकिन्छ ।

अर्को महत्वपूर्ण पक्ष भनेको तालिमका सहभागीहरू यस किसिमको विधी प्रयोग गरेर सिकाईको प्रकृतिलाई अधि बढाउन उत्सुक तथा स्वयं सिकाईको लागि प्रतिबद्ध छन् । यस विधी प्रयोग गर्न तालिमका सहभागीमा आवश्यक अनुभव हुनुका साथै प्राविधिक दक्षता हुनु आवश्यक हुन्छ । तालिमको प्रभावकारीता बढाउनुपर्ने, यसको अवधीलाई छोटो बनाउनु पर्ने स्थिती हुँदा यदि श्रोत तथा साधन उपलब्ध भएको तथा व्यक्तिले सो कुराको उपयोग गर्न जानेको स्थितीमा यस किसिमको विधी अपनाउन सकिन्छ । उदाहरणकोलागि परिवार नियोजन बन्ध्याकरण तालिम [Voluntary Surgical Contraceptive(VSC): Minilap and No-scalpel vasectomy] समान्यतया समूहगत आधारमा गर्ने गरीन्छ । यस्ता समूहगत तालिमहरू निकै नै खर्चिला हुने मात्रै नभई चिकित्सकहरूको आफ्नो कार्यक्षेत्रमा अनुपस्थित हुनु पर्ने कारण समेत बन्न पुगेका छन् । यसै सन्दर्भमा स्वयं अध्ययन गर्ने विधी अपनाई सैद्धान्तिक पक्ष (theory portion) को सिकाईको प्रकृतिलाई अधि बढाउन सकिएमा अनावश्यक रूपमा हुने सेवाकर्मीको अनुपस्थितीलाई कम गर्न

सकिन्छ ।

यस सिकाई (तालिम) को प्रक्रिया केही पक्षमा समूहगत रूपमा हुने तालिमहरु भन्दा फरक हुने गर्दछ । छोटकरीमा यसको प्रक्रिया निम्न अनुसार छ :

- सहभागीले सैद्धान्तिक पक्ष (Theory Portion) को सिकाईको लागि कुनै प्रकारको आर्थिक (internet cost) वा भौतिक (computer or laptop) वा अध्ययन विदा (study leave) सहयोगको अपेक्षा नेपाल सरकारसंग गर्ने छैन । सहभागी स्वयमले यसको व्यवस्था गर्न सक्छ र मंजूर छ भने मात्र तालिममा सहभागी हुन्छ ।
- स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका अनुसार राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले समूहगत तालिम जस्तै यस प्रकारको विधी अनुसार तालिमका सहभागीको नामावली प्राप्त गर्दछ र त्यसै अनुरूप यस तालिम मा सहभागी गराईन्छ ।
- पूर्व परिक्षा (ई-मेल वा वेबका आधारमा) दिईसके पछि उपलब्ध गराईएको सामग्री (e.g. No-scalpel Vasectomy) लाई आफ्नो समय अनुकुल यस तालिमको सैद्धान्तिक पक्ष (theory portion) को स्वयं अध्ययन गर्ने गरिन्छ । यस्तो स्वयं अध्ययन यस्तै महिना दिन भित्र वा सो भन्दा चाँडो गरीसक्नु पर्ने छ ।
- स्वयं अध्ययन पुरा गरीसके पछि सहभागी तयार भएका छन् भने Mid-Course Questionnaire पठाईन्छ र ईमेलको आधारमा जवाफलाई संकलन गरीन्छ ।
- यदि सहभागीले सैद्धान्तिक ज्ञानमा ८५ प्रतिशत वा सो भन्दा बढी ल्याएको स्थितिमा सहभागीलाई तालिमको सीप विकासका लागि तालिम केन्द्रमा आमन्त्रित गरिन्छ । क्लिनिकल अभ्यासकोलागि सहभागीलाई ६ दिनको समय दिईन्छ । उक्त अवधिमा दक्षता हासिल गर्न नसक्ने सहभागीलाई समूहगत तालिममा जस्तै सिकाईको लागि थप अवसर प्रदान गरिन्छ ।
- क्लिनिकल सीपको लागि तालिम केन्द्रमा आमन्त्रित सहभागीले सहभागीता जनाउँदा लाग्ने आर्थिक भारको व्यवस्था स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका अनुसार हुनेछ ।
- तालिम पश्चात सहभागीहरुको फलो अप समूहगत तालिमको जस्तै नै गरिन्छ ।
- आवश्यकता अनुसार सहभागीहरुमा ज्ञान र सीप अभिवृद्धि गर्नकोलागि विभिन्न समयावधिको तालिमहरु संचालन हुदै आएका छन् । कहिलेकाही सहभागीहरुलाई केही विषयवस्तुमा सूचना आदानप्रदान गर्न अभिमुखिकरण मात्र गराउनु पर्ने हुन सक्छ । यस्ता अभिमुखिकरणहरु सामान्यतया एक दिवसिय हुन्छन् र सहभागीहरुलाई प्रमाणपत्र दिनु पर्ने आवश्यकता हुँदैन । स्वास्थ्यका विषय वस्तु सम्बन्धी सहभागीहरुको ज्ञान र सीप अभिवृद्धि गर्न क्लिनिकल तालिमहरु आवश्यक पर्दछ । यी तालिमहरु विषयवस्तु हेरेर छोटोदेखि लामो समय (सामान्यतया कमिमा २ दिन देखि महिनौ दिन सम्म) का हुन्छन । कतिपय अवस्थामा तालिम प्रदायकहरुकोलागि प्रशिक्षक प्रशिक्षण (Training of Trainers) तथा क्लिनिकल तालिम सीप (Clinical Training Skills) तालिम संचालन गर्नु पर्ने हुन्छ । विषयवस्तु हेरेर यी तालिमहरु पनि विभिन्न समयावधिका हुन सक्दछन ।
- दक्षतामा आधारित तालिमको हकमा सहभागीहरुले सैद्धान्तिक ज्ञानको हकमा ८५% अंक र आवश्यक सीपहरुमा दक्ष भएको खण्डमा सहभागीहरुको तालिम अवधि पुरा भएपछि तालिम दर्ता फाराम र तालिममा हासिल गरेको अंकको आधारमा तालिम को अन्तिम दिन राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायले सम्बन्धीत क्लिनिकल तालिम केन्द्र मार्फत सहभागीहरुलाई प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
- यदि तोकिएको समय अवधिभर कुनै सहभागीले आवश्यक सीपहरुमा दक्षता हासिल गरेन र तालिमको अवधि लम्ब्याउदा समेत आवश्यक सीप हासिल गर्न नसकेको खण्डमा त्यस्ता सहभागीहरुले प्रमाण पत्र पाउने छैनन र सो कुराको जानकारी राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायलाई गराउनु पर्दछ । प्रशिक्षकले सहभागीलाई प्रमाण पत्र नपाउनुको कारण प्रष्ट पानु पर्दछ र माथि उल्लेख भए बमोजिम तालिम अवधि थप गर्नु पर्ने भएमा सो को जानकारी समेत राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायलाई गराउनु पर्दछ र सहमति लिनु पर्दछ ।
- यदि तालिम अवधि थप गरी सकेका तर सहभागीहरुमा अपेक्षित ज्ञान र सीप हासिल

१७. तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान

हुन नसकेको अवस्थामा त्यस्ता सहभागीहरूलाई निजहरु क्यरत संस्थामा नै कोचिड को लागि कार्ययोजना तयार गर्नु पर्दछ र सो कुराको जानकारी राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायलाई गराउनु पर्दछ । सहभागीहरूले आवश्यक सीपहरूमा दक्षता हासिल गरेको खण्डमा सम्बन्धित निकायबाट तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नुपर्दछ ।

- CTS/ToT तालिमको हकमा सहभागीहरूले कम्तिमा दुई व्याच CTS/ToT तालिम मा अभ्यास गरीसकेपछि वरिष्ठ प्रशिक्षकहरूले त्यस्ता सहभागीहरूको ज्ञान, सीप र प्रयोगात्मक सीपको मुल्यांकन गर्दछन र दक्ष भएमा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकायलाई प्रमाण पत्र दिनका दिनकोलागि सीफारिश गर्दछन ।
- CTS certified सहभागीहरूको हकमा कम्तिमा एक व्याच क्लिनिकल तालिममा सहप्रशिक्षकको भूमिका निभाईसकेपछि मात्र प्रशिक्षकको विवरणमा राख्नुपर्दछ ।

प्रशिक्षकको विवरणमा परेका प्रशिक्षकहरूले लगातार ५ वर्ष सम्म आफ्नो सीपको उपयोग गर्न नसकेको अवस्थामा त्यस्ता प्रशिक्षकलाई प्रशिक्षकको विवरणबाट हटाउनु पर्दछ र त्यस्ता सेवा प्रदायकले पुनः प्रशिक्षण गर्नु परेमा कम्तिमा २ व्याच सह-प्रशिक्षकको भूमिका निर्वाह गर्नु पर्छ वा पूर्णताजगी तालिम लिनु पर्दछ ।

खण्ड: ग तालिम व्यवस्थापनको लागि कोर्षहरुको परिचय

विषयहरु	तालिमको बर्गिकरण	तालिमको समयावधि
१. प्रजनन स्वास्थ्य		
१.१ परिवार नियोजन	कोफ काउन्सिलिङ (CoFP and counseling)	८ दिन
	आईयुसिडि (IUCD insertion and removal)	८ दिन
	ईम्प्लान्ट (Implant insertion and removal)	८ दिन
	मिनिल्याप (Minilap)	१२ दिन
	भ्यासेक्टोमि (No scalpel vasectomy)	१२ दिन
	उत्तर प्रसूती परिवार नियोजन (समुहमा)	३ दिन
	उत्तर प्रसूती परिवार नियोजन (कार्यस्थलमा)	१२ दिन
१.२ सुरक्षित गर्भपतन सेवा	सुरक्षित गर्भपतन सेवा (Second Trimester)	१२ दिन, ७ दिन
	सुरक्षित गर्भपतन सेवा (First Trimester)	३, १०, १४ दिन
	सुरक्षित गर्भपतन सेवा (Medical only)	५ दिन
१.३ किशोर किशोरीको यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य	किशोर किशोरीको यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य (ASRH) तालिम	५ दिन
१.४ लैङ्गिक हिंसा	लैङ्गिक हिंसाबाट प्रभावितहरुको लागि स्वास्थ्य सेवा (Health Response to GBV) तालिम	४ दिन र १ महिना स्वयं अध्ययन
१.५ पाठेघरको मुखको क्यान्सर	पाठेघरको मुखको क्यान्सर पहिचान तथा रोकथाम तालिम	६ दिन
१.६ पेल्भीक अंग प्रोल्याप्स	पेल्भीक अंग प्रोल्याप्स को व्यवस्थापन तालिम	२० दिन
१.७ अव्सट्रेटिक फिस्टुला	अव्सट्रेटिक फिस्टुला (Obstetric Fistula) को व्यवस्थापन तालिम	४ महिना
२. सुरक्षित मातृत्व तथा नवजात शिशु स्याहार		
२.१ दक्ष प्रसूतीकर्मी	अनमि र स्टाफ नर्सकोलागि दक्ष प्रसूतीकर्मी सेवाकालिन तालिम	६० दिन
	मेडिकल अधिकृतको लागि दक्ष प्रसूतीकर्मी सेवाकालिन तालिम	४५ दिन
	एडभान्स दक्ष प्रसूतीकर्मी सेवाकालिन तालिम	१० हप्ता
२.२ नवजात शिशु स्याहार	नवजात शिशु स्याहार तालिम (नर्सकोलागि)	१५ दिन
३. स्वास्थ्य सम्बन्धी अन्य विषयगत तालिमहरु		
३.१ संक्रमण रोकथाम तथा स्वास्थ्य सेवाजन्य फोहोरमैला व्यवस्थापन	जिल्ला अस्पतालकोलागि संक्रमण रोकथाम तथा स्वास्थ्य सेवा जन्य फोहोरमैला व्यवस्थापन तालिम	५ दिन
	स्वास्थ्य संस्थाहरु (जिल्ला स्तर भन्दा मुनि) कोलागि संक्रमण रोकथाम तथा स्वास्थ्य सेवाजन्य फोहोरमैला व्यवस्थापन तालिम	३ दिन
	अस्पतालकोलागि संक्रमण रोकथाम तथा स्वास्थ्य सेवाजन्य फोहोरमैला व्यवस्थापन गोष्ठी	१ दिन
	स्वास्थ्य संस्थाहरु (जिल्ला स्तर भन्दा मुनि) कोलागि संक्रमण रोकथाम तथा स्वास्थ्य सेवाजन्य फोहोरमैला व्यवस्थापन गोष्ठी	१ दिन
३.२ शल्य कक्ष प्रविधि तथा व्यवस्थापन	शल्य कक्ष प्रविधि तथा व्यवस्थापन (OTTM) तालिम	४८ दिन
३.३ क्लिनिकल तालिम सीपहरु	क्लिनिकल तालिम सीपहरु (CTS)	५ दिन
३.४ मिड लेवल प्राक्टिकम (MLP)	मिड लेवल प्राक्टिकम (MLP)	६० दिन
३.५ एनेस्थेसिया सहायक कोर्ष	एनेस्थेसिया सहायक कोर्ष (AAC)	एक वर्ष
३.५ नसर्ने रोगहरु	नसर्ने रोगकोलागि तालिम प्याकेज (PEN)	३ दिन
३.६ प्यालिएटिभ स्याहार तालिम	प्यालिएटिभ स्याहार तालिम	२ हप्ता (१४ कार्य दिन)
३.६ मानसिक स्वास्थ्य	मानसिक स्वास्थ्य तालिम	६ दिन

क. प्रजनन स्वास्थ्य सम्वन्धी तालिमहरु

१. परिवार नियोजन तालिम

१.१ : बृहत् परिवार नियोजन तथा परामर्श/कोफ काउन्सिलिङ तालिम

तालिमको उद्देश्य

परिवार नियोजन परामर्श तथा सेवा प्रदान गर्न (विशेष गरी कण्डम, पिल्स र डिपो प्रोभेरा) सक्षम तथा आत्मविश्वासी परिवार नियोजन परामर्शकर्ता तथा परिवार नियोजन सेवा प्रदायक तयार गर्न (कोफ काउन्सिलिङ तालिम २०७३ ले परिभाषित गरे अनुसार) यो ८ दिने तालिम विशेष गरी नर्सिङ स्टाफ (अ.न.मि., स्टाफ नर्स) तथा प्यारामेडिकल स्टाफ (अ.हे.व., सि.अ.हे.व., हे.अ.) हरुकोलागि सेवाग्राहीहरुलाई परामर्श गर्न तथा स्वैच्छिक रूपमा परिवार नियोजनका साधन तथा विधिहरु (विशेष गरी कण्डम, पिल्स र डिपो प्रोभेरा) प्रदान गर्न सक्षम बनाउनकोलागि तयार गरीएको हो । यो तालिम परिवार नियोजन सेवा प्रदान गरीरहेका स्वास्थ्य संस्था (कम्तिमा हप्तामा एक दिन) वा तालिम पश्चात तुरुन्तै सेवा दिन सक्ने संस्थामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मी (माथि उल्लेखित) को लागि आवश्यक पर्दछ ।

तालिमको संक्षिप्त परिचय

परिवार नियोजन क्लिनिकल तालिम केन्द्रहरुले यस तालिममा एक पटक (ब्याच) मा १६ जनासम्म सहभागीहरु समावेश गराउनु पर्दछ । यसरी १६ जना सहभागीहरुलाई तालिम प्रदान गर्नको लागि हरेक ब्याचमा ३ जना क्लिनिकल र १ जना स्वास्थ्य समुहको गरी जम्मा ४ जना प्रशिक्षकहरु (१:४ अनुपात) आवश्यक पर्दछ । तालिम प्रमाण पत्र दिनको लागि हरेक सहभागीहरुले सैद्धान्तिक ज्ञानमा ८५ प्रतिशत अंक ल्याउनु पर्दछ र आवश्यक सबै सीपहरु प्रदर्शन गर्न सक्नु पर्दछ ।

सहभागी छनौटका आधारहरु

- सहभागीहरु सबै जना ((सम्वन्धित स्वास्थ्य परिषदमा दर्ता भएको हुनुपर्दछ । नर्सिङ स्टाफ (सहभागी) हरु नेपाल नर्सिङ काउन्सिलमा र प्यारामेडिकल स्टाफ (सहभागी) हरु नेपाल स्वास्थ्य व्यवसायी परिषदमा दर्ता भएको हुनु पर्दछ । स्थायी कर्मचारीको हकमा परिक्षणकाल समाप्त भई तालिम नलिएको र परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्न प्रतिवद्ध हुनु पर्दछ ।
- कार्यरत संस्थाको हकमा पर्याप्त मात्रामा सेवाग्राहीहरु आउने (कम्तिमा ३ देखि ४ जना प्रति दिन वा हप्तामा एक दिन परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्ने) हुनुपर्दछ ।
- परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्नकोलागि योग्य र तयार संस्था (मुल्याङ्कन पश्चात) हुनुपर्दछ
- तालिमको लागि संस्था छनौट गर्दा जहाँ उक्त सेवा दिनकोलागि अरु सेवा प्रदायकहरु छैनन त्यही संस्थालाई प्राथमिकतामा राख्नु पर्दछ ।

प्रशिक्षक छनौटका आधारहरु

क्लिनिकल तालिम सीप भएको र कोफ काउन्सिलिङ तालिम लिएको प्रमाणपत्र प्राप्त सेवा प्रदायक (मेडिकल अधिकृत/हेअ/स्टाफ नर्स) तथा कोफ काउन्सिलिङ तालिम (प्रशिक्षक प्रशिक्षण) लिएको विषयगत प्रशिक्षकहरु (जनस्वास्थ्य, नर्सिङ, स्वास्थ्य शिक्षा आदि) यो तालिमको लागि प्रशिक्षक हुन सक्दछन ।

प्रमाण पत्र प्रदान

यो दक्षतामा आधारित तालिम भएकोले प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्वन्धित स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (संघीय वा प्रादेशिक) ले तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

१.२ आई यु सि डि तालिम

तालिमको उद्देश्य

गुणस्तरीय आईयुसिडि सेवा प्रदान गर्नकोलागि सक्षम तथा आत्मविश्वासी आईयुसिडि सेवा प्रदायक तयार गर्न (आईयुसिडि तालिम प्याकेज २०७३ ले परिभाषित गरे अनुसार)

तालिमको संक्षिप्त परिचय

- यो ८ दिने तालिम नर्सिङ स्टाफ (अ.न.मि., स्टाफ नर्स, नर्सिङ अधिकृत) हरुको लागि सेवाग्राहीहरुलाई परामर्श गर्न तथा स्वैच्छिक रुपमा परिवार नियोजनको अस्थायी साधन आईयुसिडिको गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्न सक्षम बनाउनकोलागि तयार गरीएको हो । यो तालिम आईयुसिडि सेवा प्रदान गरीरहेका स्वास्थ्य संस्था (कम्तिमा हप्तामा एक दिन) वा तालिम पश्चात तुरुन्तै सेवा दिन सक्ने संस्था मा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मी (माथि उल्लेखित) को लागि आवश्यक पर्दछ ।
- परिवार नियोजन क्लिनिकल तालिम केन्द्रहरुले यस तालिममा एक पटक (ब्याच) मा ४ जनासम्म सहभागीहरु समावेश गराउनु पर्दछ । यसरी ४ जना सहभागीहरुलाई तालिम प्रदान गर्नको लागि हरेक ब्याचमा २ जना तालिम प्राप्त प्रशिक्षकहरु (१:२ अनुपात) आवश्यक पर्दछ ।
- सहभागीहरुले आईयुसिडि सेवा प्रदान गर्नको लागि आवश्यक सीपका सम्पूर्ण चरणहरु पुरा गरी ज्ञानमा कम्तिमा ८५ प्रतिशत अंक ल्याएको व्यहोरा सम्बन्धित प्रशिक्षकहरुले सिफारीश गरे पछि मात्र तालिम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

सहभागी छनौटका आधारहरु

- सहभागीहरु मेडिकल डाक्टर र नर्सिङ स्टाफ (अ.न.मि. समेत) तथा सम्बन्धित काउन्सिलमा दर्ता भएको हुनु पर्दछ ।
- स्थायी कर्मचारीको हकमा परिक्षणकाल समाप्त भई तालिम नलिएको र परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्न प्रतिवद्ध हुनु पर्दछ ।
- कार्यरत संस्थाको हकमा सेवाग्राहीहरु नियमित आउने (कम्तिमा ३ देखि ४ जना प्रति दिन वा हप्तामा एक दिन परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्ने) हुनुपर्दछ ।
- परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्ने संस्था योग्य र सेवाकोलागि तयारी अवस्था (मुल्याङ्कन पश्चात) मा हुनुपर्दछ ।
- तालिमको लागि संस्था छनोट गर्दा जहाँ उक्त सेवा दिनकोलागि अरु सेवा प्रदायकहरु छैनन त्यही संस्थालाई प्राथमिकतामा राख्नु पर्दछ ।

प्रशिक्षक छनौटका आधारहरु

क्लिनिकल तालिम सीप भएको र आईयुसिडि तालिम लिएको प्रमाणपत्र प्राप्त सेवा प्रदायक (नर्स र चिकित्सक) यो तालिमको लागि प्रशिक्षक हुन सक्दछन ।

प्रमाण पत्र प्रदान

यो क्षमतामा आधारित तालिम भएकोले प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्बन्धित स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (संघीय वा प्रादेशिक) ले तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

१.३. ईम्प्लान्ट तालिम (नर्स र प्यारामेडिक स्टाफकोलागि)

तालिम को उद्देश्य	गुणस्तरीय ईम्प्लान्ट सेवा प्रदान गर्नको लागि सक्षम तथा आत्मविश्वासी ईम्प्लान्ट सेवा प्रदायक तयार गर्न (ईम्प्लान्ट तालिम प्याकेज २०७३ ले परिभाषित गरे अनुसार) ।
तालिम को संक्षिप्त परिचय	<ul style="list-style-type: none">• यो ८ दिने तालिम नर्सिङ/प्यारामेडिक स्टाफहरुलागि सेवाग्राहीहरुलाई परामर्श गर्न तथा स्वैच्छिक रुपमा परिवार नियोजनको अस्थायी साधन ईम्प्लान्टको गुणस्तरीय सेवा (यु विधि वाट राख्ने र निकाल्ने) प्रदान गर्न सक्षम बनाउनकोलागि तयार गरीएको हो । यो तालिम ईम्प्लान्ट सेवा प्रदान गरीरहेका स्वास्थ्य संस्था (कम्तिमा हप्तामा एक दिन) वा तालिम पश्चात तुरुन्तै सेवा दिन सक्ने संस्थामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मी (माथि उल्लेखित) को लागि आवश्यक पर्दछ ।• परिवार नियोजन क्लिनिकल तालिम केन्द्रहरुले यस तालिममा एक पटक (ब्याच) मा ४ जना सम्म नर्सिङ/प्यारामेडिक स्टाफहरु (सहभागीहरु) समावेश गराउनु पर्दछ । यसरी ४ जना सहभागीहरुलाई तालिम प्रदान गर्नको लागि हरेक ब्याचमा २ जना तालिम प्राप्त प्रशिक्षक (मेडिकल डाक्टर/हे.अ./नर्स) हरु (१:२ अनुपात) आवश्यक पर्दछ ।• सहभागीहरुले ईम्प्लान्ट सेवा प्रदान गर्नको लागि आवश्यक सीपका सम्पूर्ण चरणहरु पुरा गरी सैद्धान्तिक ज्ञानमा कम्तिमा ८५ प्रतिशत अंक ल्याएको व्यहोरा सम्बन्धीत प्रशिक्षकहरुले सिफारीश गरे पछि मात्र तालिम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।• सहभागीहरु सबै जना क्लिनिकल शिक्षा पढेको र सम्बन्धित काउन्सिलमा दर्ता भएको हुनु पर्दछ ।• स्थायी कर्मचारीको हकमा परिक्षणकाल समाप्त भई तालिम नलिएको र परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्न प्रतिवद्ध हुनु पर्दछ ।• कार्यरत संस्थाको हकमा पर्याप्त मात्रामा सेवाग्राहीहरु आउने (कम्तिमा ३ देखि ४ जना प्रति दिन वा हप्तामा एक दिन परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्ने) हुनु पर्दछ ।• परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्नकोलागि योग्य र तयार संस्था (मुल्याङ्कन पश्चात) हुनुपर्दछ ।• तालिमको लागि संस्था छनोट गर्दा जहाँ उक्त सेवा दिनको लागि अरु सेवा प्रदायकहरु छैनन त्यही संस्थालाई प्राथमिकतामा राख्नु पर्दछ ।
सहभागी छनौटका आधारहरु	
प्रशिक्षक छनौटका आधारहरु	क्लिनिकल तालिम सीप भएको र ईम्प्लान्ट तालिम लिएको प्रमाणपत्र प्राप्त सेवा प्रदायक (डाक्टर/हे.अ./नर्स) यो तालिमको लागि प्रशिक्षक हुन सक्दछन ।
प्रमाण पत्र प्रदान	यो क्षमतामा आधारित तालिम भएकोले प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्बन्धित स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (संघीय वा प्रादेशिक) ले तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

१.४. ईम्प्लान्ट तालिम (चिकित्सककोलागि)

तालिमको उद्देश्य

उच्च गुणस्तरको ईम्प्लान्ट सेवा प्रदान गर्नको लागि सक्षम तथा आत्मविश्वासी ईम्प्लान्ट सेवा प्रदायक (फिजिसियन) तयार गर्न (फिजिसियनहरूकोलागि ईम्प्लान्ट तालिम २०७३ ले परिभाषित गरे अनुसार) ।

तालिमको संक्षिप्त परिचय

यो ५ दिने तालिम फिजिसियनहरूकोलागि सेवाग्राहीहरूलाई परामर्श गर्न तथा स्वैच्छिक रूपमा परिवार नियोजनको अस्थायी साधन ईम्प्लान्टको गुणस्तरीय सेवा (यु विधि बाट राख्ने र निकाल्ने) प्रदान गर्न सक्षम बनाउनकोलागि तयार गरिएको हो । यो तालिम ईम्प्लान्ट सेवा प्रदान गरीरहेका स्वास्थ्य संस्था (कम्तिमा हप्तामा एक दिन) वा तालिम पश्चात तुरुन्तै सेवा दिन सक्ने स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत फिजिसियनको लागि आवश्यक पर्दछ ।

परिवार नियोजन क्लिनिकल तालिम केन्द्रहरूले यस तालिममा एक पटक (ब्याच) मा ४ जना सम्म चिकित्सकहरू (सहभागीहरू) समावेश गराउनु पर्दछ । यसरी ४ जना सहभागीहरूलाई तालिम प्रदान गर्नको लागि हरेक ब्याचमा २ जना तालिम प्राप्त प्रशिक्षकहरू (१ जना तालिम प्राप्त फिजिसियन र १ जना हे.अ. वा नर्स) (१:२ अनुपात) आवश्यक पर्दछ ।

सहभागीहरूले ईम्प्लान्ट सेवा प्रदान गर्नकोलागि आवश्यक सीपका सम्पूर्ण चरणहरू पुरा गरी ज्ञानमा कम्तिमा ८५ प्रतिशत अंक ल्याएको व्यहोरा सम्बन्धित प्रशिक्षकहरूले सिफारीश गरे पछि मात्र तालिम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

सहभागी छनौटका आधारहरू

- नेपाल मेडिकल काउन्सिलमा दर्ता भएको मेडिकल चिकित्सक ।
- स्थायी कर्मचारीको हकमा परिक्षणकाल समाप्त भई तालिम नलिएको र परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्न प्रतिवद्ध हुनु पर्दछ ।
- कार्यरत संस्थाको हकमा पर्याप्त मात्रामा सेवाग्राहीहरू आउने (कम्तिमा ३ देखि ४ जना प्रति दिन वा हप्तामा एक दिन परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्ने) हुनुपर्दछ ।
- परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्नकोलागि योग्य र तयार संस्था (मुल्याङ्कन पश्चात) हुनुपर्दछ ।
- तालिमको लागि संस्था छनोट गर्दा जहाँ उक्त सेवा दिनकोलागि अरु सेवा प्रदायकहरू छैनन त्यही संस्थालाई प्राथमिकतामा राख्नु पर्दछ ।

प्रशिक्षक छनौटका आधारहरू

- क्लिनिकल तालिम सीप भएको र ईम्प्लान्ट तालिम लिएको प्रमाणपत्र प्राप्त सेवा प्रदायक (फिजिसियन वा मेडिकल अधिकृत/हे.अ./नर्स) यो तालिमको लागि प्रशिक्षक हुन सक्दछन ।

प्रमाण पत्र प्रदान

यो क्षमतामा आधारित तालिम भएकोले प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्बन्धित स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (संघीय वा प्रादेशिक) ले तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

१.५ मिनिल्याप (लोकल एनेस्थेसिया दिएर)

तालिमको उद्देश्य	उच्च गुणस्तरको मिनिल्याप सेवा प्रदान गर्नको लागि सक्षम तथा आत्मविश्वासी मिनिल्याप सेवा प्रदायक तयार गर्न । (सेवा प्रदायकहरुकोलागि मिनिल्याप तालिम २०७३ ले परिभाषित गरे अनुसार)
तालिमको संक्षिप्त परिचय	<p>यो दक्षतामा आधारित १२ दिने तालिम चिकित्सक तथा नर्सहरुकोलागि सेवाग्राहीहरुलाई स्वैच्छिक रुपमा परिवार नियोजनको स्थायी विधि मिनिल्याप (local anesthesia दिएर) को गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्न सक्षम बनाउनकोलागि तयार गरीएको हो । यो तालिम मिनिल्याप सेवा प्रदान गरीरहेका स्वास्थ्य संस्था (कम्तिमा हप्तामा एक दिन) वा तालिम पश्चात तुरुन्तै सेवा दिन सक्ने स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत चिकित्सक तथा नर्सको लागि आवश्यक पर्दछ ।</p> <p>परिवार नियोजन क्लिनिकल तालिम केन्द्रहरुले यस तालिममा एक पटक (ब्याच) मा २ जना चिकित्सकहरु र २ जना नर्सहरु समावेश गराउनु पर्दछ । यसरी ४ जना सहभागीहरुलाई तालिम प्रदान गर्नको लागि हरेक ब्याचमा १ जना तालिम प्राप्त चिकित्सक र १ जना तालिम प्राप्त नर्स (१:२ अनुपात) आवश्यक पर्दछ ।</p> <p>यस १२ दिनको तालिम अवधिमा, क्लिनिकल अभ्यासकोलागि पर्याप्त मात्रामा सेवाग्राहीहरु आउने संस्था हुनु पर्दछ र क्लिनिकल अभ्यासका सबै चरणहरु तालिम प्राप्त सुपरिवेक्षक वा क्लिनिकल कोचको उपस्थितिमा पुरा गर्नु पर्दछ ।</p> <p>सहभागीहरुले मिनिल्याप सेवा प्रदान गर्नको लागि आवश्यक सीपका सम्पूर्ण चरणहरु पुरा गरी ज्ञानमा कम्तिमा ८५ प्रतिशत अंक ल्याएको व्यहोरा सम्बन्धित प्रशिक्षकहरुले सिफारीश गरे पछि मात्र तालिम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।</p>
सहभागी छनौटका आधारहरु	<p>नेपाल मेडिकल काउन्सिलमा दर्ता भएको चिकित्सक ।</p> <p>नेपाल नर्सिङ काउन्सिलमा दर्ता भएको नर्स ।</p> <p>स्थायी कर्मचारीको हकमा परिक्षणकाल समाप्त भई तालिम नलिएको र परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्न प्रतिवद्ध हुनु पर्दछ ।</p> <p>कार्यरत संस्थाको हकमा पर्याप्त मात्रामा सेवाग्राहीहरु आउने (कम्तिमा ३ देखि ४ जना प्रति दिन वा हप्तामा एक दिन परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्ने) हुनु पर्दछ ।</p> <p>परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्नकोलागि योग्य र तयार संस्था (मुल्याङ्कन पश्चात) हुनुपर्दछ ।</p> <p>तालिमको लागि संस्था छनोट गर्दा जहाँ उक्त सेवा दिनको लागि अरु सेवा प्रदायकहरु छैनन त्यही संस्थालाई प्राथमिकतामा राख्नु पर्दछ ।</p>
प्रशिक्षक छनौटका आधारहरु	क्लिनिकल तालिम सीप भएको र मिनिल्याप तालिम लिएको प्रमाणपत्र प्राप्त सेवा प्रदायक (मेडिकल अधिकृत र नर्स) यो तालिमको लागि प्रशिक्षक हुन सक्दछन ।
तालिम लिएको सर्टिफिकेट प्रदान	यो दक्षतामा आधारित तालिम भएकोले प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्बन्धित स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (संघीय वा प्रादेशिक) ले तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

१.६ भ्यासेक्टोमी (NSV) तालिम

तालिमको उद्देश्य

उच्च गुणस्तरको भ्यासेक्टोमी सेवा प्रदान गर्नको लागि सक्षम तथा आत्मविश्वासी भ्यासेक्टोमि सेवा प्रदायक तयार गर्न । (सेवा प्रदायकहरुकोलागि भ्यासेक्टोमी तालिम २०७३ ले परिभाषित गरे अनुसार)

तालिमको संक्षिप्त परिचय

यो क्षमतामा आधारित १२ दिने तालिम चिकित्सकहरुको लागि सेवाग्राहीहरुलाई स्वैच्छिक रुपमा परिवार नियोजनको स्थायी विधि भ्यासेक्टोमी (local anesthesia दिएर) को गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्न सक्षम बनाउनकोलागि तयार गरीएको हो । यो तालिम भ्यासेक्टोमी सेवा प्रदान गरीरहेका स्वास्थ्य संस्था (कम्तिमा हप्तामा एक दिन) वा तालिम पश्चात तुरुन्तै सेवा दिन सक्ने स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत चिकित्सकको लागि आवश्यक पर्दछ ।

परिवार नियोजन क्लिनिकल तालिम केन्द्रहरुले यस तालिममा एक पटक (ब्याच) मा २ जना चिकित्सकहरु समावेश गराउनु पर्दछ । यसरी २ जना सहभागीहरुलाई तालिम प्रदान गर्नको लागि हरेक ब्याचमा १ जना तालिम प्राप्त चिकित्सक (१:२ अनुपात) आवश्यक पर्दछ ।

यस १२ दिनको तालिम अवधिमा, क्लिनिकल अभ्यासको लागि पर्याप्त मात्रामा सेवाग्राहीहरु आउने संस्था हुनु पर्दछ र क्लिनिकल अभ्यासका सवै चरणहरु तालिम प्राप्त सुपरिवेक्षक वा क्लिनिकल कोचको उपस्थितिमा पुरा गर्नु पर्दछ ।

सहभागीहरुले भ्यासेक्टोमी सेवा प्रदान गर्नको लागि आवश्यक सीपका सम्पूर्ण चरणहरु पुरा गरी ज्ञानमा कम्तिमा ८५ प्रतिशत अंक ल्याएको व्यहोरा सम्बन्धित प्रशिक्षकहरुले सिफारिश गरे पछि मात्र तालिम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

सहभागी छनौटका आधारहरु

- नेपाल मेडिकल काउन्सिलमा दर्ता भएको चिकित्सक ।
- स्थायी कर्मचारीको हकमा परिक्षणकाल समाप्त भई तालिम नलिएको र परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्न प्रतिवद्ध हुनु पर्दछ ।
- कार्यरत संस्थाको हकमा पर्याप्त मात्रामा सेवाग्राहीहरु आउने (कम्तिमा ३ देखि ४ जना प्रति दिन वा हप्तामा एक दिन परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्ने) हुनुपर्दछ ।
- परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्नकोलागि योग्य र तयार संस्था (मुल्याङ्कन पश्चात) हुनुपर्दछ ।
- तालिमको लागि संस्था छनोट गर्दा जहाँ उक्त सेवा दिनकोलागि अरु सेवा प्रदायकहरु छैनन त्यही संस्थालाई प्राथमिकतामा राख्नु पर्दछ ।

प्रशिक्षक छनौटका आधारहरु

क्लिनिकल तालिम सीप भएको र भ्यासेक्टोमी तालिम लिएको प्रमाणपत्र प्राप्त सेवा प्रदायक (मेडिकल अधिकृत) यो तालिमको लागि प्रशिक्षक हुन सक्दछन ।

प्रमाण पत्र प्रदान

यो क्षमतामा आधारित तालिम भएकोले प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्बन्धित स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (संघीय वा प्रादेशिक) ले तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

१.७ उत्तर प्रसुती परिवार नियोजन/आईयुसिडि तालिम (समुहमा आधारित)

तालिमको उद्देश्य	उत्तर प्रसुती परिवार नियोजनका फाईदाहरुको बारेमा सहभागीहरुमा सकारात्मक धारणा विकाश गर्नु । उत्तर प्रसुती परिवार नियोजन/आईयुसिडि सेवा प्रदान गर्नकोलागि सहभागीहरुको ज्ञान र सीप अभिवृद्धी गराउन ।
तालिमको संक्षिप्त परिचय	<ul style="list-style-type: none">• यो ३ दिने क्लिनिकल तालिम सहभागीहरुलाई प्रसुती पश्चात परिवार नियोजनको साधन/विधि प्रयोग गर्न चाहने महिलाहरुलाई परामर्श गर्न तथा परिवार नियोजनको साधन/विधि प्रदान गर्न सक्षम बनाउन आवश्यक पर्दछ । विशेष गरी यो तालिमले सहभागीहरुलाई उत्तर प्रसुती आईयुसिडि राख्न तथा निकाल्न [Post-placental insertion (डेलिभरी भएको १० मिनेट भित्र) वा postpartum insertion (डेलिभरी भएको ४८ घण्टा भित्र) र trans -caesarean (caesarean section को समयमा)] सक्षम बनाउन सहयोग गर्दछ ।• यस तालिमले सहभागीहरुलाई उत्तर प्रसुती आईयुसिडि प्रयोग पछिका सम्भावित समस्याहरु र असरहरुको व्यवस्थापन गर्न समेत सक्षम बनाउदछ ।
सहभागीहरु छनौटका आधारहरु	यस तालिमका सहभागीहरु स्वास्थ्य संस्था (अस्पताल अथवा क्लिनिक) मा कार्यरत स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरु (चिकित्सक, नर्स वा मिडवाइफ) हुनुपर्दछ ।
प्रशिक्षक छनौटका आधारहरु	यस तालिमको लागि प्रशिक्षक हुन तालिम प्राप्त प्रसुतीकर्मी, क्लिनिकल तालिम सीप भएको र ३ दिने उत्तर प्रसुती परिवार नियोजन/आईयुसिडि तालिम लिएको हुनु पर्दछ ।
प्रमाण पत्र प्रदान	यो क्षमतामा आधारित तालिम भएकोले सहभागीहरुले दक्षता हासिल गरी सकेपछि (१० पटक आयुसिडि राखेको) प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्बन्धित स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (संघीय वा प्रादेशिक) ले तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

१.८. उत्तर प्रसुती (Post partum) परिवार नियोजन/आईयुसिडि तालिम (कार्यरत संस्थामा)

तालिमको उद्देश्य	तालिम प्याकेजले परिभाषित गरे अनुसार उत्तर प्रसुती परिवार नियोजन/आईयुसिडि सेवा प्रदान गर्नकोलागि सहभागीहरूको ज्ञान, सीप र धारणा अभिवृद्धी गराउन ।
तालिमको संक्षिप्त परिचय	<ul style="list-style-type: none">• यो १२ दिने तालिमका स्वास्थ्य संस्था (अस्पताल अथवा क्लिनिक) मा कार्यरत स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरू (Obstetrician, Gynecologists, MDGPs, मेडिकल अधिकृत, नर्स) को लागि तयार गरिएको हो ।• यो तालिम हरेक सहभागीको विगतको ज्ञान, अनुभव तथा सिक्ने चाहना र उत्प्रेरणामा भर पर्दछ ।• यो तालिमले सैद्धान्तिक ज्ञानमा मात्र जोड नदिईकन सीप तथा दक्षता मुल्याङ्कनलाई महत्व दिन्छ र यस कार्यका लागि हरेक दिन सहभागी तथा प्रशिक्षकले २ घण्टा छुट्टयाउनु पर्दछ ।• तालिम को पहिलो दिन सहभागीहरूलाई सिकाईका विशेषताको वारेमा परिचय गराई उत्तर प्रसुती परिवार नियोजन/आईयुसिडिको वारेमा उनीहरूमा भएको सैद्धान्तिक ज्ञानको लेखाजोखा गरिन्छ । कक्षा कोठा र क्लिनिकल सेसन दुवैमा परिवार नियोजन सेवाको मुख्य पक्षहरू जस्तै स्वस्थ गर्भाधान समय तथा गर्भान्तर, उत्तर प्रसुती परिवार नियोजन /आईयुसिडि, सेवाग्राहीलाई परामर्श सेवा, सेवा प्रदायकहरूले सेवा दिने तरिका, पुनः भेट तथा सम्भावित असर र समस्याहरूको व्यवस्थापनको वारेमा जोड दिईन्छ । सैद्धान्तिक ज्ञानमा भएको प्रगतिको मापन निश्चित प्रश्नहरू (Mid-Course Questionnaire) को सहायताले गरिन्छ ।• उत्तर प्रसुती परिवार नियोजन/आईयुसिडि सेवा दिनकोलागि चाहिने आवश्यक सीपहरूकोलागि सहभागीहरूले शुरुमा चेकलिष्टको सहायताले anatomic model मा आईयुसिडि छिराउने र निकाल्ने अभ्यास गर्दछन । यस humanistic approach ले सहभागीहरूमा आईयुसिडि छिराउने र निकाल्न सक्ने सीपको विकाश गर्दछ । सीप सम्बन्धी दक्षताको मापन निश्चित चेकलिष्ट (competency-based skills checklists) को सहायताले गरीन्छ । सफलतापूर्वक यो तालिम सम्पन्न गर्न सैद्धान्तिक ज्ञान र सीप दुवैमा दक्षता हासिल गर्नु पर्दछ र सेवाग्राहीहरूलाई गुणस्तरीय उत्तर प्रसुती परिवार नियोजन/आईयुसिडि सेवा प्रदान गर्न सक्नु पर्दछ ।
सहभागी छनौटका आधारहरू	यस तालिम का सहभागीहरू स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरू (चिकित्सक, नर्स वा मिडवाईफ) हुनु पर्दछ ।
प्रशिक्षक छनौटका आधारहरू	यस तालिमको लागि प्रशिक्षक हुन PPEP/ PPIUD तालिम प्राप्त सेवा प्रदायक तथा क्लिनिकल तालिम सीप भएको हुनु पर्दछ ।
प्रमाण पत्र प्रदान	यो क्षमतामा आधारित तालिम भएकोले सहभागीहरूले दक्षता हासिल गरी सकेपछि (१० पटक आयुसिडि राखेको) प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्बन्धित स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (संघीय वा प्रादेशिक) ले तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

२. सुरक्षित गर्भपतन सेवा तालिम

२.१ सुरक्षित गर्भपतन सेवा (Second Trimester) तालिम

तालिमको उद्देश्य	गुणस्तरीय तथा सुरक्षित गर्भपतन सेवा प्रदान गर्नकोलागि सक्षम तथा आत्मविश्वासी सेवा प्रदायक तयार गर्न (सुरक्षित गर्भपतन सेवा निर्देशिका २०११) ।
तालिमको संक्षिप्त परिचय	<ul style="list-style-type: none">• यो क्षमतामा आधारित तालिम हो र यस तालिमको पाठ्यक्रममा ज्ञान र सीप दुवै समावेश गरीएको छ ।• तालिम को पाठ्यक्रम अनुसार सहभागीहरुको ज्ञान र सीप हेर्नकोलागि तालिम पूर्व तथा तालिम अवधिभर निश्चित प्रश्नहरु (टुलहरु) प्रयोग गरिन्छ ।• मोडेलमा क्लिनिकल अभ्यास गरेर दक्ष भई सकेपछि मात्र दक्ष सुपरिवेक्षकको उपस्थितिमा वास्तविक सेवाग्राहीमा अभ्यास गर्नु पर्दछ ।• तालिमको अन्त्यमा आवश्यक सबै ज्ञान र सीपमा दक्षता हासिल गरे नगरेको यकिन (मुल्याङ्कन) गर्नु पर्दछ ।• हरेक व्याचमा ५ जना सहभागीहरु हुन्छन र प्रशिक्षक र सहभागीहरुको अनुपात १:२ हुनुपर्दछ ।• तालिमको अवधि : D&E and medical induction १२ दिनको हुन्छ र Medical Induction मात्र ७ दिनको हुन्छ ।
सहभागी आधारहरु	<p>छनौटका</p> <ul style="list-style-type: none">• EmONC मा कार्यरत Obstetricians/Gynecologist र MDGP• second trimester को सेवा दिन ईच्छुक• दक्ष तथा आत्मविश्वासी तथा first trimester safe abortion (MVA) सेवा नियमित दिईराखेको ।• Values Clarification and Attitude Transformation (VCAT) अभिमुखिकरणमा भाग लिएको ।• Post training follow up गर्न ईच्छुक
प्रशिक्षक आधारहरु	<p>छनौटका</p> <ul style="list-style-type: none">• राष्ट्रिय मापदण्ड तथा निर्देशिका अनुसार सेवा दिई राखेका तालिम प्राप्त Obstetricians/Gynecologist र MDGP• CTS प्रमाणपत्र लिएको
प्रमाण पत्र प्रदान	<ul style="list-style-type: none">• यो क्षमतामा आधारित तालिम भएकोले प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्बन्धित स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (संघीय वा प्रादेशिक) ले तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

२.२ सुरक्षित गर्भपतन सेवा (First Trimester: MVA and MA) तालिम

तालिमको उद्देश्य	गुणस्तरीय तथा सुरक्षित गर्भपतन सेवा प्रदान गर्नको लागि दक्ष तथा आत्मविश्वासी सेवा प्रदायक तयार गर्न (तालिम प्याकेजले परिभाषित गरे अनुसार) ।
तालिमको संक्षिप्त परिचय	<ul style="list-style-type: none">• यो क्षमतामा आधारित तालिम हो र यस तालिमको पाठ्यक्रममा ज्ञान र सीप दुवै समावेश गरीएको छ ।• तालिमको पाठ्यक्रम अनुसार सहभागीहरूको ज्ञान र सीप हेर्नकोलागि तालिम पूर्व तथा तालिम अवधिभर निश्चित प्रश्नहरू (टुलहरू) प्रयोग गरीन्छ ।• मोडेलमा क्लिनिकल अभ्यास गरेर दक्ष भई सकेपछि मात्र दक्ष सुपरिवेक्षकको उपस्थितिमा वास्तविक सेवाग्राहीमा अभ्यास गर्नु पर्दछ ।• तालिमको अन्त्यमा आवश्यक सबै ज्ञान र सीपमा दक्षता हासिल गरे नगरेको यकिन (मुल्याङ्कन) गर्नु पर्दछ ।• यो क्षमतामा आधारित तालिम राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले प्रमाणित गरेको सुरक्षित गर्भपतन तालिम पाठ्यक्रममा आधारित छ ।• Gynecologists, DGO र MDGP को लागि ३ दिन तथा doctor को लागि १० दिन र नर्सहरूको लागि १४ दिन प्रदान गरीन्छ ।• तालिम प्याकेज अनुसार प्रशिक्षक तथा सहभागीहरूको अनुपात मिलाउनु पर्दछ ।
सहभागी छनौटका आधारहरू	<ul style="list-style-type: none">• नेपाल मेडिकल काउन्सिलमा दर्ता भएका चिकित्सकहरू तथा नेपाल नर्सिङ काउन्सिलमा दर्ता भई दक्ष प्रसुतीकर्मी र आईयुसिडि तालिम लिएका नर्सहरू• चिकित्सकहरूको हकमा कम्तिमा २ वर्ष Obs/Gyne Department मा काम गरेको हुनु पर्दछ ।
प्रशिक्षक छनौटका आधारहरू	<ul style="list-style-type: none">• नियमित सेवा दिईराखेका र क्लिनिकल तालिम सीप भएका तालिम प्राप्त चिकित्सक र नर्स यो तालिमकोलागि प्रशिक्षक हुन सक्दछन ।
प्रमाण पत्र प्रदान	यो क्षमतामा आधारित तालिम भएकोले प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्बन्धित स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (संघीय वा प्रादेशिक) ले तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

२.३ सुरक्षित गर्भपतन सेवा (Medical Only) तालिम

तालिमको उद्देश्य	मेडिकल गर्भपतनका औषधि प्रयोग गरी गुणस्तरीय तथा सुरक्षित गर्भपतन सेवा प्रदान गर्नकोलागि दक्ष तथा आत्मविश्वासी सेवा प्रदायक तयार गर्न (तालिम प्याकेजले परिभाषित गरे अनुसार) ।
तालिमको संक्षिप्त परिचय	<ul style="list-style-type: none">• यो क्षमतामा आधारित तालिम हो र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले तयार पारेको तालिम पाठ्यक्रम अनुसार यसमा ज्ञान र सीप दुवै समावेश गरिएको छ ।• तालिमको पाठ्यक्रम अनुसार सहभागीहरुको ज्ञान र सीप मुल्याङ्कन गर्नकोलागि तालिम पूर्व तथा तालिम अवधिभर निश्चित प्रश्नहरु (टुलहरु) प्रयोग गरिन्छ ।• मोडेलमा क्लिनिकल अभ्यास गरेर दक्ष भई सकेपछि मात्र दक्ष सुपरिवेक्षकको उपस्थितिमा वास्तविक सेवाग्राहीमा अभ्यास गर्नु पर्दछ ।• तालिमको अन्त्यमा आवश्यक सबै ज्ञान र सीपमा दक्षता हासिल गरे नगरेको यकिन (मुल्याङ्कन) गर्नु पर्दछ ।• यो क्षमतामा आधारित तालिम राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले प्रमाणित गरेको तालिम पाठ्यक्रममा आधारित छ ।• यस तालिमको अवधि ५ दिनको हुन्छ ।• हरेक व्याचमा ६ जना सहभागीहरु हुन्छन र प्रशिक्षक सहभागी अनुपात १:३ हुनुपर्दछ ।
सहभागी छनौटका आधारहरु	नेपाल नर्सिङ काउन्सिलमा दर्ता भई दक्ष प्रसुतिकर्मी र आईयुसिडि तालिम लिएका नर्सहरु
प्रशिक्षक छनौटका आधारहरु	• नियमित सेवा दिईराखेका र क्लिनिकल तालिम सीप भएका तालिम प्राप्त चिकित्सक र नर्स यो तालिम कोलागि प्रशिक्षक हुन सक्दछन ।
प्रमाण पत्र प्रदान	यो क्षमतामा आधारित तालिम भएकोले प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्बन्धित स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (संघीय वा प्रादेशिक) ले तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

३. किशोर किशोरी यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य तालिम प्याकेज

तालिमको उद्देश्य	यस तालिमको मुख्य उद्देश्य राष्ट्रिय कार्यक्रम अनुसार किशोर किशोरी मैत्री आधारभुत यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नकोलागि सहभागीहरुको ज्ञान, सीप तथा धारणा अभिवृद्धि गराउनु हो ।
तालिमको संक्षिप्त परिचय	<ul style="list-style-type: none">• यो तालिम रोप्स (ROPES: Review, Overview, Presentation, Exercise and Summary) मोडेलमा आधारित छ ।• यो तालिमको अवधि ५ दिनको हुन्छ ।• यो तालिम (वृहत्) प्रजनन स्वास्थ्य तालिम केन्द्रहरुमा संचालन गर्नु पर्दछ ।• क्षेत्रीय र उप क्षेत्रीय तालिम केन्द्रहरुमा कार्यरत तालिम प्राप्त प्रशिक्षकहरुले यो तालिम संचालन गर्दछन र आवश्यक परेको खण्डमा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले समेत प्रशिक्षक उपलब्ध गराउन सक्दछ ।
सहभागीहरुको संख्या	प्रयोगात्मक अभ्यासहरु वढी आवश्यक भएकोले यो तालिममा १५ जना सम्म सहभागीहरु हुन्छन । प्रशिक्षक तथा सहभागीहरुको अनुपात १:३ हुनु पर्दछ ।
सहभागी छनौटका आधारहरु	किशोर किशोरी यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी कार्य गरीरहेका जिल्लाहरु अन्तर्गत अस्पताल, प्रा.स्वा.के. र स्वा.चौ. मा कार्यरत उपयुक्त सेवा प्रदायकहरु (मेडिकल अधिकृत (नेपाल मेडिकल काउन्सिलमा दर्ता), हे.अ., सि.अहेव, अ.हे.व (नेपाल स्वास्थ्य व्यवसायी परिषदमा दर्ता) र स्टाफ नर्स, सि.अनमि, अनमि (नेपाल नर्सिङ काउन्सिलमा दर्ता)
प्रशिक्षक छनौटका आधारहरु	किशोर किशोरी यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम लिएको ।
प्रमाण पत्र प्रदान	यो क्षमतामा आधारित तालिम भएकोले प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्बन्धित स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (संघीय वा प्रादेशिक) ले तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

४. लैङ्गिक हिंसाबाट प्रभावितहरूलाई स्वास्थ्य सेवा (Health Response to Gender Based Violence) तालिम

तालिमको उद्देश्य

लैङ्गिक हिंसामा परेका मानिसहरूलाई स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न स्वास्थ्यकर्मी (चिकित्सक, स्टाफ नर्स, अ.न.मी., प्यारामेडिक स्टाफ) हरुको क्षमता अभिवृद्धी गर्नु (Health Response to Gender Based Violence MoH/DoHS National Health Training Centre 2016 ले परिभाषित गरे अनुसार)।

तालिमको संक्षिप्त परिचय

- यो तालिम blended learning तथा On the Job Training Approach मा आधारित क्षमतामा आधारित तालिम हो।
- स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत सहभागीहरूको लागि १ महिनाको स्वयं अध्ययन (self-paced) र ४ दिन समुहमा आधारित तालिम प्याकेज निर्माण गरिएको छ। स्वास्थ्य संस्था प्रमुखलाई स्वयं अध्ययन तालिम सम्बन्धी एक दिनको अभिमुखिकरण गराइने छ, जसको मद्दतले स्वास्थ्य संस्था प्रमुखले आफ्नो मातहतका सहभागीहरूलाई स्वयं अध्ययनको क्रममा सुपरिवेक्षण प्रदान गर्न सक्दछन्। १ महिनाको स्वयं अध्ययन प्याकेज पुरा गरी सके पछि स्वास्थ्य संस्था प्रमुखलाई पहिलो व्याचमा र अन्य सहभागीहरूलाई अन्य व्याचमा ४ दिने समुहमा आधारित तालिम प्रदान गरिन्छ।
- अस्पताल (जिल्ला देखि केन्द्रसम्म) मा कार्यरत सहभागीहरूको लागि १ महिने On-the-job Training संचालन गरिन्छ।
- यो तालिमले स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरूलाई लैङ्गिक हिंसामा परेका मानिसहरूको स्वास्थ्य समस्या पहिचान, उपचार, परामर्श तथा आवश्यकता अनुसार प्रेषण गर्न र प्रदान गरेको सेवाको अभिलेख राखी प्रतिवेदन गर्न सक्षम बनाउँछ।
- यो तालिम प्राप्त प्रशिक्षक भएका जिल्ला, अन्चल र क्षेत्रीय अस्पतालहरू (Comprehensive Reproductive Health Training Sites) मा संचालन गरिन्छ।
- प्रशिक्षक सहभागी अनुपात १:३ हुनु पर्दछ।

सहभागी छनौटका आधारहरू

- सम्बन्धित व्यवसायी परिषदमा दर्ता भएका मेडिकल अधिकृत, स्टाफ नर्स, अनमि, हेअ, अहेवहरू यो तालिममा सहभागी हुन सक्दछन्।
- तालिममा समावेश हुन परिक्षणकाल पुरा गरेका र तालिम नलिएका स्थायी कर्मचारीहरूलाई पहिलो प्राथमिकता दिईन्छ।
- अन्य तालिम प्राप्त कर्मचारीहरू नभएका स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई पहिलो प्राथमिकता दिईन्छ।

प्रशिक्षक छनौटका आधारहरू

- ७ दिने प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम (४ दिन आधारभूत र ३ दिन शिक्षण विधि) लिएका सेवा प्रदायक (मेडिकल चिकित्सक, नर्स) यो तालिमको प्रशिक्षक हुन सक्दछन् र क्लिनिकल तालिम सीप भएकाहरूलाई प्राथमिकता दिईन्छ।
- लैङ्गिक हिंसाबाट प्रभावित भएका मानिसहरूको प्रहरी तथा कानुनी सहायता सम्बन्धी सेसनकोलागि दक्ष प्रहरी र वकिलहरूलाई वाह्य प्रशिक्षकको रूपमा प्रयोग गर्नु पर्दछ।

प्रमाण पत्र प्रदान

यो क्षमतामा आधारित तालिम भएकोले प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्बन्धित स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (संघीय वा प्रादेशिक) ले तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ।

५. पाठेघरको मुखको क्यान्सर परिक्षण तथा रोकथाम तालिम (CCSP)

तालिमको उद्देश्य	स्वास्थ्य सेवा प्रदायक (चिकित्सक, नर्स र अनमि) तपशिल वमोजिम क्षमता अभिवृद्धि गर्ने । <ul style="list-style-type: none">दक्षता पूर्वक VIA गर्न र प्रोटोकल अनुसार positive VIA result लाई cryotherapy वाट Single Visit Approach मोडेल अनुसार उपचार गर्नकोलागि आवश्यक ज्ञान र सीप हासिल गर्ने ।सम्बन्धित संस्थामा उपचार गर्न नसकेका विरामीहरुलाई थप स्याहारको लागि माथिल्लो तहमा प्रेषण गर्ने ।
तालिमको संक्षिप्त परिचय	<ul style="list-style-type: none">यो ६ दिने क्लिनिकल तालिम हो । पाठेघरको मुखको क्यान्सर परिक्षण तथा रोकथाम कार्यान्वयन योजना २०१६ देखि २०२० को अनुसार क्षमतामा आधारित यो तालिम स्वास्थ्य संस्थाको तह र सेवाको किसिम अनुसार तयार गरिएको छ ।यो तालिमले सैद्धान्तिक ज्ञान र क्लिनिकल अभ्यास दुवैलाई महत्व दिन्छ । सहभागीहरुमा रहेको सैद्धान्तिक ज्ञान तथा सीपको लेखाजोखा र दक्षता अभिवृद्धिको लागि तालिमको शुरुमा र तालिम अवधिभर केहि निश्चित टुलहरु प्रयोग गरिन्छ ।सहभागीहरुलाई क्लिनिकल अभ्यासमा पोख्त बनाउन शुरुमा मोडेलमा अभ्यास गराईन्छ र मोडेलमा दक्षता हासिल गरी सकेपछि सुपरिवेक्षकको सहायतामा विरामीहरुमा अभ्यास गराईन्छ ।यो दक्षतामा आधारित तालिम पाठेघरको मुखको क्यान्सर परिक्षण तथा रोकथाम प्याकेजमा आधारित छ ।तालिम प्राप्त प्रशिक्षकहरु उपलब्ध भएका प्रा.स्वा.के., जिल्ला अस्पताल, अञ्चल अस्पताल, उप/क्षेत्रीय अस्पतालहरुमा यो तालिम संचालन गर्नु पर्दछ । प्रशिक्षक र सहभागीहरुको अनुपात १:३ हुनुपर्दछ ।
सहभागी छनौटका आधारहरु	<ul style="list-style-type: none">सम्बन्धित व्यवसायी परिषद मा दर्ता भएका मेडिकल चिकित्सक, स्टाफ नर्स, अनमि, अहेवहरु यस तालिममा सहभागी हुन सक्दछन ।सहभागीहरु कार्यरत ठाउँ विरामीढ (case) आउने सम्भावना भएको हुनु पर्दछ ।सहभागी कार्यरत संस्थामा अन्य तालिम प्राप्त सेवा प्रदायक नभएमा तालिमको लागि उक्त संस्थालाई प्राथमिकतामा राख्नु पर्दछ ।सहभागी कार्यरत संस्थामा cryotherapy machine लगायत पर्याप्त मात्रामा उपकरण हुनु पर्दछ ।
प्रशिक्षक छनौटका आधारहरु	<ul style="list-style-type: none">६ दिने तालिम प्राप्त र क्लिनिकल सीप तालिम लिएका सेवा प्रदायकहरु (चिकित्सक र स्टाफ नर्स) यो तालिमको लागि प्रशिक्षक हुन सक्दछन ।
प्रमाण पत्र प्रदान	यो दक्षतामा आधारित तालिम भएकोले प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्बन्धित स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (संघीय वा प्रादेशिक) ले तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

६. पेल्विक अर्गन प्रोल्याप्स (Pelvic Organ Prolapse (POP)) व्यवस्थापन तालिम (चिकित्सकको लागि)

तालिमको उद्देश्य	यस तालिम (कोर्स) ले परिभाषित गरे अनुसार महिलाहरूमा हुने <i>Pelvic Organ Prolapse (POP)</i> को रोकथाम, उपयुक्त शल्यक्रिया, मेडिकल व्यवस्थापन र मनोवैज्ञानिक स्याहार गर्न आफ्नो पेशामा समर्पित स्वास्थ्य सेवा प्रदायक (Gynecologists and MDGPs with gynecological surgical skills) हरुको ज्ञान, सीप तथा व्यवसायिक दक्षता अभिवृद्धि गर्न ।
तालिमको परिचय	संक्षिप्त <ul style="list-style-type: none">• यो पनि Gynecologist हरुको लागि Blended Learning Approach मा तयार गरिएको दक्षतामा आधारित तालिम हो ।• यो तालिमको अवधि २० दिन (२ हप्ताको स्वयं अध्ययन र थप ६ दिनको क्लिनिकल अभ्यास) को हुन्छ ।• सहभागीहरूलाई ६ दिनको क्लिनिकल अभ्यासको २ हप्ता अघि तालिम सामग्रीहरू उपलब्ध गराईन्छ ।• यो तालिमले POP surgery गर्न सैद्धान्तिक ज्ञान र सीप दुवैमा जोड दिन्छ । सहभागीहरूमा भएको पूर्व ज्ञान र सीपको लेखाजोखा तालिम को शुरुवातमा र तालिम अवधिभर केही निश्चित टुलहरूको प्रयोग गरिन्छ र आवश्यक दक्षताको लागि सीप विकासमा जोड दिईन्छ ।• तालिम प्राप्त सुपरिवेक्षकको उपस्थितिमा विरामीमा क्लिनिकल अभ्यास गरिन्छ र सीपहरूको दक्षताकोलागि चेकलिष्ट प्रयोग गरिन्छ । सैद्धान्तिक ज्ञानको लागि post-test questionnaire को प्रयोग गरीन्छ । विरामीसंगको अन्तर्क्रिया, घटना अध्ययन, भूमिका खेल आदिवाट समेत सहभागीको दक्षताको निर्णय गरिन्छ ।• NHTC ले सिफारिश गरेका Comprehensive Emergency Obstetric and Newborn Care (CEONC) Site हरुले यो तालिम संचालन गर्न सक्दछन ।
सहभागी आधारहरू	छनौटका <ul style="list-style-type: none">• नेपाल मेडिकल काउन्सिलमा दर्ता भएका र Post-graduate Degree/Diploma (MD and DGO) in Obstetrics and Gynecology, MDGPs with Gynecological Surgical Skills गरेका चिकित्सकहरू यो तालिममा सहभागी हुन सक्दछन ।• CEONC अस्पतालवाट तालिमको माग हुनु पर्दछ ।• POP सेवा प्रदान गर्न अन्य तालिम प्राप्त कर्मचारीहरू नभएका स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई प्राथमिकतामा राख्नु पर्दछ ।
प्रशिक्षक आधारहरू	छनौटका <ul style="list-style-type: none">• POP training skills standardization तालिम लिएका र POP surgery, evaluation and management मा अनुभवी र पोख्त CTS course लिएका Gynecologist हरु प्रशिक्षकको रूपमा कार्य गर्न सक्दछन ।• Pelvic organ repair surgery मा विशेषज्ञता हासिल गरेका राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय guest surgeon हरुलाई प्रशिक्षकको रूपमा राख्नु पर्दछ ।• प्रशिक्षक पर्याप्त मात्रामा सहभागीहरूसंग कार्य गर्न सक्ने, कोचिङ, मेन्टरीङ तथा शिक्षण गर्न सक्ने र तालिम अवधिभर विरामीहरूको स्वास्थ्यको ख्याल गरी गुणस्तरीय सेवा दिन सक्ने हुनु पर्दछ ।
प्रमाण पत्र प्रदान	यो क्षमतामा आधारित तालिम भएकोले प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्बन्धित स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (संघीय वा प्रादेशिक) ले तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

७. स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरूको लागि Obstetric Fistula को व्यवस्थापन तालिम (On-the-Job Training)

तालिमको उद्देश्य	यस तालिम (कोर्स) ले परिभाषित गरे अनुसार महिलाहरूमा प्रसुती वा अन्य कारणले हुने <i>Obstetric Fistula</i> को रोकथाम, उपयुक्त शल्यकार्य, मेडिकल व्यवस्थापन र मनोवैज्ञानिक स्याहार गर्न आफ्नो पेशामा समर्पित स्वास्थ्य सेवा प्रदायक (Gynecologists, Uro-Surgeons) हरुको ज्ञान, सीप तथा व्यवसायिक दक्षता अभिवृद्धि गर्न ।
तालिमको संक्षिप्त परिचय	<ul style="list-style-type: none">• यो तालिम दक्षतामा आधारित छ र on-the-job training को रूपमा ४ महिनासम्म संचालन गरिन्छ ।• यो तालिम obstetric fistula को व्यवस्थापन गर्न स्वास्थ्य सेवा प्रदायक (Gynecologists, Uro-Surgeons and MDGPs with Gynecological Surgical Skills) हरुको लागि आवश्यक पर्दछ ।• यस तालिमले सैद्धान्तिक ज्ञान र obstetric fistula को शल्यक्रिया गर्न क्लिनिकल अभ्यास दुवैमा जोड दिन्छ । निश्चित प्रश्नहरूको माध्यमद्वारा तालिमको शुरुवातमा, तालिम अवधिभर र अन्त्यमा सहभागीहरूको सैद्धान्तिक ज्ञानको लेखाजोखा गरिन्छ ।• तालिम प्राप्त सुपरिवेक्षकको उपस्थितिमा विरामीमा क्लिनिकल अभ्यास गरीन्छ र सीपहरूको दक्षताको लागि चेकलिष्ट प्रयोग गरिन्छ र विरामीसंगको अन्तर्क्रिया, घटना अध्ययन, भूमिका खेल, आदिवाट समेत सहभागीको दक्षताको निर्णय गरिन्छ ।• प्रशस्त मात्रामा विरामीहरू आउने तथा तालिम संचालनको क्षमता भएको र NHTC ले accredit/certified गरेको fistula center तालिम संचालनको लागि उपयुक्त हुन्छ ।
सहभागी आधारहरू	<ul style="list-style-type: none">• नेपाल मेडिकल काउन्सिलमा दर्ता भएका र एक वर्षमा कमिमा पनि २५ वटा जति major vaginal operation गरेका Gynecologists, Uro-surgeons र Gynecological शल्य सीप भएका MDGP ।• नेपाल नर्सिङ काउन्सिलमा दर्ता भई obstetric fistula युनिटमा कार्यरत नर्स ।• कार्यरत संस्था पर्याप्त मात्रामा विरामी आउने सम्भावना भएको ।• obstetric fistula सम्बन्धी सेवा प्रदान गर्न अन्य तालिम प्राप्त कर्मचारीहरू नभएका स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई प्राथमिकता ।
प्रशिक्षक आधारहरू	<ul style="list-style-type: none">• Obstetric fistula training skills standardization तालिम लिएका र abdominal र vaginal fistula surgery, evaluation and management मा अनुभवी र पोख्त CTS course लिएका Fistula surgeon हरु प्रशिक्षकको रूपमा कार्य गर्न सक्दछन ।• नेपाल नर्सिङ काउन्सिलमा दर्ता भई obstetric fistula को नर्सिङ component मा तालिम प्राप्त नर्सहरू ।• प्रशिक्षक पर्याप्त मात्रामा सहभागीहरूसंग कार्य गर्न सक्ने, कोचिङ, मेन्टरीङ तथा शिक्षण गर्न सक्ने र तालिम अवधिभर विरामीहरूको स्वास्थ्यको ख्याल गरी गुणस्तरीय सेवा दिन सक्ने हुनु पर्दछ ।
प्रमाण पत्र प्रदान	यो क्षमतामा आधारित तालिम भएकोले सहभागीहरूले दक्षता हासिल गरी सकेपछि (५० Obstetric fistula को केश assist गरेको, १० वटा शल्यक्रिया सुपरिवेक्षणमा गरेको र दक्षता कायम राख्न हरेक वर्ष १० वटा केश आफै शल्यक्रिया गरेको) प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्बन्धित स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (संघीय वा प्रादेशिक) ले तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

ख. सुरक्षित मातृत्व तथा नवजात शिशु स्याहार

द. दक्ष प्रसूतीकर्मी सेवाकालिन तालिम

द.१. अनमि र स्टाफ नर्सकोलागि दक्ष प्रसूतीकर्मी सेवाकालिन तालिम

तालिमको उद्देश्य

मातृ स्वास्थ्य (सुरक्षित मातृत्व) सेवाको लागि अनमि र स्टाफ नर्सहरूले २७ वटा भागमा रहेका आवश्यक सबै सीपहरू (राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र र परिवार स्वास्थ्य महाशाखा २०१५ को Maternal and Newborn Care Learning Resource Package for Skilled Birth Attendants अनुसार) प्रदर्शन गर्ने दक्षता हासिल गर्न ।

तालिमको संक्षिप्त परिचय

- यो दक्षतामा आधारित तालिम मुख्य गरी सेवा प्रदायकहरूमा सुरक्षित मातृत्व सेवाकोलागि सैद्धान्तिक ज्ञान र सीप अभिवृद्धी गर्नको लागि तयार गरिएको हो ।
- यसमा तालीम शुरु हुनु पूर्व, तालिम अवधिभर र तालिमको अन्तिममा पाठ्यक्रममा आधारित भएर प्रश्नहरू/चेकलिष्ट तयार गरी सहभागीहरूको ज्ञान र सीपको मुल्यांकन गरिन्छ ।
- सहभागीहरूलाई शुरुमा मोडेलमा अभ्यास गर्न लगाई दक्ष भएपछि सुपरिवेक्षकको निगरानीमा सेवाग्राहीमा सीपको अभ्यास गराईन्छ र तालिमको अन्तिममा सम्पूर्ण ज्ञान र सीप हासिल भए नभएको यकिन गर्नु पर्दछ ।
- यस तालिमको अवधि ६० दिनको हुन्छ । तथापी दक्षतामा आधारित तालिम भएको कारण यदि सहभागीले सम्पूर्ण ज्ञान र सीप समय अगावै हासिल गरी सेवा दिन सक्षम भैसकेको भएमा प्रशिक्षकको निर्णय बमोजिम निजलाई १ हप्ता अगाडि छोड्न सकिन्छ ।
- यदि सहभागीले तोकिएको समयावधिमा सम्पूर्ण ज्ञान र सीप हासिल गर्न सक्षम नभएको अवस्थामा प्रशिक्षकले १ हप्ता थप गरी सहभागीलाई दक्ष बनाउनु पर्दछ ।
- यस तालिममा हरेक व्याचमा ८ देखि १४ जना सहभागीहरू र ४ जना प्रशिक्षकहरू हुनु पर्दछ ।

सहभागी छनौटका आधारहरू

- स्टाफ नर्स र अ.न.मि कोर्ष पुरा गरी नेपाल नर्सिङ परिषदमा दर्ता भएको हुनु पर्दछ ।
- स्थायी कर्मचारी भएमा परिक्षणकाल पुरा गरेका तर कुनै तालिम प्राप्त नगरेका कर्मचारिहरू पहिलो प्राथमिकतामा पर्दछन ।
- स्वास्थ्य संस्थाको माग अनुसार प्रत्येक बर्थिङ सेन्टरमा कम्तिमा २ जना तालिम प्राप्त दक्ष प्रसूतीकर्मी हुनु पर्दछ ।
- तालिम पश्चात सेवा प्रवाह गर्न इच्छुक संस्था हुनु पर्दछ ।
- तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मी उपलब्ध नभएका स्वास्थ्य संस्थालाई प्राथमिकतामा राख्नु पर्दछ ।

प्रशिक्षक छनौटका आधारहरू

- SBA core सीपहरू भएको र CTS तालिम लिएको तालिम प्राप्त सेवाप्रदायक चिकित्सक वा नर्स ।
- प्रशिक्षक clinical expert र CTS तालिम प्राप्त हुनुका साथै नवजात शिशु स्याहार, PMTCT र family planning सम्बन्धित तालिम प्राप्त हुनु पर्दछ ।

प्रमाण पत्र प्रदान

यो दक्षतामा आधारित तालिम भएकोले प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्बन्धित स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (संघीय वा प्रादेशिक) ले तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

८.२ मेडिकल अधिकृतको लागि दक्ष प्रसूतीकर्मी सेवाकालिन तालिम

तालिमको उद्देश्य

मातृ स्वास्थ्य (सुरक्षित मातृत्व) सेवाको लागि मेडिकल अधिकृतहरूले सवै सीपहरू (राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र र परिवार स्वास्थ्य महाशाखा २०१५ को Maternal and Newborn Care Learning Resource Package for Skilled Birth Attendants अनुसार) प्रदर्शन गर्ने दक्षता हासिल गर्न ।

तालिमको संक्षिप्त परिचय

- यो दक्ष प्रसूतीकर्मी नीति २००६ ले परिभाषित गरे अनुसार दक्षतामा आधारित तालिम मुख्य गरी मेडिकल अधिकृतहरूमा सुरक्षित मातृत्व सेवाको लागि सैद्धान्तिक ज्ञान र सीप अभिवृद्धि गर्नको लागि तयार गरीएको हो ।
- यसमा तालिम शुरु हुनु पूर्व, तालिम अवधिभर र तालिमको अन्तिममा पाठ्यक्रममा आधारित भएर प्रश्नहरू/चेकलिष्ट तयार गरी सहभागीहरूको ज्ञान र सीपको मुल्यांकन गरीन्छ ।
- सहभागीहरूलाई सैद्धान्तिक ज्ञान प्रदान गरीसकेपछि शुरुमा मोडेलमा अभ्यास गर्न लगाई दक्ष भएपछि सुपरिवेक्षकको निगरानीमा सेवाग्राहीमा सीपको अभ्यास गराईन्छ र तालिम को अन्तिममा सम्पूर्ण ज्ञान र सीप हासिल भए नभएको यकिन गर्नु पर्दछ ।
- यो तालिम सेवा प्रदायकहरूको दक्षतामा आधारित छ र Maternal and Newborn Care Learning Resource Package (MNCLRP) को आधारमा संचालन हुन्छ ।
- यस तालिमको अवधि ४५ दिनको हुन्छ । तथापी दक्षतामा आधारित तालिम भएको कारण यदि सहभागीले सम्पूर्ण ज्ञान र सीप समय अगावै हासिल गरी सेवा दिन सक्षम भैसकेको भएमा प्रशिक्षकको निर्णय बमोजिम निजलाई १ हप्ता अगाडी छोड्न सकिन्छ ।
- यदि सहभागीले तोकिएको समयावधिमा सम्पूर्ण ज्ञान र सीप हासिल गर्न सक्षम नभएको अवस्थामा प्रशिक्षकले १ हप्ता थप गरी सहभागीलाई दक्ष बनाउनु पर्दछ । यो तालिममा सहभागीहरू ५ देखि ७ जना र प्रशिक्षक संख्या ४ जना हुनु पर्दछ ।

सहभागी छनौटका आधारहरू

- मेडिकल अधिकृत नेपाल मेडिकल परिषदमा दर्ता भएको हुनु पर्दछ ।
- कुनै तालिम नलिएका र परिक्षणकाल पुरा गरी सकेका स्थायी चिकित्सकहरूलाई प्राथमिकता दिनु पर्दछ ।
- सेवा दिन तत्पर, धेरै सेवाग्राहीहरू आउने र अरु तालिम प्राप्त जनशक्ति नभएको स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत चिकित्सकहरूलाई प्राथमिकता दिनु पर्दछ ।
- तालिम पश्चात सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थामा सेवा दिन इच्छुक चिकित्सकलाई प्राथमिकता दिनु पर्दछ ।

प्रशिक्षक छनौटका आधारहरू

- SBA core सीपहरू भएको र CTS तालिम लिएको तालिम प्राप्त सेवाप्रदायक चिकित्सक वा नर्स ।
- प्रशिक्षक clinical expert र CTS तालिम प्राप्त हुनुका साथै नवजात शिशु स्याहार, PMTCT र Family Planning सम्बन्धित तालिम प्राप्त हुनु पर्दछ ।

प्रमाण पत्र प्रदान

यो दक्षतामा आधारित तालिम भएकोले प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्बन्धित स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (संघीय वा प्रादेशिक) ले तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

८.३ एडभान्स दक्ष प्रसुतीकर्मी सेवाकालिन तालिम (१० हप्ता)

तालिमको उद्देश्य

सहभागीहरूमा Advanced Skilled Birth Attendant Surgical Skills Learning Package for Medical Officers (Guidebook for Trainers) NHTC/MoHP June 2013 अनुसार obstetric emergency को व्यवस्थापन गर्न आवश्यक सबै ज्ञान र सीपहरू अभिवृद्धि गर्न र अन्य EmOC मा advanced skills भएका प्रसुतीकर्मीहरूसँग समन्वय गरेर कार्य गर्न सक्षम बनाउन ।

- सहभागीहरूमा obstetric emergency को अवस्थामा निर्णय गर्न सक्ने क्षमताको विकास गर्न ।
- सहभागीहरूलाई अन्तर ब्यक्ति संचारका सीपहरू सम्बन्धी तालिम दिई महिला र नवजात शिशुको अधिकार, स्वास्थ्य, गोपनीयता तथा सम्मानको महत्वको बारेमा जानकारी दिन ।

तालिमको संक्षिप्त परिचय

- यो नेपाल सरकारको दक्ष प्रसुतीकर्मी नीति २००६ मा आधारित क्लिनिकल तालिम सहभागीहरूलाई obstetric emergency व्यवस्थापन गर्न सक्ने बनाउन तयार पारिएको हो ।
- तालिमको पहिलो भागमा ASBA को दक्षताको विषयमा तथ्यहरूको अध्ययन र मोडेलमा आधारित प्रयोगात्मक सीपहरूको विषयमा केन्द्रित हुनु पर्दछ ।
- सहभागीहरूले मोडेलमा प्रयोग गरेका प्रयोगात्मक सीपहरूलाई तालिम प्राप्त प्रशिक्षकको निगरानीमा वास्तविक सेवाग्राहीमा प्रयोग गर्दछन् ।
- तालिम अवधिभर सहभागीहरूलाई प्रशिक्षण प्रभावकारी बनाउन थप घटना अध्ययन तथा भूमिका नाटक जस्ता विधिहरू प्रयोग गरेर सिकाईलाई प्रभावकारी बनाईन्छ ।
- यस तालिममा ४ जना सहभागीका लागि ३ जना प्रशिक्षकहरू (लगभग १:१ को अनुपातमा) आवश्यक पर्दछ ।

तालिमको अवधि

- ७० दिनको तालिम अवधिभर सहभागीहरूलाई विभिन्न किसिमको अनुभव दिलाउन अस्पतालको विभिन्न सेवाको लागि खटाउनु पर्दछ जसले गर्दा सहभागीहरूले आधारभूत तथा Advance SBA सम्बन्धी सीपहरू हासिल गर्दछन् ।
- Advanced SBA Module को सैद्धान्तिक कक्षा सकिए पछि सहभागीहरूलाई प्रयोगात्मक कक्षामा समावेश गराईन्छ । जस अन्तर्गत दोस्रो र तेस्रो हप्तामा अवलोकन गर्ने, चौथो देखि छैटौं हप्तामा C/S मा सहयोग गर्ने र सातौं हप्ता देखि अन्त्य सम्ममा आफै surgery गर्ने कार्यहरू पर्दछन् । यी क्रियाकलापहरू सुपरिवेक्षकको निगरानीमा गर्नु पर्दछ ।
- माथि उल्लेखित कुराहरू सहभागीहरूको क्षमता, आत्मविश्वास र सेवाको चापका आधारमा निर्धारित हुने गर्दछन् ।
- सहभागीहरूले १५ वटा जति case मा सहयोग गरीसकेपछि मात्र १५ देखि २० वटा case स्वयमले सुपरिवेक्षकको निगरानीमा गर्नु पर्दछ । तालिमको प्रमाण पत्र प्राप्त गर्न कम्तिमा १५ वटा case C/S गरेकै हुनु पर्दछ ।
- यस तालिमको पुरा अवधि ७० दिनको हुन्छ । दक्षतामा आधारित तालिम भएको कारण यदि कुनै सहभागीले सम्पूर्ण ज्ञान र सीप हासिल गरी सेवा दिन सक्षम भएको अवस्थामा प्रशिक्षकको निर्णय बमोजिम निजलाई १ हप्ता अगाडि छोड्न सकिन्छ । यदि सहभागीले तोकिएको समय अवधिमा सम्पूर्ण ज्ञान र सीप हासिल गर्न सक्षम नभएमा प्रशिक्षकले १ देखि २ हप्ता थप हुन सक्ने छन् ।

सहभागी छनौटका आधारहरू

- कम्तिमा एक वर्षको अनुभव भएका र सेवामा संलग्न चिकित्सक वा फिजिसियनहरू (MBBS) यस तालिममा सहभागी हुने गर्दछन् ।
- सहभागीहरूमा आफै पढेर (Maternal and Newborn Care Learning Resource Package for Skilled Birth Attendants (GoN/NHTC/FHD 2015) वा SBA सेवाकालिन तालिममा भाग लिएर भएपनि core SBA skills हुनु पर्दछ ।
- तालिमको पहिलो हप्तामा सहभागीमा भएको SBA सम्बन्धी सीपहरूको मुल्यांकन गरिन्छ ।
- सहभागीहरू CEONC सेवाका साथै anesthesia, रक्तसंचार सेवा र निःसासिएको नवजात शिशु स्याहार सम्बन्धी सेवाहरू उपलब्ध भएको secondary level health

- facility मा कार्यरत हुनु पर्दछ ।
- सहभागीहरु तालिम पश्चात कम्तिमा २ वर्ष CEONC सेवा सुचारु भएको अस्पतालमा काम गर्न इच्छुक हुनु पर्दछ ।
 - प्रशस्त मात्रामा सेवाग्राही भएको अस्पतालमा emergency obstetric care मा संलग्न Qualified Consultant Obstetrician/Registrars ले Advanced SBA तालिममा प्रशिक्षकको भूमिका निर्वाह गर्न सक्दछन ।
 - CTS र SBA तालिम प्राप्त भई SBA training sites मा सेवा दिईरहेको हुनुपर्दछ ।
 - Advanced SBA तालिममा प्रशिक्षण गर्न इच्छुक हुनुपर्दछ ।
- प्रमाण पत्र प्रदान**
- तालिम अवधि सफलता पूर्वक पुरा गरी तालिम मुल्यांकनका सम्पूर्ण आधार पुरा गरेका सहभागीहरुले प्रशिक्षकको सिफारिसमा प्रोभिजनल प्रमाणपत्र प्राप्त गर्दछन र कम्तिमा १५ केशलाई सेवा प्रदान गरे पश्चात मात्रै प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्बन्धित स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (संघीय वा प्रादेशिक) ले तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

९. नर्सहरुकोलागि नवजात शिशु स्याहार तालिम (लेभल २ हेल्थ फ्यासिलिटि)

- तालिमको उद्देश्य**
- यो तालिम लिई सकेपछि सहभागीहरु निम्न कुराहरु गर्न सक्षम हुनेछन :
- राष्ट्रिय मापदण्ड (२०७३) अनुसार नवजात शिशुलाई कृत्रिम श्वासप्रश्वास गर्न ।
 - राष्ट्रिय मापदण्ड (२०७३) अनुसार विरामी नवजात शिशु पहिचान गरी व्यवस्थापन गर्न ।
- तालिमको संक्षिप्त परिचय**
- यो तालिम नवजात शिशु स्वास्थ्य सेवा (लेवल २) प्रदान गर्न आवश्यक ज्ञान र सीप बृद्धि गरी दक्षता हासिल गर्नकोलागि तयार गरीएको हो । यसले ज्ञान र सीप दुवैलाई महत्व दिएको छ । सहभागीहरुको तालिम पूर्वको ज्ञानको मुल्याङ्कनको लागि प्रश्नावली (Pre course questionnaire) को प्रयोग गरिन्छ ।
 - मोडेलमा क्लिनिकल अभ्यास गरेर दक्ष भई सकेपछि मात्र दक्ष सुपरिवेक्षकको उपस्थितिमा वास्तविक सेवाग्राहीमा अभ्यास गर्नु पर्दछ । तालिमको अन्त्यमा आवश्यक सबै ज्ञान र सीपमा दक्षता हासिल गरे नगरेको यकिन (मुल्याङ्कन) गर्नु पर्दछ ।
 - यस तालिमको अवधि १५ दिनको छ तथापी कुनै सहभागीले सबै मुल्याङ्कनका आधारहरु समय अगावै पुरा गरेको खण्डमा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रसंगको समन्वयमा तालिम समाप्त हुनु भन्दा एक हप्ता अगाडिसम्म सम्बन्धित सहभागीलाई छोड्न सकिन्छ ।
 - प्रशिक्षकले सहभागीले तोकिएको दक्षता देखाउन नसकेमा तालिम अवधि केही दिनकोलागि (३ दिन सम्म) थप्न पनि सक्दछन ।
 - प्रशिक्षक सहभागी अनुपात १:३ हुनु पर्दछ ।
- सहभागी आधारहरु**
- नर्सिङ स्टाफ (सहभागी) हरु नेपाल नर्सिङ काउन्सिलमा दर्ता भएको हुनु पर्दछ ।
 - स्थायी कर्मचारीको हकमा परिक्षणकाल समाप्त भई तालिम नलिएको र नवजात शिशु (लेवल २) तालिम नलिएको तर SNCU मा कार्य गरीरहेको तथा सेवा प्रदान गर्न प्रतिवद्ध हुनु पर्दछ ।
 - सहभागी Secondary Level Hospital मा कार्यरत हुनुपर्दछ ।
- प्रशिक्षक आधारहरु**
- क्लिनिकल तालिम सीप भएको र newborn core skill मा तालिम लिएको प्रमाणपत्र प्राप्त सेवा प्रदायक (मेडिकल अधिकृत वा स्टाफ नर्स) यो तालिमको लागि प्रशिक्षक हुन सक्दछन ।
- प्रमाण पत्र प्रदान**
- यो दक्षतामा आधारित तालिम भएकोले प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्बन्धित स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (संघीय वा प्रादेशिक) ले तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

ग. स्वास्थ्य सम्बन्धी अन्य विषयगत तालिमहरु

१०. संक्रमण रोकथाम तथा स्वास्थ्य सेवाजन्य फोहोरमैला व्यवस्थापन तालिम

१०.१ जिल्ला अस्पतालकोलागि संक्रमण रोकथाम तथा स्वास्थ्य सेवाजन्य फोहोरमैला व्यवस्थापन (५ दिन)

तालिमको उद्देश्य

- संक्रमण रोकथामको उचित अभ्यास गरी यसका फाईदाहरुको वारेमा सहभागीहरुको सकारात्मक धारणा निर्माण गर्न ।
- सहभागीहरुले काम गरी रहेको स्वास्थ्य संस्थामा संक्रमण रोकथामको अभ्यासलाई सुधार गर्न उनीहरुमा आवश्यक ज्ञान र सीप अभिवृद्धि गर्न ।

तालिमको संक्षिप्त परिचय

- यो तालिम ५ दिनसम्म सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्य सेवा प्रदायक (चिकित्सक, नर्स, प्यारामेडिक) तथा सहयोगी कर्मचारीहरुकोलागि संचालन गर्नु पर्दछ ।
- सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थामा भएका कर्मचारीहरुको संख्याको आधारमा एक व्याचमा १० देखि १५ जना सम्म सहभागी गराउनु पर्दछ । प्रशिक्षक तथा सहभागीहरुको अनुपात १:३ हुनु पर्दछ ।
- यो पनि दक्षतामा आधारित तालिम हो । यस तालिमको अन्त्यमा सहभागीहरु संक्रमण रोकथामका सवै चरणहरु पूरा गर्न सक्षम भई सैद्धान्तिक ज्ञानमा कम्तिमा ८५ प्रतिशत अंक ल्याएको हुनु पर्दछ ।

सहभागी छनौटका आधारहरु

- यस तालिमका सहभागीहरु सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थामा काम गर्ने चिकित्सक, नर्स तथा प्यारामेडिक्स हुनुपर्दछ । यो तालिम सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थामै हुने भएकाले त्यहाँ कार्यरत कार्यालय सहयोगीहरु समेत यो तालिममा सहभागी हुनु पर्दछ ।

प्रशिक्षक छनौटका आधारहरु

- यो तालिमको प्रशिक्षक हुनको लागि संक्रमण रोकथाम प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम लिएको गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको वारेमा जानकारी प्राप्त प्राविधिक कर्मचारी हुनु पर्दछ ।

१०.२ स्वास्थ्य संस्थाहरु (जिल्ला स्तर भन्दा मुनि) को लागि संक्रमण रोकथाम तथा स्वास्थ्य सेवाजन्य फोहोरमैला व्यवस्थापन (३ दिन)

तालिमको उद्देश्य

- संक्रमण रोकथामको उचित अभ्यास गरी यसका फाईदाहरुको वारेमा सहभागीहरुको सकारात्मक धारणा निर्माण गर्न ।
- सहभागीहरुले काम गरीरहेको स्वास्थ्य संस्थामा संक्रमण रोकथामको अभ्यासलाई सुधार गर्न उनीहरुमा आवश्यक ज्ञान र सीप अभिवृद्धि गर्न ।

तालिमको संक्षिप्त परिचय

- यो तालिम ३ दिनसम्म सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्य सेवा प्रदायक (चिकित्सक, नर्स, प्यारामेडिक्स) तथा सहयोगी कर्मचारीहरुकोलागि संचालन गर्नु पर्दछ ।
- सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थामा भएका कर्मचारीहरुको संख्याको आधारमा एक व्याचमा १० देखि १५ जनासम्म सहभागी गराउनु पर्दछ । प्रशिक्षक तथा सहभागीहरुको अनुपात १:३ हुनु पर्दछ ।
- यो पनि क्षमतामा आधारित तालिम हो । यस तालिमको अन्त्यमा सहभागीहरु संक्रमण रोकथामका सवै चरणहरु पूरा गर्न सक्षम भई ज्ञानमा कम्तिमा ८५ प्रतिशत अंक ल्याएको हुनु पर्दछ ।

सहभागी छनौटका आधारहरु

- यस तालिमका सहभागीहरु सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थामा काम गर्ने चिकित्सक, नर्स तथा प्यारामेडिक्स हुनुपर्दछ । यो तालिम सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थामै हुने भएकाले त्यहाँ कार्यरत कार्यालय सहयोगीहरु समेत यो तालिम मा सहभागी हुनुपर्दछ ।

प्रशिक्षक छनौटका आधारहरु

- यो तालिमको प्रशिक्षक हुनको लागि संक्रमण रोकथाम प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम लिएको गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको वारेमा जानकारी प्राप्त प्राविधिक कर्मचारी हुनु पर्दछ ।

१०.३ अस्पतालकोलागि संक्रमण रोकथाम तथा स्वास्थ्य सेवाजन्य फोहोरमैला व्यवस्थापन गोष्ठी (१ दिन)

तालिमको उद्देश्य	<ul style="list-style-type: none">• अस्पतालमा संक्रमण रोकथाम र स्वास्थ्य सेवाजन्य फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्न र मापदण्ड अनुसार कोचिड गर्न ।• अस्पतालमा गुणस्तर सुधारकोलागि टुलहरु प्रयोग गरी गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्न र अनुगमन प्रणालिको विकास गर्न ।
तालिमको संक्षिप्त परिचय	<ul style="list-style-type: none">• यो १ दिनको तालिम/गोष्ठी सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत सम्पूर्ण स्वास्थ्य सेवा प्रदायक तथा सहयोगी कर्मचारीहरु र स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरुको लागि संचालन गर्नु पर्दछ ।• यो तालिम/गोष्ठी अस्पतालमा कार्यरत कर्मचारीहरुको ज्ञान र सीपमा कमी भएको खण्डमा कोचिडको रुपमा आयोजना गरिन्छ । गुणस्तर सुधार टुल प्रयोग गरी आवश्यकता लेखाजोखा गरिन्छ र उक्त संस्थामा कार्यरत कर्मचारीहरुले मुख्य समस्या पत्ता लगाउने तथा समस्या समाधानका उपायहरु पहिचान गर्ने गर्दछन ।• मेडिकल सुपरिन्टेन्डेन्ट वा अस्पताल प्रमुखको अध्यक्षतामा गुणस्तर सुधार समिति निर्माण गरिन्छ र उनको टिमका सदस्यहरुले गुणस्तर सुधार सम्बन्धी कार्य गर्दछन । गुणस्तर सुधार समितिको बैठक नियमित रुपमा वसी संक्रमण रोकथाम तथा स्वास्थ्य सेवाजन्य फोहोर मैला व्यवस्थापन र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको नियमित अनुगमन गर्नु पर्दछ ।
सहभागी छनौटका आधारहरु	यस तालिमका सहभागीहरु सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थामा काम गर्ने चिकित्सक, नर्स, प्यारामेडिक स्टाफ, कार्यालय सहयोगीहरु, सरसफाईमा संलग्न स्टाफ र प्रशासनिक कर्मचारीहरु यो तालिममा सहभागी हुनुपर्दछ । प्रशिक्षक तथा सहभागीहरुको अनुपात १:३ हुनु पर्दछ ।
प्रशिक्षक छनौटका आधारहरु	यो तालिमको प्रशिक्षक हुनकोलागि संक्रमण रोकथाम प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम लिएको गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको वारेमा जानकारी प्राप्त प्राविधिक कर्मचारी हुनु पर्दछ ।

१०.४ स्वास्थ्य संस्थाहरु (जिल्ला स्तर भन्दा मुनि) कोलागि संक्रमण रोकथाम तथा स्वास्थ्य सेवाजन्य फोहोरमैला व्यवस्थापन गोष्ठी (१ दिन)

तालिमको उद्देश्य	<ul style="list-style-type: none">• स्वास्थ्य संस्थामा संक्रमण रोकथाम र स्वास्थ्य सेवाजन्य फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्न र मापदण्ड अनुसार कोचिड गर्न ।• स्वास्थ्य संस्थामा गुणस्तर सुधारकोलागि टुलहरु प्रयोग गरी गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्न र अनुगमन प्रणालीको विकास गर्न ।
तालिमको संक्षिप्त परिचय	<ul style="list-style-type: none">• यो १ दिनको तालिम/गोष्ठी सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत सम्पूर्ण स्वास्थ्य सेवा प्रदायक तथा सहयोगी कर्मचारीहरु र स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरुको लागि संचालन गर्नु पर्दछ ।• यो तालिम/गोष्ठी स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत कर्मचारीहरुको ज्ञान र सीपमा कमी भएको खण्डमा कोचिडको रुपमा आयोजना गरिन्छ । गुणस्तर सुधार टुल प्रयोग गरी आवश्यकता लेखाजोखा गरिन्छ र उक्त संस्थामा कार्यरत कर्मचारीहरुले मुख्य समस्या पत्ता लगाउने तथा समस्या समाधानका उपायहरु पहिचान गर्ने गर्दछन ।• स्वास्थ्य संस्था प्रमुखको अध्यक्षतामा गुणस्तर सुधार समिति निर्माण गरिन्छ र उनको टिमका सदस्यहरुले गुणस्तर सुधार सम्बन्धी कार्य गर्दछन । गुणस्तर सुधार समितिको बैठक नियमित रुपमा वसी संक्रमण रोकथाम तथा स्वास्थ्य सेवाजन्य फोहोर मैला व्यवस्थापन र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको नियमित अनुगमन गर्नु पर्दछ ।
सहभागी छनौटका आधारहरु	यस तालिमका सहभागीहरु सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थामा काम गर्ने चिकित्सक, नर्स, प्यारामेडिक स्टाफ, कार्यालय सहयोगीहरु, सरसफाईमा संलग्न स्टाफ र प्रशासनिक कर्मचारीहरु यो तालिममा सहभागी हुनुपर्दछ । प्रशिक्षक तथा सहभागीहरुको अनुपात १:३ हुनु पर्दछ ।
प्रशिक्षक छनौटका आधारहरु	यो तालिमको प्रशिक्षक हुनकोलागि संक्रमण रोकथाम प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम लिएको गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको वारेमा जानकारी प्राप्त प्राविधिक कर्मचारी हुनु पर्दछ ।

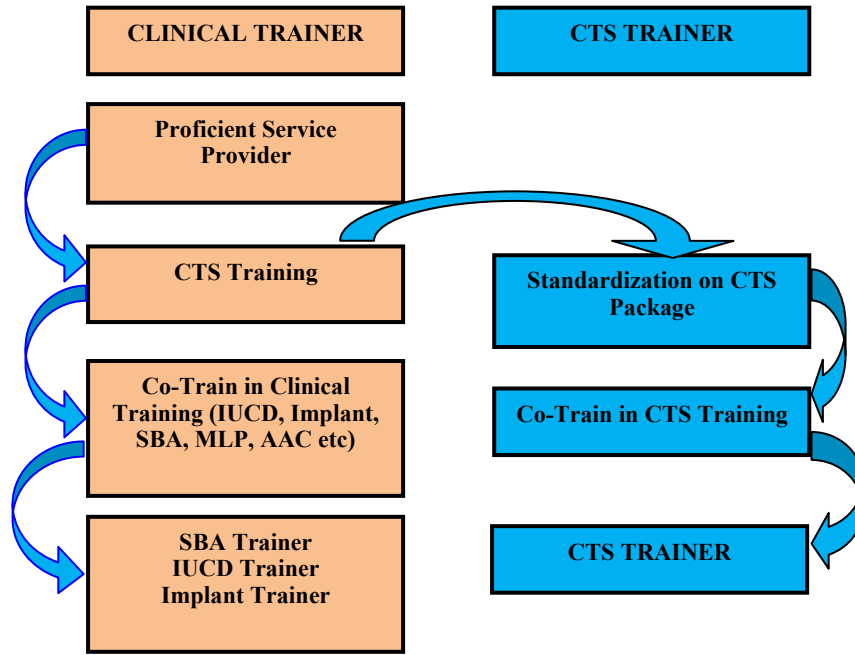
११. शल्य कक्ष प्रविधि तथा व्यवस्थापन (OTTM) तालिम (नर्सहरुकोलागि)

तालिमको उद्देश्य :	सहभागीहरुलाई अस्पतालमा शल्य कक्षका सदस्यहरूसंग मिलेर शल्यक्रिया अघि, शल्यक्रिया को दौरान र शल्य क्रिया पश्चात विरामीलाई उचित स्याहार गर्न उचित निर्णय लिन सक्ने बनाउन तथा विरामीको गोपनियता कायम गरी स्वस्थ हुने र सम्मान पुर्वक वाँचन पाउने अधिकारलाई सुनिश्चित गर्नकोलागि शल्यक्रिया अवधिभर शल्य कक्ष नर्सिङ सेवा प्रदान गर्न सक्षम बनाउन ।
तालिमको संक्षिप्त परिचय	<ul style="list-style-type: none">• यो तालिम ४२ दिनको हुन्छ र थप ६ दिन कक्षा कोठामा प्रशिक्षण र दक्ष सुपरिवेक्षकको मातहतमा रही क्लिनिकल अभ्यास गर्नको लागि छुट्टयाईन्छ ।• एउटा क्लिनिकल तालिम केन्द्रमा हरेक व्याचमा ९ देखि १२ जना नर्सिङ स्टाफ समावेश गराउनु पर्दछ ।• हरेक व्याचकोलागि ३ जना तालिम प्राप्त नर्सिङ स्टाफहरुलाई प्रशिक्षकको रुपमा समावेश गराउनु पर्दछ ।• यो तालिम पनि क्षमतामा आधारित भएकोले हरेक सहभागीले क्लिनिकल अभ्यासका सम्पूर्ण चरणहरु पुरा गरी तालिम सम्बन्धी ज्ञानमा कम्तिमा ८५ प्रतिशत अंक ल्याएमा प्रशिक्षकले सर्टिफिकेट प्रदान गर्न राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रलाई सिफारिश गर्नु पर्दछ ।• हरेक व्याचको लागि प्रशिक्षक संख्या ४ जना हुनु पर्दछ ।
सहभागी छनौटका आधारहरु	<ul style="list-style-type: none">• उपयुक्त सहभागी• कम्तिमा स्टाफ नर्स पास गरी नेपाल नर्सिङ काउन्सिलमा दर्ता गरेको• सहभागी नियमित रुपमा शल्यक्रिया भईरहेको शल्यकक्ष उपलब्ध अस्पतालमा कार्यरत हुनु पर्दछ ।• सहभागी छान्दा शल्य कक्ष प्रविधि तथा व्यवस्थापन गर्नको लागि जनशक्तिको आवश्यकता भएको शल्यक्रिया सम्बन्धी कार्य भईरहेको अस्पतालमा कार्यरत स्टाफ लाई प्राथमिकता दिनु पर्दछ ।
प्रशिक्षक छनौटका आधारहरु	<ul style="list-style-type: none">• प्रशिक्षकको लागि शल्य कक्ष प्रविधि तथा व्यवस्थापन तालिम लिएका र क्लिनिकल सीप तालिम लिएका स्टाफ नर्स वा नर्सिङ अधिकृत (BN) हुनु पर्दछ । Staff Nurse or BN• प्रशिक्षक शल्य कक्ष प्रविधि तथा व्यवस्थापनमा अनुभवी हुनु पर्दछ ।• प्रशिक्षक OT skill मा Skill standardization तालिम लिएको हुनु पर्दछ ।• सह प्रशिक्षक भएर कम्तिमा २ व्याच शल्य कक्ष प्रविधि तथा व्यवस्थापन तालिम संचालन गरेको हुनु पर्दछ ।
प्रमाण पत्र प्रदान	यो क्षमतामा आधारित तालिम भएकोले प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्बन्धित स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (संघीय वा प्रादेशिक) ले तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

१२. क्लिनिकल तालिम सीपहरु (CTS)

तालिमको उद्देश्य	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरुको लागि क्षमतामा आधारित क्लिनिकल सीप भएको दक्ष क्लिनिकल प्रशिक्षक निर्माण गर्न । (Clinical Training Skill course, NHTC 2011) अनुसार ।
तालिमको संक्षिप्त परिचय	<ul style="list-style-type: none">यो दक्षतामा आधारित क्लिनिकल सीप तालिम संचालन गर्नको लागि दक्ष क्लिनिकल प्रशिक्षक निर्माण गर्न तयार गरिएको हो । यसले सहभागीतामुलक र मानवीय सिकाईका सिद्धान्तहरुको आधारमा सिकाई आदान प्रदान गर्न क्लिनिकल तालिम, कोचिङ तथा सहयोगात्मक सुपरिवेक्षणको माध्यमबाट सहभागीहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्न सहयोग गर्दछ ।यसमा क्षमतामा आधारित तालिम पद्धतिमा आधारित सहजीकरण, दक्षता लेखाजोखा तथा विकास, सहजिकरण, क्लिनिकल सीप सम्बन्धी तालिम गतिविधिहरु, तालिम अवधि तथा तत पश्चात आईपर्ने समस्याहरुको समाधान जस्ता गतिविधिहरु समावेश हुन्छन
तालिमको अवधि	यो दक्षतामा आधारित तालिम को अवधि ५ दिनको हुन्छ । यो तालिम मा १२ देखि १६ जना सम्म सहभागीहरु र ४ जना प्रशिक्षक हुनु पर्दछ ।
क्लिनिकल सीप तालिम पुरा गर्ने तरिका	५ दिनको तालिम सकिए पश्चात सहभागीहरुले दक्ष सुपरिवेक्षकको उपस्थितिमा अभ्यासको रूपमा २ व्याच तालिम सहजिकरण गर्नु पर्दछ । तपशिल वमोजिमका क्लिनिकल तालिम हरुमा क्लिनिकल सीप तालिम आवश्यक पर्दछ : <ul style="list-style-type: none">परिवार नियोजन तालिम (No-Scalpel Vasectomy (NSV), Minilaparatomy (ML), Implant, IUCD, CoFP/C)दक्ष प्रसूतीकर्मी तालिम (Skilled Birth Attendant Training)अल्ट्रा साउन्ड तालिम (Ultrasound Training)मिड लेवल प्राक्टिकम तालिम (Mid Level Practicum (MLP) Training)एनेस्थेसिया सहायककोलागि तालिम (Training for Anesthetic Assistant) etc.
सहभागी संख्या	<ul style="list-style-type: none">यस तालिममा १२ देखि १६ जनासम्म सहभागीहरुलाई समावेश गराउनु पर्दछ तर यो संख्या आवश्यकता अनुसार घटवढ हुन सक्दछ ।
सहभागी छनौटका आधारहरु	<ul style="list-style-type: none">चिकित्सक: नेपाल मेडिकल परिषदमा दर्ता भएकोस्टाफ नर्स: नेपाल नर्सिङ परिषदमा दर्ता भएकोहेल्थ असिष्टेण्ट: नेपाल स्वास्थ्य व्यवसायी परिषदमा दर्ता भएकोक्लिनिकल सेवा प्रदान गरीरहेको दक्ष सेवा प्रदायक हुनु पर्दछ ।क्लिनिकल तालिम प्रदान गर्न क्लिनिकल सेवा पनि आवश्यक पर्दछनयाँ तालिम केन्द्रको हकमा तालिम संचालनको लागि आवश्यक सम्पूर्ण मापदण्डहरु पुरा गरी आधारभुत तालिम संचालन गर्न तयारी अवस्थामा हुनु पर्दछ ।मेडिकल, नर्सिङ र प्यारामेडिकल स्कूलको हकमा क्लिनिकल कोचतालिम तथा कोचिङ प्रदान गर्नको लागि दक्ष प्रशिक्षक नभएको संस्थामा कार्यरत स्टाफहरुलाई प्रार्थमिकताको साथ सहभागी गराउनु पर्दछ ।
प्रशिक्षक छनौटका आधारहरु	<ul style="list-style-type: none">प्रशिक्षककोलागि Advanced Clinical Skill तालिम लिई सक्रिय CTS Trainer को रूपमा कार्यरत हुनु पर्दछ ।नयाँ CTS package मा Master Trainer Skills or Standardization तालिम लिएको ।
प्रमाण पत्र प्रदान	यो तालिम लिई सकेपछि सहभागीहरुले २ व्याच तालिम सह-प्रशिक्षक भएर संचालन गर्नु पर्दछ । Advance Trainer ले सहभागीको सहजिकरण सम्बन्धी दक्षतालाई कक्षा कोठामा र क्लिनिकल अभ्यासको दौरानमा उपयुक्त चेकलिष्ट प्रयोग गरी अनुगमन गर्नु पर्दछ । यदि सहभागीले आवश्यक दक्षता प्रदर्शन गरेमा प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्बन्धित स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (संघीय वा प्रादेशिक) ले तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

प्रशिक्षकहरूको तालिम पथ (Trainers Pathway)

१३. मध्यम स्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदायकको लागि क्लिनिकल अभ्यास (Mid- Level Practicum (MLP)) तालिम

तालिमको उद्देश्य	मध्यम स्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदायकले history taking, physical examination, emergency obstetric first aid, मुख्य 20 वटा common problems, मुख्य 10 वटा procedure तथा मुख्य chronic problems को वारेमा थाहा पाई विरामीमा अभ्यास गर्न क्लिनिकल सीप अभिवृद्धि गर्न (<i>MLP Training package for Paramedics -2009</i>) ।
तालिमको संक्षिप्त परिचय	<ul style="list-style-type: none">• यो अस्पतालमा संचालन गरीने ६० दिनको क्लिनिकल तालिम हेल्थ असिष्टेण्ट र अहेवहरुको लागि तयार गरिएको हो । यो पनि क्षमतामा आधारित तालिम हो र देशका विभिन्न ठाँउहरुमा रहेका MLP Training Sites हरूले संचालन गर्दछन ।• यो तालिममा सहभागीताको लागि सहभागीहरुलाई उनीहरु कार्यरत स्वास्थ्य संस्था (स्वा.चौ., प्रा.स्वा.के. र अस्पताल) वाट MLP Training Site मा बोलाईन्छ र तालिम प्राप्त प्रशिक्षकहरु ४ जना र सहभागीहरु ८ देखि १२ जना (१:३ अनुपातमा) हुनु पर्दछ ।• MLP तालिमले क्लिनिकल मेडिसिनको आधारभुत कुराहरु समावेश गर्दछ । जसमा History taking, Physical examination, Infection Prevention and patient education), Emergency obstetric first aid, Top 20 problems (problem based commonly presenting medical and surgical problems prevailing in their work place discussed with the use of more than 200 case studies), Top 10 procedure (Basic clinical procedures practiced in the model and real patient using check lists) and Top chronic problems (Chronic problems discussed based on Package of Essential Non-communicable Diseases and Mental Health पर्दछन ।
सहभागी छनौटका आधारहरु	<ul style="list-style-type: none">• स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नमा अनुभवी तथा स्थायी सेवामा प्रवेश गरेको कम्तिमा २ वर्ष पुगेका हेल्थ असिष्टेण्ट र अहेवहरु यो तालिमको लागि योग्य हुन्छन ।• तालिममा सहभागीताको लागि राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको अनुरोध पछि जिल्ला (जन) स्वास्थ्य कार्यालय वा पालिकाले सहभागीहरु छनौट गरी MLP training site मा पठाउँछ ।
प्रशिक्षक छनौटका आधारहरु	<ul style="list-style-type: none">• MLP Training Site भएका अस्पतालमा कार्यरत CTS MLP Training तथा PTC (Primary Trauma Care) TOT लिएका मेडिकल अफिसर, सिनियर हे.अ. र स्टाफ नर्स यो तालिममा प्रशिक्षक हुन सक्दछन ।
प्रमाण पत्र प्रदान	यो क्षमतामा आधारित तालिम भएकोले प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्बन्धित स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (संघीय वा प्रादेशिक) ले तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

१४. एक वर्षे एनेस्थेसिया सहायक कोर्ष (AAC) तालिम

तालिमको उद्देश्य

- शल्यक्रिया पूर्व चाहिने सीपहरु (pre-anaesthetic check up) प्रदर्शन गर्न सक्नु ।
- शल्यकक्षमा आवश्यक पर्ने अनुशासन कायम राख्न र विरामीको vital system लाई monitor गरी आवश्यक व्यवस्थापन गर्न र spinal र general anesthesia administer गर्न सक्नु ।

तालिमको संक्षिप्त परिचय

- शल्यक्रिया पश्चातको व्यवस्थापन गर्न सक्षम हुनु ।
- चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान (NAMS) वाट संचालित एक वर्षे एनेस्थेसिया सहायक कोर्ष स्टाफ नर्स, हेल्थ असिस्टेण्ट र अप्थाल्मिक असिस्टेण्टहरुको लागि चिकित्सक(हरु) को सुपरिवेक्षणमा केही निश्चित एनेस्थेसिया सेवा प्रदान गर्न तयार गरिएको हो ।
- यो दक्षतामा आधारित सेवाकालिन तालिम हो ।
- यस तालिमको अवधि १२ महिनाको हुन्छ र यसले सहभागीहरुलाई थोरै श्रोत साधन भएका ठाउहरुमा पनि सुपरिवेक्षकको उपस्थितिमा सहभागीहरुमा एनेस्थेसिया कार्यको लागि चाहिने ज्ञान, सीप तथा धारणा अभिवृद्धि गर्न मद्दत गर्दछ ।
- यस तालिममा कक्षा कोठा र क्लिनिकल अभ्यासको दौरानमा मुख्यतया सेवा प्रवाह सम्बन्धी कुराहरु जस्तै: परामर्श सेवा, संक्रमण रोकथाम र एनेस्थेसिया सेवाको वारेमा जोड दिईन्छ ।
- सहभागीहरुले आवश्यक ज्ञान तथा सीप प्रदर्शन गरे नगरेको कुरा चेकलिस्टको प्रयोग गरी लिखित रूपमा लेखाजोखा गरिन्छ । सहभागीहरुले परामर्श सेवा तथा विरामीको लेखाजोखा र एनेस्थेसिया सेवा (general र regional) मा दक्षता हासिल गर्न अवलोकन तथा क्लिनिकल अभ्यासको वेलामा चेकलिस्टको प्रयोग गरी सिक्दछन् ।

सहभागी छनोट

गैह्र सरकारी सहभागीहरु :

- शल्यक्रिया भईरहेका वा हुने योजनामा रहेका अस्पतालमा कार्यरत स्टाफ नर्स, हेल्थ असिस्टेण्ट र अप्थाल्मिक असिस्टेण्ट ।
- सेवा प्रदान गर्नको लागि सहभागी प्रतिबद्ध रहेको ।
- आधारभुत कोर्ष (HA, SN, OA) पास भएको २ वर्ष पछि र १० वर्ष अघि मात्र ।
- सहभागी ४० वर्ष भन्दा कम उमेरको हुनुपर्दछ ।
- सहभागीले NAMS entrance exam पास गरेको हुनु पर्दछ ।

सरकारी सहभागीहरु

- शल्यक्रिया भईरहेका वा हुने योजनामा रहेका अस्पतालमा कार्यरत स्टाफ नर्स र हेल्थ असिस्टेण्ट ।
 - सहभागीहरु कोर्ष शुरु हुनु भन्दा अगाडी पनि सक्रिय रूपमा क्लिनिकल सेवामा संलग्न भएको हुनु पर्दछ र सहभागीहरुले कोर्ष सकिएपछि पनि उक्त संस्थामा गई एनेस्थेसिया सम्बन्धी कार्य गर्ने लिखित प्रतिबद्धता जनाएको हुनु पर्दछ ।
 - एनेस्थेसिया सम्बन्धी संस्थागत रूपमा नियमित सहयोग गर्न सक्ने (जस्तै supplies, equipment, supervision, linkage with referral facilities आदि) क्षमता भएका अस्पतालवाट मात्र सहभागीहरु छनोट गर्नु पर्दछ ।
 - आधारभुत कोर्ष (HA, SN, OA) पास भएको २ वर्ष पछि र १० वर्ष अघि मात्र ।
 - सहभागीहरु ४० वर्ष भन्दा कम उमेरको हुनुपर्दछ ।
 - सहभागीहरुलाई तालिम मा पठाउनु भन्दा पहिले सम्बन्धीत अस्पतालको प्रमुख (मेडिकल सुपरिन्टेन्डेन्ट) ले सहभागीहरु पढ्न सक्षम छन भनी चेकलिष्टमा हस्ताक्षर गर्नु पर्दछ ।
- नोट : राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको सिफारिशमा सहभागीहरुलाई प्रवेश परिक्षामा समावेश गराईन्छ ।

प्रशिक्षक छनोटका आधारहरु

प्रशिक्षकहरु CTS तालिम लिएका Anesthesiologist Doctor (Post Graduate Medical Doctor, DA) र अन्य २ जना एनेस्थेसिया सेवा प्रदायक (Anesthesia Doctor, MDGP, or AA) हुनुपर्दछ ।

प्रमाणपत्र प्रदान

एनेस्थेसियाको कोर्ष सम्पन्न भएपछि (समुह कक्षा, क्लिनिकल अभ्यास र आवश्यक सीपहरु सिकेको मुल्याङ्कन पछि) सहभागीलाई NAMS वाट Anesthesia Assistant (AA) को तालिम लिएको प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

१५. नसर्ने रोगकोलागि तालिम : (Packge for Esstial Non-Comminicable Disease PEN) प्याकेज

तालिमको उद्देश्य	<ul style="list-style-type: none">• मुख्य मुख्य नसर्ने रोगहरुकोलागि तालिम प्याकेजको प्रोटोकल (PEN Protocol) अनुसार रोगको पहिचान, परिक्षण तथा प्रारम्भिक व्यवस्थापन गर्न सक्षम हुन ।• नसर्ने रोगहरुको रोकथामको लागि स्वस्थ व्यवहार अपनाउन स्वास्थ्य शिक्षा तथा परामर्श सेवा दिन सक्षम हुन ।
तालिमको संक्षिप्त परिचय	<p>तालिम पाठ्यक्रम अनुसार यसको अवधि ४ दिनको हुन्छ । यस तालिमको पाठ्यक्रमलाई तपशिल बमोजिम ८ भागमा विभाजित गरीएको छ ।</p> <ul style="list-style-type: none">• नसर्ने रोगहरुको संक्षिप्त परिचय• Cardiovascular Diseases(CVDs)• Diabetes Mellitus(DM)• Chronic Respiratory Disease• WHO/ISH risk prediction charts• Diagnostic tools and instruments• PEN Protocol 2(Health education and Counseling)• Screening and early diagnosis of cancer (breast and cancer cervix)• नसर्ने रोगहरुको अभिलेख तथा प्रतिवेदन टुलहरु
सहभागी छनौटका आधारहरु	सम्बन्धित परिषदमा दर्ता भएका र स्वास्थ्य सेवा दिईराखेको अनुभव भएका स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरु ।
प्रशिक्षक छनौटका आधारहरु	चिकित्सक र जन/स्वास्थ्य वा नर्सिङ शिक्षामा स्नातक गरेका हेल्थ असिस्टेण्ट/स्टाफ नर्स र PEN प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम लिएका ।
प्रमाण पत्र प्रदान	यो क्षमतामा आधारित तालिम भएकोले प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्बन्धित स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (संघीय वा प्रादेशिक) ले तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

१६. प्यालिऐटिभ केयर (स्याहार) तालिम

तालिमको उद्देश्य सहभागीहरूमा विरामीलाई दिनु पर्ने आधारभुत प्यालिऐटिभ स्याहार, विशेष गरी शारीरिक दुखाई तथा यससंग सम्बन्धित लक्षणहरूको व्यवस्थापन गर्न आवश्यक पर्ने ज्ञान, धारणा र सीपहरू अभिवृद्धी गर्न र विरामी तथा उनको परिवारसंग उपयुक्त संवाद गर्न यो तालिमको मुख्य उद्देश्य हो (Palliative Care Training Manual (GoN/MoHP/DoHS/NHTC/2071)।

तालिमको संक्षिप्त परिचय

- नेपाल विभिन्न खाले रोगहरूको तेहोरो मारमा छ र जनसंख्यामा उमेर बढी भएका मानिसहरू वढ्दै गएको, क्यान्सर, मुटु तथा मृगौला सम्बन्धी नसर्ने रोगहरूको दर वढ्दै गएको र एच.आई.भि तथा एड्स जस्ता दिर्घ रोगीहरू अझै पनि धेरै नै रहेको कारण स्वास्थ्य संस्थाहरूमा विरामीहरूकोलागि प्यालिऐटिभ स्याहारको आवश्यकता धेरै छ। अहिले भएको आधारभुत शिक्षामा उपचारमा मात्र बढी जोड दिईएको र प्यालिऐटिभ केएरलाई खासै जोड नदिएकोले यो तालिम पाठ्यक्रमले प्यालिऐटिभ केएरलाई महत्व दिएको छ।
- यस तालिमको अवधि २ हप्ता (१४ कार्य दिन) को हुन्छ र जम्मा ४९ घण्टा (२८ सेसन) theory र ४२ घण्टा विभिन्न प्यालेटिभ केएर प्रदान गरीरहेका संस्थाहरूमा प्रयोगात्मक /क्लिनिकल अभ्यासकोलागि छुट्ट्याईन्छ।
- प्रयोगात्मक/क्लिनिकल अभ्यासकोलागि जानु पर्ने संस्थाहरूमा पर्याप्त मात्रामा विरामीहरू (केस लोड) हुनु पर्दछ। जस्तै हस्पिस नेपाल, लगनखेल, भक्तपुर, विर अस्पताल/थानकोट हस्पिस, थानकोट, शेचन क्लिनिक र हस्पिस वौद्ध।

सहभागी तथा प्रशिक्षकको संख्या

सहभागीहरू : १६ जना

प्रशिक्षकहरू : ४ देखि ५ जना

गेष्ट प्रशिक्षक (लेक्चर) : ३ जना

प्रशिक्षक तथा सहभागीको अनुपात : १ : ४

तालिम अवधि

तालिम अवधि: २ हप्ता (१४ कार्य दिन) Two weeks (14 working days)

सहभागी आधारहरू

स्वास्थ्य संस्थाहरूमा (प्रा.स्वा.के.सम्म) कार्यरत मेडिकल अधिकृत (नेपाल मेडिकल काउन्सिलमा दर्ता), हे.अ.(नेपाल स्वास्थ्य व्यवसायी परिषदमा दर्ता) र स्टाफ नर्स (नेपाल नर्सिङ काउन्सिलमा दर्ता) यो तालिममा सहभागी हुन पाउने छन्।

प्रशिक्षक आधारहरू

प्यालेटिभ केएर तालिम लिई यस सम्बन्धी तालिमहरू संचालन गरीरहेको र प्यालेटिभ केएर तथा हस्पिस सम्बन्धी कार्य गरीरहेको स्वास्थ्य सेवा प्रदायक यो तालिमको प्रशिक्षक हुन सक्दछ।

प्रमाण पत्र प्रदान

यो क्षमतामा आधारित तालिम भएकोले प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्बन्धित स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (संघीय वा प्रादेशिक) ले तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ।

१७. मानसिक स्वास्थ्य तालिम

तालिमको उद्देश्य

विशेषज्ञ सेवा नभएका ठाउँहरूमा कार्यरत स्वास्थ्य सेवा प्रदायकलाई प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा प्रणाली अन्तर्गत मानसिक स्वास्थ्य सेवा संचालन गर्न विश्व स्वास्थ्य संगठनको Mental Health Gap Action Programme (mhGAP-V2) मा आधारित भई Mental, Neurological र Substance Use Disorders (MNS) सम्बन्धी सेवा प्रदान गर्न सक्षम बनाउनु ।

अस्पताल र प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा कार्यरत मेडिकल अधिकृत र अन्य स्वास्थ्य सेवा प्रदायकको MNS सम्बन्धी तालिम मा सहजिकरण गर्न सक्नु ।

स्वास्थ्य कर्मीहरूलाई MNS को पहिचान तथा व्यवस्थापन गर्न सक्ने बनाउन प्रशिक्षक र सह प्रशिक्षकहरूलाई दक्ष र आत्मविश्वासी भएर तालिम संचालन गर्न सक्षम बनाउनु ।

तालिमको संक्षिप्त परिचय

- यो तालिम को अवधि ६ दिनको हुन्छ ।
- यो तालिम प्रशिक्षक प्रशिक्षणकोलागि पनि प्रयोग गरीन्छ ।
- यो तालिमको मुख्य उद्देश्य अस्पताल र प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा कार्यरत मेडिकल अधिकृत र अन्य स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरूलाई तालिम प्रदान गर्न प्रशिक्षक र सह-प्रशिक्षकहरू उत्पादन गर्नु हो ।
- यो तालिममा विशेष गरी अन्तर्क्रियात्मक र समकालिन शिक्षण तथा सुपरिवेक्षण सीपहरूको विकाशमा जोड दिईन्छ ।
- तालिमको समय र सेसनहरूको योजना गर्दा सहभागीहरूले आफ्ना सहकर्मी तथा प्रशिक्षकहरूबाट पृष्ठपोषण लिन र आएका सुझावहरूलाई सिकाई र प्रशिक्षक हुन चाहिने सीप विकासकोलागि सहयोगी हुने किसिमले गर्नु पर्दछ ।
- प्रशिक्षक सहभागी अनुपात १:४ हुनुपर्दछ ।

सहभागी छनौटका आधारहरू

प्रशिक्षक प्रशिक्षणका सहभागीहरू

प्रशिक्षक प्रशिक्षणको लागि ४ जना प्रशिक्षक र १६ देखि २० जना सहभागीहरू हुनु पर्दछ । प्रशिक्षक प्रशिक्षणका सहभागीहरूले तलका मापदण्डहरू मध्ये कम्तिमा एउटा मापदण्ड पूरा गर्नु पर्दछ :

- स्वास्थ्य सेवामा स्नातकोत्तर गरी मानसिक स्वास्थ्यमा कार्यरत
- mhGAP मा आधारभूत मानसिक स्वास्थ्य तालिम लिई कम्तिमा पनि ५० वटा मानसिक समस्या भएका विरामीहरूको व्यवस्थापन गरेको ।
- मानसिक रोग विशेषज्ञ (Clinical Psychologist)

स्थानीय तहको तालिमका सहभागीहरू

मानसिक स्वास्थ्य सेवामा संलग्न १६ देखि २० जनाको समुह उपयुक्त हुन्छ । मेडिकल अधिकृत, जन स्वास्थ्य अधिकृत, नर्स, हेल्थ असिष्टेण्ट, अहेवहरू स्थानीय तहको मानसिक तालिममा सहभागी हुन सक्दछन ।

प्रशिक्षक छनौटका आधारहरू

- यो तालिम सामग्री बरिष्ठ प्रशिक्षक, प्रशिक्षक र सह-प्रशिक्षकहरूको लागि तयार गरिएको हो । बरिष्ठ प्रशिक्षकहरूले यो तालिम सामग्री सम्भावित प्रशिक्षकहरूलाई मानसिक स्वास्थ्यमा प्रशिक्षण दिन उपयोग गर्न सक्दछन ।
- प्रशिक्षक र सह-प्रशिक्षकहरूले यो तालिम सामग्री मेडिकल अधिकृत र प्रा.स्वा.के. मा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई प्रशिक्षण गर्न उपयोग गर्न सक्दछन ।
- बरिष्ठ प्रशिक्षक र प्रशिक्षकहरू मानसिक रोग विशेषज्ञ हुनु पर्दछ तथा mhGAP-IG र STP को नेपाली भर्सन प्रयोग गर्न सक्ने हुनु पर्दछ ।

प्रमाण पत्र प्रदान

यो क्षमतामा आधारित तालिम भएकोले प्रशिक्षकको सिफारिश अनुसार सम्बन्धित स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (संघीय वा प्रादेशिक) ले तालिम लिएको प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।

खण्ड घ : तालिम पश्चात गरिने फलो अप भिजिट

१. फलो अप भिजिटका उद्देश्यहरु

सेवा प्रदायकहरुले तालिममा हासिल गरेको ज्ञान र सीप तालिम पश्चात आफ्नो कार्यक्षेत्रमा प्रयोग गरे नगरेको यकिन गरी उनीहरुलाई आवश्यकता अनुसार प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्न फलो अप भिजिट गरिन्छ । फलोअप भिजिटकोलागि तलका उद्देश्यहरु तय गरिएको छ :

फलोअप भिजिटका उद्देश्यहरु

१. सेवा प्रदायकहरुले तालिममा हासिल गरेको दक्षता र आत्मविश्वास तालिम पश्चात आफ्नो कार्यक्षेत्रमा प्रयोग गरेको सुनिश्चित गर्नु ।
 २. आवश्यकता अनुसार सेवा प्रदायकको सीप, ज्ञान र क्षमतामा सुधार ल्याउन सहयोग गर्ने, सल्लाह दिने र कार्यस्थलमा नै कोचिड गर्नु ।
 ३. स्वास्थ्य संस्थाको विकास, जिन्सी सामानको व्यवस्थापन र सेवा प्रवाहमा टेवा पुर्याउनको लागि स्वास्थ्य संस्थाका कर्मचारीहरु बीच असल सम्बन्ध प्रबर्द्धन गर्न, संस्थाको प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्न र स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरुलाई सहयोग गर्नु ।
 ४. तालिमको प्रभावकारिता र स्थानीय समस्याको कारण र यसमा परेको प्रभावका बारेमा तालिम साइटहरुलाई पृष्ठपोषण प्रदान गर्नु ।
 ५. राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम कार्यक्रमलाई सुदृढ गर्नकोलागि स्थानीय सेवा केन्द्रहरुबाट आवश्यक तथ्यांक संकलन गरी राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रलाई आवश्यक सूचना प्रदान गर्नु ।
- फलोअप गर्ने व्यक्ति र सेवा प्रदायक बीच राम्रो सम्बन्ध कायम गरी सेवा प्रदायकका राम्रा पक्षलाई निरन्तरता दिने र सुधार गर्नु पर्ने पक्षका बारेमा आवश्यक सल्लाह, सुझाव र कोचिड/अनुशिक्षण गरी सेवा प्रदायकको कार्यदक्षतामा सुधार ल्याउनु ।

२. फलो अप भिजिट गर्ने तरीकाहरु

टेलिफोन मार्फत गरिने फलोअप

- तालिम सकिएको ९० दिन भित्रमा कार्यालय समयभित्र सहभागीलाई टेलिफोन गरी तालिम को फलोअप गरिन्छ ।

प्रत्यक्ष रुपमा आफै उपस्थित भएर गरिने फलोअप

- फलोअप योजना बनाउँदा फलोअप गरिने व्यक्तिको सुपरिवेक्षक वा व्यवस्थापकको अनुमतीमा तालिम लिएर फर्केको सेवा प्रदायक उपस्थित हुन सक्ने कुराको सुनिश्चितता गरी निजलाई फलोअप भिजिटमा आउन लागेको जानकारी गराउनु पर्दछ ।
- तालिम पश्चात गरिने फलोअप सहयोगात्मक हुनुपर्छ जसले गर्दा सेवा प्रदायक र स्वास्थ्य संस्थाले आवश्यक सुधार गर्न सक्छन ।
- फलो अप सम्बन्धी क्रियाकलापहरु सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाका कर्मचारीहरुको समन्वयमा हुनु पर्दछ । जसले गर्दा सेवा प्रदायकहरुले आफ्नो समस्याहरु स्वतन्त्रता पूर्वक राख्न सक्छन र समस्याको समाधानको लागि सही उपायहरुको खोजी गर्न सजिलो हुन्छ ।
- फलोअप भिजिटको औचित्य भनेको सेवाग्राहीलाई आवश्यक स्रोत साधनको उपलब्धता हेरी गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु हो । त्यसैले फलोअप भिजिटको शुरुवातमा यसको उद्देश्यका बारेमा तालिम लिएका व्यक्ति र अन्य कर्मचारीहरुलाई प्रष्ट पार्नु पर्दछ ।
- स्वास्थ्य संस्थाको समस्या, अवसर तथा समाधानका उपायहरु पत्ता लगाउन पर्याप्त मात्रामा समय आवश्यक पर्ने भएकोले तालिम पश्चात गरिने फलोअप कार्य स्वास्थ्य संस्थामा गई कम्तिमा २ देखि ३ दिन सम्म संचालन गर्नु पर्दछ ।
- तालिम पश्चात गरिने फलोअप कार्यक्रम आवश्यक प्रोटोकलहरु अध्ययन गरेर संचालन गर्नु पर्दछ र आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था, स्थानीय सरकार र स्वास्थ्य ईकाई संग फलोअप गर्नुको कारणको बारेमा छलफल गर्नु पर्दछ ।

३. फलो अप भिजिटको वेला प्रयोग गरिने टूलहरु

तालिम पश्चात गरिने फलोअपलाई प्रभावकारी बनाउन आवश्यक टूलहरु तयार गरिएको छ । यी टूलहरु कार्यक्रमसंग सम्बन्धित नीति तथा रणनीतिहरुलाई आधार मानेर तयार पारिएको हुँदा यसमा आधारभूत रुपमा सबै कुराहरु समावेश गरिएको छ । तालिम केन्द्र, पालिका, प्रदेश तथा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रलाई देखिएका समस्याहरुको आधारमा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न र प्राप्त पृष्ठपोषण अनुसार कार्यक्रमलाई सुदृढ गर्न यी टूलहरु सहयोगी हुन्छन । उदाहरणकोलागि परिवार नियोजन र मातृ तथा नवजात शिशु सेवा गुणस्तर सुधार टूलहरु । फलोअप भिजिट पश्चात यी टूलहरुको मद्दतले प्रतिवेदन र फारामहरु तयार गरी सम्बन्धित तालिम केन्द्र, पालिका, प्रदेश तथा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रमा पठाउनु पर्दछ र सम्बन्धित निकायले आवश्यकता अनुसार जिम्मेवार व्यक्तिहरुलाई आवश्यक सूचना पठाउनु पर्दछ ।

<p>४. फलो अप भिजिटको लागि सुझावहरु</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● तालिम पश्चात गरिने फलोअपमा क्लिनिकल अवलोकन गर्नु पर्दछ र सके सम्म सेवाग्राहीमा अभ्यास गर्न लगाउनु पर्दछ । यदि कुनै कारण वस सेवाग्राही उपलब्ध नभएको अवस्थामा मात्र मोडेलमा अभ्यास अथवा सिमुलेशन (Simulation) विधिको प्रयोग गर्नु पर्दछ । ● तालिम पश्चात गरिने फलोअपमा कोचिङलाई प्राथमिकता दिनु पर्दछ । यदि सेवा प्रदायकमा सीपको कमी देखिएमा वा सेवाको गुणस्तरमा समस्या भई कमजोर स्वास्थ्य सेवामा जोखिम देखिएमा फलोअप गर्ने व्यक्तिले सम्बन्धित व्यक्ति तथा संस्थासंग सहकार्य गरी त्यस्तो सेवा प्रदायकहरुलाई थप तालिम प्रदान गरेर मात्रै सेवामा सरिक गराउनु पर्दछ । ● फलोअप भिजिटमा सबै जसो कर्मचारी र सम्भव भए केहि सेवाग्राहीहरुलाई राखेर समेत छलफल गर्नु पर्दछ । ● फलोअप भिजिटमा शुरुदेखि नै सकारात्मक पृष्ठपोषणमा विशेष जोड दिनु पर्दछ र सुधार गर्नु पर्ने पक्षको बारेमा स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरुको मनोबल नघट्ने किसिमले छलफल चलाउनु पर्दछ, जसले गर्दा सेवा प्रदायकले आफ्ना कमी कमजोरीहरुलाई सहजै स्विकार गर्दछन । यसका साथै सबै सुझाव र पृष्ठपोषणको उद्देश्य सेवा प्रदायकहरुलाई सहयोग गर्न भएको कुरा प्रष्ट पार्नु पर्दछ । ● त्यसै गरी सुधार गर्नु पर्ने पक्षका बारेमा सकारात्मक र जिम्मेवार भएर सेवा प्रदायकलाई सुझाव दिनु पर्दछ, जसले गर्दा उनीहरुले सजिलै पृष्ठपोषण ग्रहण गर्न सक्दछन । ● तालिम पश्चात गरिने फलोअपका हरेक प्रयासहरुले सेवा प्रदायकले नयाँ सीपको प्रयोग गर्दा प्राविधिक सहयोगको आवश्यकतालाई समाधान गर्ने कुरालाई सुनिश्चित गर्नु पर्दछ । ● तालिमका क्रममा हासिल गरेका ज्ञान र सीपहरुको सही प्रयोग गर्न नसकेका ठाउँहरुमा के कति कारणले काम गर्न नसकेको त्यस्को मुलकारण पत्ता लगाउनु पर्दछ । यसको समाधानका लागि सम्बन्धित व्यक्तिहरूसंग थप छलफल गरी तालिम प्राप्त व्यक्तिले मात्रै सबै काम एकलै गर्न नसक्ने कुरामा विचार पुर्याउनु पर्दछ । ● सम्भव भए सम्म यस अघि सोही स्वास्थ्य संस्थामा गरिएका भ्रमणहरुका विषय र अवस्थाका बारेमा छलफल गर्न पुराना प्रतिवेदनहरु हेरेर पनि यो विचमा भएका प्रगती र परिवर्तनको बारेमा थाहा हुन्छ । ● तालिम पश्चात गरिने फलोअपमा भेटिएका सकारात्मक र नकारात्मक दुबै पक्ष र त्यसका कारणहरुलाई भ्रमण प्रतिवेदन फारममा भरी अभिलेख राख्नु पर्दछ र समस्या समाधानका उपायहरुको बारेमा छलफल गर्नु पर्दछ । आगामी दिनमा कसरी जाने भन्ने विषयको जानकारी पनि सम्बन्धित संस्थाको व्यवस्थापन समिति र व्यवस्थापकहरुलाई गराउनु पर्छ ।
<p>५. सहयोगात्मक सुपरिवेक्षण भ्रमण पछि गर्नु पर्ने कुराहरु</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● फलोअप भिजिट सकेर फर्किए पछि त्यसको अभिलेख राखी सम्बन्धित तालिम केन्द्रहरु, पालिका, प्रदेश तथा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रमा प्रतिवेदन पठाउनु पर्दछ । ● तालिम केन्द्र, पालिका, प्रदेश तथा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रका जिम्मेवार व्यक्तिहरु संग औपचारिक रुपमा मौखिक छलफल पनि गर्नु पर्दछ । ● यो क्रियाकलाप फलोअप भिजिटबाट फर्के पछि जति सक्दो छिटो गर्नु पर्दछ । ढिलो गरी सूचना आदान प्रदान गर्दा आवश्यक कुराहरु विसर्ने सम्भावना हुन्छ । ● तालिम पश्चात गरिने फलोअपमा प्रायः मौखिक छलफलका क्रियाकलापहरुलाई बेवास्ता गरिन्छ तर यसले अभिलेख प्रतिवेदनमा भएका बाहेक थप कुराहरुको जानकारी प्रदान गरी कार्यक्रम सुधारमा सहयोग गर्दछ । ● तालिम पश्चात गरिने फलोअपले तालिम कार्यक्रमलाई सुदृढ गर्नुका साथै तालिम केन्द्र, पालिका, प्रदेश तथा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रलाई देखिएका समस्या समाधान गरी स्थानीय, प्रदेश र संघीय तहमा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम कार्यक्रमलाई सुदृढ गर्न अहं भूमिका खेल्दछ । ● फलोअपको महत्व तथा यससंग सम्बन्धित तथ्यमा आधारित सिफारिसहरु कार्यक्रम सुधारकोलागि महत्वपूर्ण हुन्छन भन्ने कुरा प्रतिवेदनमा भल्किनु पर्दछ ।

खण्ड ड : स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापनमा विभिन्न संस्थाहरुको भूमिका तथा जिम्मेवारी

१. संघीय /राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र

- सरकारी तथा निजी स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट उपलब्ध सूचनाका आधारमा तालिमको आवश्यकता पहिचान गर्ने ।
- आर्थिक वर्षको सुरुवातमा प्रशिक्षक, सहजकर्ता, तालिम केन्द्रहरु संगको संयोजनमा वार्षिक तालिम योजना (कार्यतालिका) तयार गर्ने र सो योजना प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकाय र स्वास्थ्य तालिम केन्द्रहरुलाई उपलब्ध गराउने ।
- तालिम पश्चात गरिने फलोअप कार्यका लागि तालिम संयोजकहरुलाई समेत तालिम योजनाको बारेमा जानकारी गराउने ।
- तालिम सामग्री, मानव संसाधनको व्यवस्थापन, तालिम हल र अन्य सामग्रीहरुको लागि स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समितिसंग सम्झौता गर्ने र थप सहयोगको व्यवस्था गरी लामो समय सम्म चल्ने तालिमहरुको हकमा समेत सेवा प्रवाहमा बाधा नहुने गरी व्यवस्थापन गर्ने ।
- आवश्यकता अनुसार तालिम प्याकेजहरु निर्माण गर्ने र परिमार्जन गर्ने ।
- प्रशिक्षक तयार गर्ने (जस्तै MTOT, TOT, CTS) र वार्षिक रुपमा तालिम संचालन गर्नु अघि प्रशिक्षकहरुको दक्षताको लेखाजोखा गर्ने ।
- तालिमको गुणस्तर अनुगमन गर्ने र प्रमाण पत्रको व्यवस्था गर्ने ।
- तालिम सामग्रीहरु छान्ने र आवश्यकता अनुसार वितरण गर्ने ।
- तालिम केन्द्र र सहयोगी निकायहरुको समन्वयमा तालिम र तालिम पश्चात गरिने फलोअप कार्यक्रमकोलागि वार्षिक योजना बैठकहरु संचालन गर्ने ।
- वार्षिक योजना अनुसार तालिम केन्द्रहरु, पालिकाहरु र प्रादेशिकतहमा स्वास्थ्य तालिम व्यवस्थापन गर्ने निकाय र स्थानीय स्वास्थ्य निकायहरुसंगको समन्वयमा तालिम कार्यक्रमहरु व्यवस्थापन गर्ने ।
- तालिम शुरु हुनुभन्दा कम्तिमा २ हप्ता अगाडी तालिमको आर्थिक नियम तथा निर्देशिका सहित आवश्यक बजेट उपलब्ध गराउने ।
- गैह्र सरकारी संघ संस्थाहरुबाट संचालन हुने तालिम को लागि खर्चको मापदण्ड तयार गर्ने । तालिम पश्चात गरिने फलोअप कार्यक्रममा सहभागी हुने र आवश्यक सूचना सम्बन्धित निकायलाई उपलब्ध गराउने ।
- तालिम सूचना व्यवस्थापन प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्ने ।
- तालिम प्राप्त प्रशिक्षार्थीहरुलाई तालिम सम्पन्न भए पश्चात प्रमाणपत्र उपलब्ध गराउने ।

२.सम्बन्धीत कार्यक्रम शाखा

- स्थानीय र प्रादेशिक सरकारसंगको सहकार्यमा तालिमको आवश्यकता निर्धारण गर्ने ।
- आवश्यकता अनुसार कर्मचारीहरुलाई पदस्थापना तथा कम्तिमा ३ देखि ५ वर्ष सम्म सोही ठाउँमा सेवा दिन प्रोत्साहित गर्ने ।
- कुनै पनि अस्पताललाई क्लिनिकल तालिम केन्द्र बनाउन पूर्व सो अस्पतालमा गुणस्तर सुधार प्रणाली पूर्ण रुपमा संस्थागत भएको सुनिश्चित गर्ने ।
- स्वास्थ्य संस्थाहरुमा आवश्यक भौतिक पूर्वाधार उपलब्ध भएको सुनिश्चित गर्ने ।
- तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मी भएको ठाउँमा आवश्यक औजार तथा उपकरणहरु उपलब्ध भएको सुनिश्चित गर्ने ।
- स्वास्थ्य संस्थामा अनुकूल तथा सहयोगी वातावरण भएको सुनिश्चित गर्ने ।
- स्वास्थ्य तालिम संचालनकोलागि आवश्यक सहयोग गर्ने र सम्बन्धित निकायहरुसंग समन्वय तथा सहकार्य गर्ने ।
- तालिम पश्चात गरिने फलोअप कार्यका लागि स्थानीय तथा प्रादेशिक सरकारसंग सहकार्य गर्ने ।

३. प्रादेशिक स्वास्थ्य निर्देशनालय

- खण्ड ख मा उल्लेख गरिएका तालिम व्यवस्थापन सम्बन्धी क्रियाकलाप भए नभएको सुनिश्चित गर्ने ।
- तालिम सफलतापूर्वक सम्पन्न गर्न आवश्यक मानव संसाधन र तालिमको लागि आवश्यक पर्ने सरसमान तथा सामग्रीहरु उपलब्ध भए नभएको सुनिश्चित गर्ने ।
- स्थानीय सरकारसंग समन्वय गरी स्वास्थ्य सेवा र तालिमको आवश्यकता पहिचान गर्न स्वास्थ्य संस्थाहरुलाई सघाउने ।
- स्वास्थ्य तालिमको लागि प्रदेश स्तरीय वार्षिक योजना तयार गर्ने ।
- स्वास्थ्य तालिमको लागि योग्य सहभागीहरुलाई सम्बन्धित तालिममा पठाउन सहयोग गर्ने ।
- तालिम प्राप्त सेवा प्रदायकलाई सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थामा कम्तिमा ३ देखि ५ वर्ष स्वास्थ्य

सेवा दिन सहजिकरण गर्ने ।

- राष्ट्रिय निर्देशिका बमोजिम स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरे नगरेको यकिन गर्ने ।
- तालिम अवधिमा तालिमको गुणस्तर अनुगमन गरी सुधार तथा सुदृढीकरणकोलागि पृष्ठपोषण प्रदान गर्ने ।
- तालिमको गुणस्तरमा सुधार ल्याउन तालिम सम्बन्धी तथ्यांकको प्रयोग गर्ने ।

४. प्रादेशिकतहमा स्वास्थ्य तालिम हेर्ने निकाय

- वार्षिक योजना अनुसार स्थानीय तह, स्वास्थ्य संस्था, प्रदेश तथा संघीय/राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको सहकार्यमा तालिम कार्यक्रम व्यवस्थापन गर्ने ।
- स्तरीय पाठ्यक्रम (तालिम प्याकेज) को आधारमा तालिम प्रदान गर्ने ।
- तालिमको गुणस्तर कायम गर्ने ।
- तालिमको फलोअप गर्ने
- तालिम सम्बन्धी सूचनाको अभिलेख राख्ने र प्रतिवेदन तयार गरी सम्बन्धीत निकायहरू (स्थानीय सरकार, स्वास्थ्य संस्था/इकाई, प्रदेश र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र) लाई उपलब्ध गराउने ।

५. स्थानीय तह

- तालिम सूचना व्यवस्थापन प्रणालि (TIMS) लाई व्यवस्थित गरी राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र/प्रादेशिकस्वास्थ्य निर्देशनालय लाई मासिक प्रतिवेदन गर्ने ।
- तालिम व्यवस्थापन निर्देशिकाको खण्ड ख मा उल्लेख भए बमोजिम सहभागी पहिचान र छनौट गरी तालिम कार्यमा सहयोग गर्ने ।
- तालिममा सहभागी भएका स्टाफहरूको अनुपस्थितिमा स्वास्थ्य सेवालाई निरन्तरता दिन आवश्यक कर्मचारीहरू व्यवस्थापन गर्ने ।
- तालिमको लागि योग्य सहभागी पहिचान तथा छनौट गरी तालिम मा पठाउने ।
- तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीलाई काम गर्न सहज वातावरण भएको, स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समितिले आवश्यक मानव संसाधन उपलब्ध गराउन सहयोग गरेको र स्वास्थ्य संस्थामा आवश्यक औजार तथा उपकरणहरू भएको सुनिश्चित गर्ने ।
- हरेक स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्य गुणस्तर सुधार प्रणाली पूर्ण रूपमा संस्थागत भएको सुनिश्चित गर्ने ।

६. क्लिनिकल र नन क्लिनिकल तालिम केन्द्र(साइट)हरू

- तालिमको वार्षिक योजना तयार गरी स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समिति, प्रदेश तथा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रबाट स्विकृती लिने र तालिम कार्यक्रमको उचित कार्यान्वयनकोलागि स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समितिबाट सहयोग लिने ।
- खण्ड ख मा उल्लेखित गतिविधिहरू (तालिम पूर्व, तालिम संचालनको समय, तालिम पछि र फलोअप भिजिट) नियमित रूपमा भईरहेको सुनिश्चित गर्ने ।
- गुणस्तरीय तालिम संचालनकोलागि आवश्यक मानव संसाधन, प्रशिक्षक, बजेट, तालिम सामग्रीहरू जस्तै उपकरण, श्रव्य दृश्य सामग्री, मोडेल, आदि र पर्याप्त मात्रामा सेवाग्राही भएको सुनिश्चित गर्ने ।
- तालिम सम्बन्धी क्रियाकलापहरू कार्यान्वयन गर्न स्थानीय सरकार, प्रदेश र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रसंग मिलेर काम गर्ने ।
- तालिम व्यवस्थापन निर्देशिकामा उल्लेख भए अनुसार सहभागीहरूलाई तालिम प्रदान गर्ने ।
- तालिम सम्बन्धी अभिलेख राख्ने र तालिम प्रतिवेदनहरू तयार गर्ने ।
- प्रदेश तथा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रसंग समन्वय गरेर सहभागीहरूलाई प्रमाण पत्र प्रदान गर्न सहयोग गर्ने ।
- राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको तालिम फलो अप कार्यक्रम अनुसार अनुगमन भए नभएको सुनिश्चित गर्ने ।
- क्लिनिकल तालिममा स्वास्थ्य सेवाको लागि आवश्यक पर्ने सामग्रीहरू (जस्तै गाउन, क्याप, मास्क, ग्लोब्स, क्लोरिन आदि) प्रदान गर्ने ।
- तालिम गतिविधिहरू व्यवस्थापन गर्न तालिम व्यवस्थापन समितिलाई सहयोग गर्ने ।

७. तालिम व्यवस्थापन समिति

हरेक क्लिनिकल तालिम साईटमा स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समिति मार्फत निर्मित तालिम व्यवस्थापन समिति निम्न अनुसारको हुने छ ।

मेडिकल डाईरेक्टर/मे.सु/विभागीय प्रमुख –अध्यक्ष

तालिम संयोजक– सदस्य सचिव

मेट्रोन – सदस्य

सेवा प्रदायक/प्रशिक्षक वाट १ जना – सदस्य

राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र/प्रादेशिकतहमा स्वास्थ्य तालिम हेर्ने निकायको प्रतिनिधि १

जना– सदस्य

तालिम व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार

- तालिमको वार्षिक योजनाको समिक्षा गर्ने र स्विकृतीको लागि स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समितिमा पठाउने ।
- स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समितिले तालिम संयोजक पहिचान गरी छनौटकोलागि स्विकृती प्रदान गर्ने र निजलाई अभिमुखिकरण गरेको सुनिश्चित गर्ने ।
- खण्ड ख मा उल्लेखित गतिविधिहरू (तालिम पूर्व, तालिम संचालनको समय, तालिम पछि र फलोअप भिजिट) नियमित रूपमा भईरहेको सुनिश्चित गर्ने ।
- तालिममा प्रयोग हुने आवश्यक सामग्रीहरू (जस्तै: उपकरण, श्रव्य दृश्य सामग्री, मोडेल, आदि) व्यवस्थित र सही अवस्थामा भएको सुनिश्चित गर्ने ।
- तालिम सम्बन्धी समस्या समाधानकोलागि सरोकारवाला निकायसंग सहजिकरण गर्ने ।
- स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समितिलाई आवश्यकता अनुसार तालिम गतिविधिहरूको जानकारी दिने र समस्या आईपरेको खण्डमा अस्पताल व्यवस्थापन र बोर्डसंग समन्वय गरेर मात्रै समस्या समाधानकोलागि अग्रसर हुने ।
- स्थानीय तह, प्रदेश तह र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रबाट तालिमको लागि उपलब्ध बजेटको सही व्यवस्थापन गर्ने ।
- लामो अवधिको तालिमको हकमा निरन्तर सेवा प्रवाहमा सहयोग हुने गरी प्रशिक्षकको व्यवस्थापनकोलागि अस्पताल विकास समितिसंग सहकार्य गर्ने ।
- योजना बनाउँदा र कार्यान्वयन गर्दा दिर्घकालिन रणनीति अपनाउने ।
- तालिमको अभिलेख राख्ने र प्रतिवेदन तयार गरी स्थानिय तह, प्रदेश तह र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रमा पठाउने ।

९. तालिम संयोजक

तालिम संयोजकले स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समिति र अस्पताल प्रमुख वा निर्देशकसंग समन्वय गरी देहाय बमोजिमको भूमिका निर्वाह गर्नु पर्दछ ।

- स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समिति /राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तालिम हेर्ने निकायबाट तालिमको वार्षिक योजना स्वीकृत भएको यकिन गर्ने ।
- खण्ड ख मा उल्लेख भए अनुसार तालिमको पूर्व तयारी, गुणस्तरीय तालिम संचालन, तालिम पछिका कार्यहरू र तालिम सम्बन्धी फलोअप क्रियाकलापहरू भएको सुनिश्चित गर्ने
- सम्बन्धित विभागीय प्रमुखहरू तालिम कार्यक्रम र तालिमको कार्यतालिकाको बारेमा जानकार भएको सुनिश्चित गर्ने ।
- सेवा प्रदायक तथा प्रशिक्षकहरूले तालिम अवधिको कार्यतालिका बनाएको सुनिश्चित गर्ने ।
- सबै सरोकारवालाहरूसंग समन्वय गर्ने ।
- तालिम क्रियाकलाप, स्वास्थ्य सेवा र यससंग सम्बन्धित आर्थिक कुराहरूको अनुगमन गर्ने ।
- सम्बन्धित तालिम केन्द्र/साइट बाट संचालित तालिम क्रियाकलापहरूको अभिलेख राख्ने र चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
- तालिम व्यवस्थापन समितिले तालिम क्रियाकलापमा भएको खर्चलाई व्यवस्थित गरी छुट्टै रजिष्टर (ledger book) तयार गरी अभिलेख राख्नु पर्दछ ।
- तालिमका सहभागीहरूको दैनिक भ्रमण भत्ता नेपाल सरकारको भ्रमण खर्च नियमावली २०६४ को ५ औं संसोधन २०७२ बमोजिम वा नेपाल सरकारको आर्थिक नियमावली वा दातृनिकायको सहमती बमोजिम वा सहभागीलाई आमन्त्रण गर्दाको प्रदेश वा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र को पत्रमा उल्लेख भए बमोजिम प्रदान गर्नु पर्दछ ।
- तालिम क्रियाकलापमा आवश्यक रकम अस्पतालको खातामा जम्मा गरिन्छ, र त्यसको व्यवस्थापन तालिम व्यवस्थापन समितिले गर्नुपर्दछ, र अस्पतालको लेखा फाँटमा खर्चको विवरण पठाउनु पर्दछ ।
- सम्बन्धित अस्पताल/केन्द्रमा आर्थिक गतिविधिहरू सम्बन्धी क्रियाकलापको अनुगमन गर्न र चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन गर्न आवश्यक प्रणाली स्थापित गर्नु पर्दछ ।
- तालिम कार्यक्रमबाट जम्मा हुन आएको रकमलाई गुणस्तरीय रूपमा तालिम संचालन तथा व्यवस्थापन (जस्तै जनशक्ति, मोडेल, तालिम सामग्रीहरू, तालिम हल व्यवस्थापन आदि)।

१०. आर्थिक व्यवस्थापन

खण्ड च : क्लिनिकल तालिम संचालनकोलागि स्विकृती (प्रमाणपत्र) प्रदान

तालिम केन्द्र/साइटहरुको अनुगमन तथा गुणस्तर निर्धारण

- सम्बन्धीत तालिम केन्द्र/साइटले गुणस्तर सुधार टुलहरु प्रयोग गरी आन्तरिक मुल्यांकन गरीसकेपछि प्राप्त हुन आएको नतिजा वा अंक र प्रतिवेदनलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले समिक्षा गर्दछ ।
- त्यस पछि राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले आफै पनि विशेषज्ञको सहयोगमा गुणस्तर सुधार टुलहरु प्रयोग गरी उक्त तालिम केन्द्र/साइटको वाह्य मुल्यांकन गर्दछ ।
- सम्बन्धीत तालिम केन्द्र/साइटले मुल्यांकन पश्चात सबै किसिमका सेवा र तालिम सम्बन्धी टुलहरुमा ८०% वा सो भन्दा माथि अंक प्राप्त गरेमा त्यस केन्द्रलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले सम्बन्धीत तालिम (हरु) संचालन गर्न स्विकृती प्रदान (प्रमाणिकरण) गर्दछ ।
- यदि प्रयास गर्दा गर्दै पनि कुनै क्लिनिकल साइट (स्वास्थ्य संस्था) ले गुणस्तर सुधार टुल अनुसार ८०% अंक प्राप्त गर्न नसकेको अवस्थामा त्यस्ता क्लिनिकल साइट (स्वास्थ्य संस्था) लाई पुनः सुधार गर्ने मौका दिईन्छ र उक्त मापदण्ड पूरा नगरुन्जेल क्लिनिकल तालिम केन्द्र (साइट) को विवरणबाट हटाईन्छ ।

नयाँ क्लिनिकल तालिम केन्द्र/साइटको स्थापना

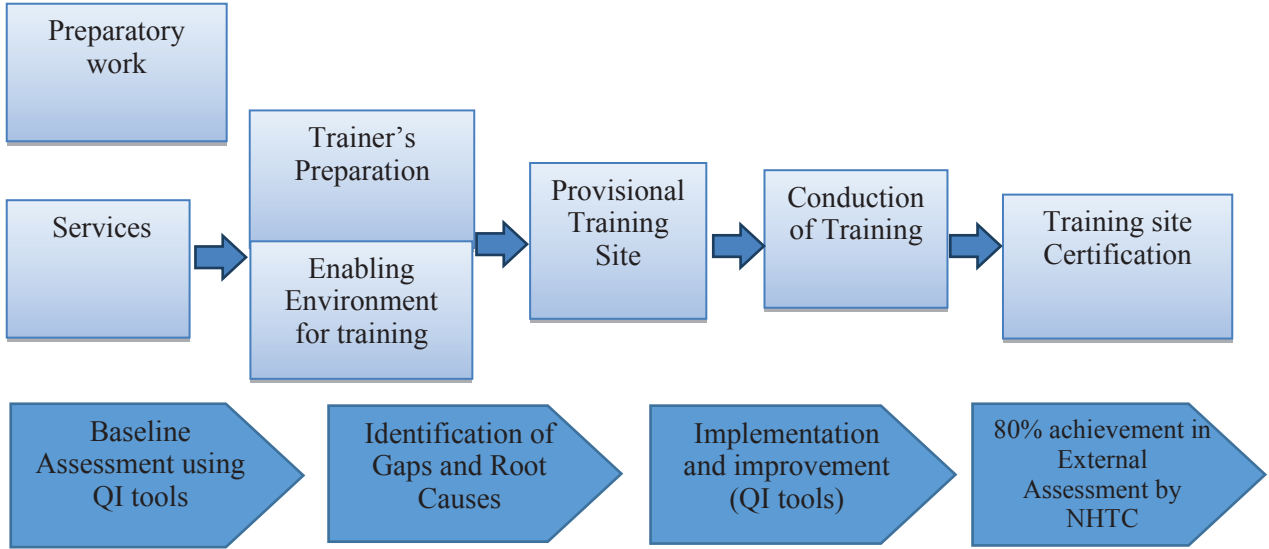
राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले तल उल्लेखित मापदण्डको आधारमा नयाँ क्लिनिकल तालिम केन्द्र/साइटको स्थापना गर्नु पर्दछ ।

- सेवाको गुणस्तर
- सेवाग्राहीको संख्या (सेवाको चाप)
- तालिम संचालन गर्न इच्छुक संस्था
- सबै ठाउँका सहभागीहरुकोलागि यातायातको दृष्टिले पायक पर्ने स्थान
- नजिकमा सहभागीहरुको लागि खाना र बस्नको सुविधा भएको ।
- सम्बन्धीत स्वास्थ्य संस्था (क्लिनिकल साइट) वाट क्लिनिकल तालिम केन्द्र/साइटको रुपमा स्तरवृद्धिकोलागि अनुरोध सहितको पत्र राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले प्राप्त गरेपछि उक्त संस्थामा गुणस्तर सुधार प्रक्रिया (चित्र १) र कार्यसम्पादन सुधार विधि (खण्ड ख) प्रयोग गरी मुल्याङ्कन प्रक्रियालाई अगाडि बढाईन्छ । राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले गुणस्तर सुधार टुलहरु प्रयोग गरी आन्तरिक तथा वाह्य मुल्याङ्कनको आधारमा तालिमको गुणस्तर, समस्या पहिचान तथा समस्या समाधानकोलागि कार्य योजना बनाउन सहजिकरण गर्दछ ।
- राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले सम्बन्धीत स्वास्थ्य संस्था (क्लिनिकल साइट) लाई गुणस्तर सुधार टुलहरु प्रयोग गरी तालिमको गुणस्तर मापदण्ड अनुसार बनाउन १८ महिनाको समय उपलब्ध गराई आवश्यक सबै सहयोग गर्दछ ।
- राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले वाह्य मुल्याङ्कनको लागि गुणस्तर सुधार टुलहरु प्रयोग गरी सम्बन्धीत संस्थाले गरेको प्रगतिको अनुगमन गर्दछ । कम्तिमा ६० प्रतिशत अंक ल्याउने संस्थालाई प्रोभिजनल तालिम साइटको रुपमा क्लिनिकल तालिम संचालन गर्न अनुमति दिईन्छ ।
- यसरी क्लिनिकल तालिम संचालन गरेका संस्थाहरुले निरन्तर रुपमा गुणस्तर सुधार टुलहरुको प्रयोग गरी तालिमको गुणस्तर सुधार गर्नु पर्दछ र यसको प्रतिवेदन राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रमा पठाउनु पर्दछ । यी संस्थाहरुले कम्तिमा ३ व्याच तालिम संचालन गरी सकेपछि राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले गुणस्तर सुधार टुलहरु प्रयोग गरी वाह्य मुल्याङ्कन गर्दछ । यदि सम्बन्धीत संस्थाले कम्तिमा ८० प्रतिशत अंक ल्याई गुणस्तरीय तालिम संचालन गरेको छ भने उक्त संस्थालाई क्लिनिकल तालिम साइटको रुपमा प्रमाणिकरण गरी सम्बन्धीत क्लिनिकल तालिम संचालन गर्न अनुमति (प्रमाणपत्र) दिईन्छ ।
- प्रयास गर्दा गर्दै पनि कुनै संस्थाले ८० प्रतिशत अंक ल्याउन नसकेको खण्डमा राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले तोकिएको समय भित्र गुणस्तर सुधार गर्न अनुरोध गर्दछ र आवश्यकता अनुसार सहयोग गर्दछ । यति गर्दा गर्दै पनि सम्बन्धीत संस्थाले आवश्यक मापदण्ड (कम्तिमा ८० प्रतिशत अंक) पूरा गर्न नसकी तालिमको गुणस्तरमा सुधार ल्याउन नसकेमा उक्त संस्थालाई क्लिनिकल तालिम केन्द्र/साइटको सुचिबाट हटाईन्छ र अवस्थाको विश्लेषण गरी आवश्यकता

अनुसार सहयोग गरिन्छ ।

- राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र आफैले वा सम्बन्धित विशेषज्ञको सहायताले वार्षिक रुपमा प्रमाणीकरण भई तालिम संचालन गरीरहेका तालिम केन्द्र/साइटहरूमा गुणस्तर सुधार टुलहरू प्रयोग गरी बाह्य मुल्यांकन गर्नु पर्दछ । यसरी निरन्तर बाह्य मुल्यांकन गरी त्यस्ता संस्थाहरूले तालिमको गुणस्तर कायम गरी रहेको कुरा सुनिश्चित गर्नु पर्दछ ।

चित्र न. २ क्लिनिकल तालिम साईटलाई तालिम संचालनकोलागि प्रमाणपत्र प्रदान गर्ने प्रकृया (Diagram for Assessing Clinical Training Site Certification)

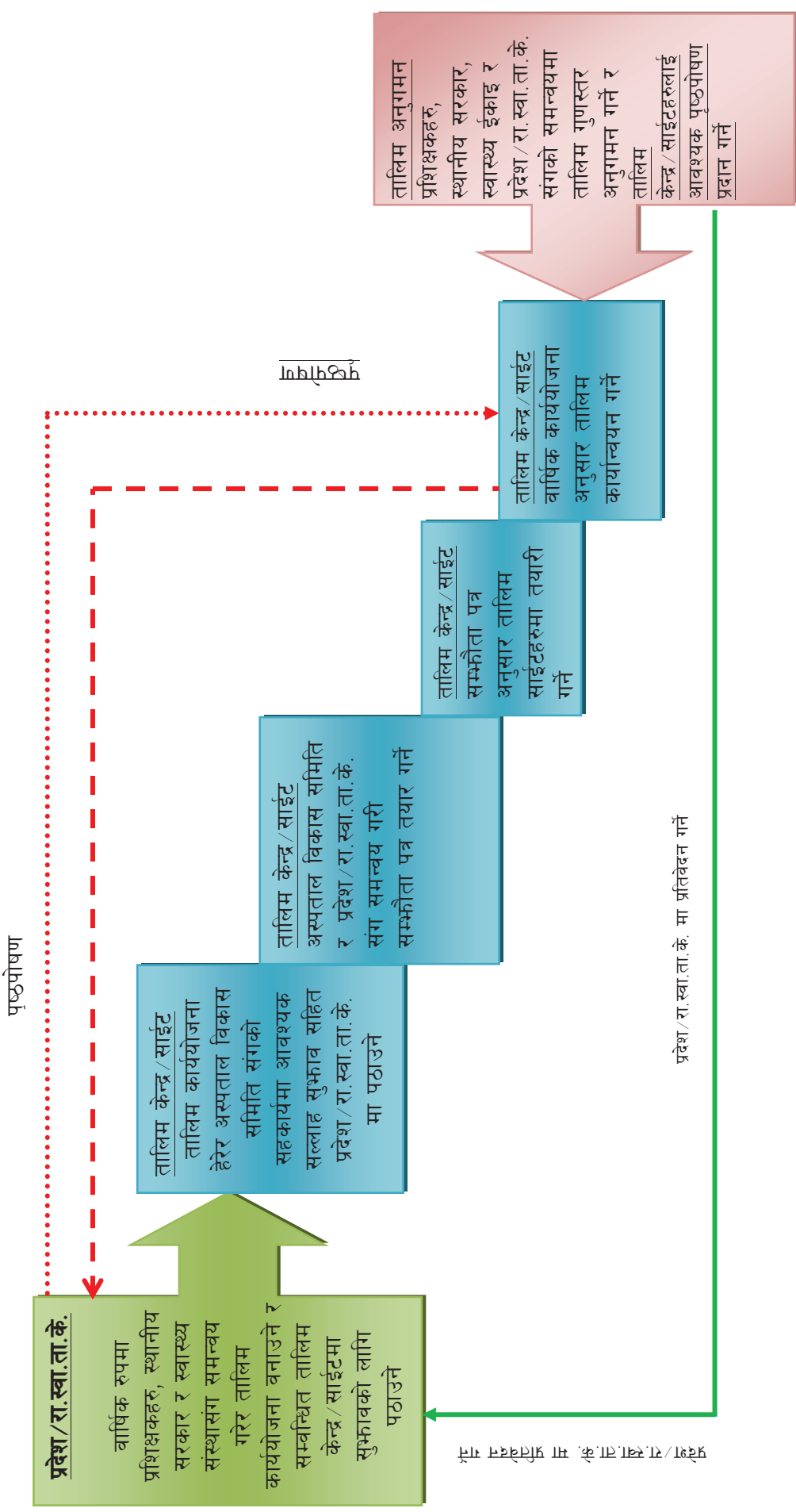
१. श्रीकृष्ण भट्ट, भू.पू. निर्देशक, राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र
२. डा. ठाकुर प्रसाद दुवाडी, राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र
३. सरोज चन्द्र न्यौपाने, राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र
४. डा. ईश्वर प्रसाद उपाध्याय, राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र
५. डा. स्मृति महत, राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र
६. सुरेश दाहाल, राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र
७. डा. पुण्या पौडेल, परिवार स्वास्थ्य महाशाखा
८. आशिस रेग्मी, परिवार स्वास्थ्य महाशाखा
९. प्रा.डा. अमिर वावु श्रेष्ठ, राष्ट्रिय चिकित्सा विज्ञान प्रतिष्ठान
१०. डा. मधु श्रेष्ठ, परोपकार महिला अस्पताल
११. डा. सरोजा पाण्डे, नेसोग
१२. डा. ईन्दिरा वस्नेत, नेपाल स्वास्थ्य क्षेत्र सहयोग कार्यक्रम
१३. डा. राजेन्द्र गुरुङ, नेपाल स्वास्थ्य क्षेत्र सहयोग कार्यक्रम
१४. कमला श्रेष्ठ, नेपाल स्वास्थ्य क्षेत्र सहयोग कार्यक्रम
१५. डा. राजेन्द्र भद्रा, हेल्थ फर लाईफ
१६. डा. विना श्रेष्ठ, पि.एस.आई. नेपाल
१७. बेकि प्रसाई, युनिसेफ
१८. माधव भुसाल, एन एस आई
१९. श्रीजना श्रेष्ठ, एम एस आई
२०. सन्ध्या लिम्बु, जपाईगो
२१. सीप्रा जोशी, आईपास नेपाल
२२. पेमा लाखि, एन एफ सि सि
२३. सुदिप आले, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
२४. उदेव मान महर्जन, कनसल्ट्यान्ट
२५. मदन राज भट्ट, कनसल्ट्यान्ट
२६. भलक शर्मा पौडेल, निर्देशक, रा.स्वा.ता.के.
२७. चुडामणि भण्डारी, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
२८. मुकुन्द राज गौतम, रा.स्वा.ता.के.
२९. जीवन कुमार मल्ल, रा.स्वा.ता.के.
३०. डा. रोसनी आमात्य, जपाईगो

सन्दर्भ सामग्रीहरू (References)

1. Training management guideline (TMG), 2012, National Health Training Centre (NHTC)
2. Reference manual: Palliative Care Training
3. Reference manual: PPIUCD
4. Reference manual: GBV
5. Reference manual: Mid-Level Practicum (MLP)
6. Reference manual: Anesthesia Assistant Course (AAC) Training
7. Reference manual: PEN training package
8. Reference manual: ASRH training package
9. Reference manual: Post-Partum Family Planning /Post-Partum IUCD (group based)
10. Reference manual: Post-Partum Family Planning /Post-Partum IUCD (OJT)
11. Reference manual: Cervical Cancer Screening and Prevention (CCSP)
12. Reference manual: Management of Obstetric Fistula for Health Care Providers (On-the-Job Training)
13. Reference manual: Management of Pelvic Organ Prolapse (POP) for Doctors
14. Reference manual: Mental Health
15. National Health Training Strategy (Unofficial Translation), 2018
16. Annual report, NHTC, 2018
17. Capacity Assessment Report, NHTC
18. Training Strategy, NHTC, 2004
19. National Family Planning Costed Implementation Plan (2015-2020), 2015
20. Health Training Master Plan, National Health Training Centre, 2007
21. Training Plan Guideline, New South Wales (NSW), Government Department of Industry
22. Health Service Functional Analysis, Nepal
23. Maternal and Newborn Care, Quality Improvement Tools for service delivery and SBA In-service Training July 2007
24. Training Works 2004
25. QI modules, Management Division, 2018

परिशिष्टहरू

१. क्लिनिकल तालिम कार्यान्वयन तथा समन्वयको ढाँचा

२. गैर सरकारी तथा निजी संस्थाहरुकोलागि तालिम खर्चको विवरण

यसमा उल्लेखित गैर सरकारी तथा निजी संस्थाहरुको लागि तालिम खर्चको विवरणको ढाँचा केन्द्रदेखि स्थानीय तह सम्मका सबै तालिम केन्द्रहरुले प्रयोग गर्न सक्दछन । मुख्यतया तालिममा लाग्ने खर्च तालिम को किसिम, अवधि, प्रशिक्षकको संख्या, सहभागीको संख्या, क्लिनिकल अभ्यास, यातायात खर्च आदिमा भर पर्दछ । तथापी तल उल्लेख भए जस्तै (ईम्प्लान्ट तालिम कोलागि ढाँचा) अनुसार तालिम को जम्मा लागत निर्धारण गर्नुपर्दछ ।

ईम्प्लान्ट तालिम

- Duration of training -8 days
- Number of participants -4
- Number of trainers -2

Section A.1 HRs (Human resources) involved in the training

- 1) Training coordinator -1
- 2) NHTC certified clinical trainer (doctor)-1
- 3) NHTC certified clinical trainer (nurse)-1
- 4) Staff time during training (average two staff)
- 5) HRs*cost (20% of 1+2+3+4)

Section A.2 Supplies

- 1) Supplies required for clinical practices
- 2) stationery+refreshment
- 3) Training material eg participant handouts(printing)

Section B Training site maintenance

- 1) Equipment rePlacement
- 2) Training equipments(AV, models)
- 3) Training Site maintenance (Re-furnishing+Re-painting)

Section C. Operating Margin

- 1) 20% of A+B =institutional cost*

Grand total =A+B+C

Per unit cost =Grand total divided by total number of participants

* In consultation with TMC and the trainers HDC will manage HRs to ensure smooth implementation of the training.

*In consultation with TMC and the trainers, HDC will refurbish upgrate training facilities (hall, furnniture and other supplies as per needs)

२. एनजिओ तथा निजी संस्थाहरूको लागि तालिम खचको हिसावको नमूना

A.1 Training Tuition rate					
Staff Positioned funded	Salary	No. of est. days	Trng days	Total cost	
1 Training coordinator	Basic Government Salary should be mentioned in this cell 32000	50% of total training days should allocate. S/he may not engage full time in the training. 4	Mention here Total No. of Training Days 8	Basic Government Salary Divided by monthly working days (e.g. 26) and multiply by total allocated training days for coordinator 4923	
2 Instructors/facilitators (Physician Trainer)*	Basic Government Salary should be mentioned in this cell 32000	Total training days plus 2 additional (for training preparation and reporting) days should allocate here e.g. 8 +2 days=10 days 10	Mention here Total No. of Training Days 8	Basic Government Salary Divided by monthly working days (e.g. 26) and multiply by total allocated training days 12308	
3 Calculation Methods Instructors/facilitators (Nurse Trainer)*	Basic Government Salary should be mentioned in this cell 24000	Total training days plus 2 additional (for training preparation and reporting) days should allocate here e.g. 8 +2 days=10 days 10	Mention here Total No. of Training Days 8	Basic Government Salary Divided by monthly working days (e.g. 26) and multiply by total allocated training days 9231	
4 Calculation Methods Staff time during training (average 2 staff)	Basic Government Salary should be mentioned in this cell 24000	Other staff time during training (Average 2 staff) in one batch 7	Mention here Total No. of Training Days 8	Basic Government Salary Divided by monthly working days (e.g. 26) and multiply by total allocated training days 6462	
5 Calculation Methods General administrative rate (20% of 1+2+3+4)				General administrative cost is calculated by 20% of the total amount of Section A (1+2+3+4) (for letter issuing, involvement of payment and preparation of financial statement etc) 6585	
	General administrative rate (20% of 1+2+3+4)			6585	
	Total			Calculate sum above Section A.1 (total in this cell)	
	Total			39508	
A.2 Supplies for clinical practice				Amount should calculate as per training duration and nature of the training (Supplies for clinical practice) like cotton, bandage, sprit etc) 1500	
	Calculation Methods stationery+refreshment**			Calculate stationery for participants one time and for refreshment consider total no. of participants, trainers/facilitators, maintenance/support staff as per the training duration. Amount should be calculated as per allocated budget or norms. (Rs 100x6 trainer and participants)+ (Rs 150x12 personsx 8 days) 15000	
	Calculation Methods Training material eg participant handouts (printing)			Calculate training material eg participant handouts (printing) on an average Rs. 50 per participants per day i.e. (Rs 50x4 participants x 8 days)	

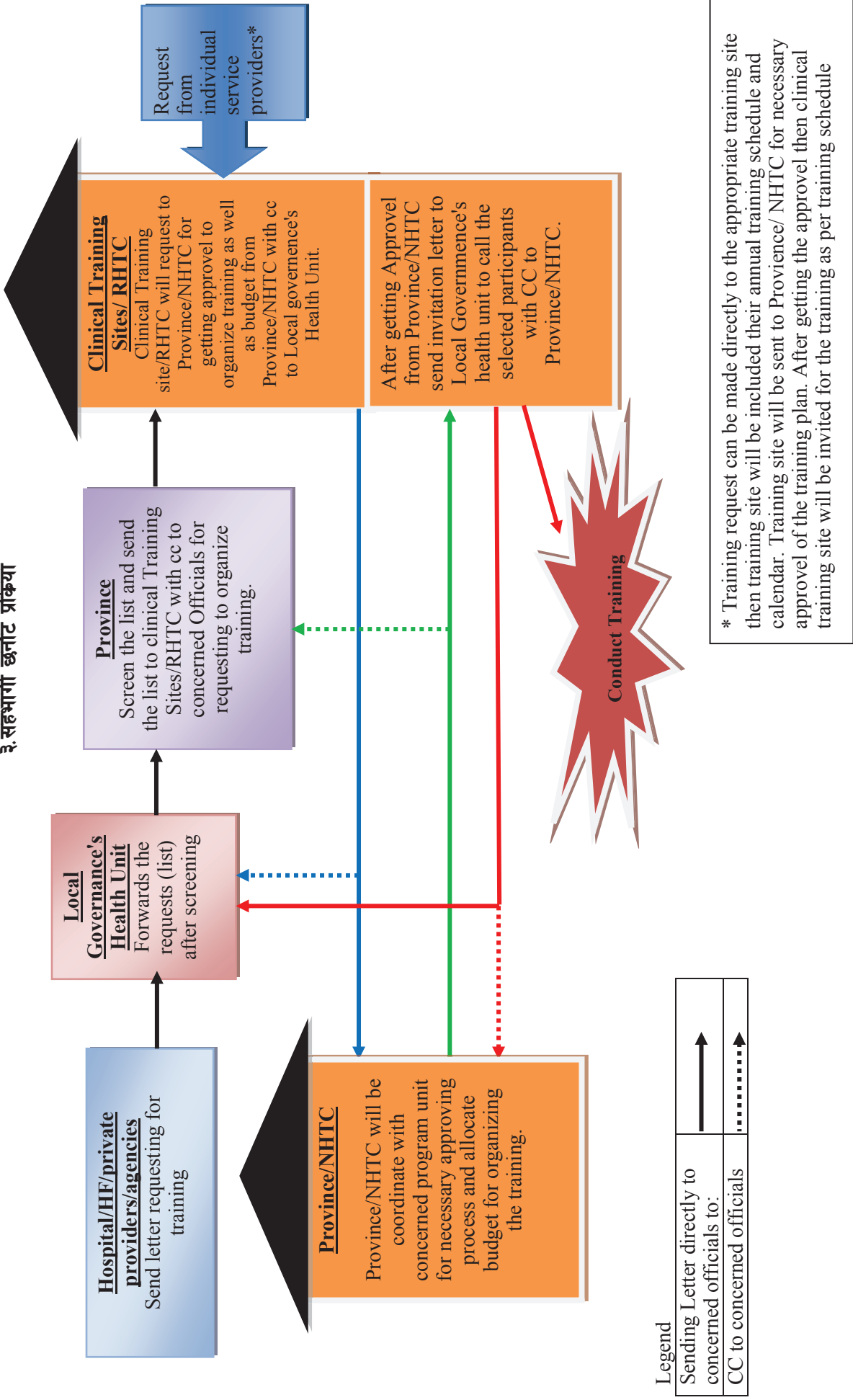
	Calculation Methods				1600
	Total				Calculate sum above Section A.2 (Sub total in this cell)
	Total				18100
	Sub Total Section A1+A2				Calculate sum above (Section A1+A2) as a sub total in this Cell
	Sub Total				57608
B	Training site capital improvement/maintenance program				
1	Equipment replacement				Calculate based on depreciation cost of equipment per batch
	Calculation Methods				510
2	Training equipments (AV, models)				Calculate based on depreciation cost of equipment (AV, Models) per batch
	Calculation Methods				300
3	Training Site maintenance (Refurnishing+Repainting)				Calculate based on depreciation cost of site maintenance (Refurnishing+Re-painting) per batch
	Calculation Methods				400
	Total				Calculate sum above Section B
	Calculation Methods				1210
	Sub Total Section A+B				Calculate sum above (Section A+B) as a sub total in this Cell
	Sub Grand Total				58818
C	Operating Margin				
1	10% of Training cost				Calculate 10 % based on sub Grand total for training site development/sustain/Strengthen propose.
	Calculation Methods				5882
2	10% certification cost				Calculate 10 % based on sub Grand total for certification through NHTC (It includes database updating expenses and certificate printing etc.)
	Calculation Methods				5882
	Sub Total Section C				Calculate sum above Section C as a sub total in this Cell
	Sub Total				11764
	Grand Total				Grand Total Calculate All above sub Grand Total AB+C
	Grand Total				70581
	Unit cost				For calculating unit cost, Total amount of grand total divided by total No. of participants in that particular training (Grand Total ÷ Total No. of Participants)
	Unit cost				17645

.Note: Private sector/ NGOs willing to provide training defined in this TMG will be contacting directly to the clinical training site (Hospital) certified by NHTC. Then clinical training site needs to get approval from concerned province and clinical training site will be accommodating in their annual training plan and calendar.

ईम्प्लान्ट तालिमको खर्चको विवरण (उदाहरण)

Costing of training for NGO/Private funded training for their employee (example Implant training)					
Based on Gov. salary					
A1	HRs (human resources) involved in training				
	Staff Positioned funded	Salary	No. of est. days	Trng days	Total cost
1	Training coordinator	32000	4	8	4,923
2	Instructors/facilitators (Physician Trainer)*	32000	10	8	12,308
3	Instructors/facilitators (Nurse Trainer)*	24000	10	8	9,231
4	Staff time during training (average 2 staff)	24000	7	8	6,462
5	HRs cost (20% of 1+2+3+4)				6585
	Total				39508
A2	Supplies needed during the training for clinical practices				1,500
	stationery+refreshment				15,000
	Training materials e.g. participant handouts(printing)				1,600
	Total				18,100
	Sub Total Section A1+A2				57,608
B	Training site improvement/maintenance				
1	Equipment replacement				510
2	Training equipments(AV, models)				300
3	Training Site maintenance (Re-furnishing+Re-painting)				400
	Total				1,210
	Total				58,818
C	Operating Margin for the institution				<i>20% of the total</i>
					11,764
	Grand Total				70,581
	Unit cost				17645

३. सहभागी छनौट प्रक्रिया

* Training request can be made directly to the appropriate training site then training site will be included their annual training schedule and approval of the training plan. After getting the approval then clinical training site will be invited for the training as per training schedule

Legend

Sending Letter directly to concerned officials to:	→
CC to concerned officials→

४. तालिममा सहभागीताकोलागि प्रयोग गरिने पत्रको नमुना

नेपाल सरकार
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
स्वास्थ्य सेवा विभाग
..... तालिम केन्द्र

टेलिफोन नं.
फ्याक्स :

पत्र संख्या :-
चलानी नं.:

विषय :तालिममा सहभागी पठाई दिनु हुन ।

श्री प्रान्तीय कार्यालय /रा. स्वा. ता. के

निम्न विवरण अनुसारका स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत स्थायी कर्मचारीलाई उक्त तालिम शुरु हुने दिनकै विहान १० बजे तालिम संचालन हुने संस्थामा आईपुग्ने गरी पठाई दिनु हुनका साथै भ्रमण सम्बन्धी विवरण बारे जानकारी गराई दिनु हुन र तालिममा सहभागी हुन नसक्ने भएमा तुरुन्तै खबर गरी दिनु हुन अनुरोध छ । ढिलो आईपुग्ने वा क्राइटेरिया नमिल्ने सहभागीलाई तालिममा समावेश गराउन नसकिने व्यहोरा समेत अनुरोध छ ।

सहभागी संख्या	अपेक्षित सहभागी	कार्यरत संस्था	तालिम शुरु हुने मिति	अवधि	तालिम हुने संस्था/स्थान	तालिम संयोजक

भ्रमण सम्बन्धी पेश गर्नु पर्ने विवरण :(

- १) तालिममा सहभागी हुने कर्मचारीहरूको आर्थिक प्रशासन नियमानुसार कम खर्चिलो भ्रमण साधन प्रयोग गरीएको भ्रमण खर्च मात्र भुक्तानी हुनेछ । भ्रमण खर्च भुक्तानीका लागि सक्कली टिकट पेश गरे बापत मात्र भुक्तानी हुनेछ ।
- २) पैदल आउनु पर्ने सहभागीले अनिवार्य रूपमा सम्बन्धित कार्यालयको कोष प्रमाणित पेश गर्नु पर्दछ । नियमित सार्वजनिक गाडि चल्ने कच्ची मोटरबाटोमा समेत गाडी प्रयोग गरी छोटो र सिधा बाटोबाट यात्रा गर्नु पर्नेछ ।
- ३) कार्यालयले सहभागीहरू तालिममा आउदा कहाँदेखि कहाँसम्म पैदल र कहाँदेखि कहाँ सम्म सवारी साधन प्रयोग गरी आउनु पर्ने हो सो व्यहोरा समेत पत्र/भ्रमण आदेशमा खुलाई पठाउनु पर्नेछ ।
- ४) सहभागीहरूको दैनिक भ्रमण भत्ता भ्रमण खर्च नियमावली २०६४ पांचौ संसोधन २०७२ अनुसार हुनेछ वा यस केन्द्रद्वारा पठाएको पत्रमा उल्लेख गरिए अनुसार हुने छ ।

बोधार्थ :

श्री

श्री राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र लेखा शाखा (भ्रमण भत्ता भुक्तानी दिनु हुन ।

श्री (पत्र पाएको तीन दिनभित्र यस केन्द्रलाई जानकारी गरी दिन हुन ।

श्री..... (सहभागी समावेश भए नभएको जानकारी यस केन्द्रलाई दिन हुन ।

श्री

Photo

५. तालिम दर्ता फाराम
Government of Nepal
Ministry of Health & Population
National Health Training Centre
TRAINING REGISTRATION FORM

Training Name:..... Participants Trainer/Co-Trainer/Coordinator

Training Site:.....Province.....

Starting Date.....Ending Date.....Fiscal Year.....

PERSONAL INFORMATION

Name in Block Letter:

नेपालीमा

Sex: Male Female Other

Date of Birth (yyyy/mm/dd)(BS).....

CURRENT HOME ADDRESS

District:.....
VDC/Municipality.....Ward No.....
Phone No.
Email Address.....

CASTE

- Dalit
 Disadvantaged Janajati
 Disadvantaged Non Dalit Terai Caste Group
 Religious Minorities
 Relatively advantaged Janajatis
 Uper Caste Groups

Qualification

1. Medical.....
2. Nursing.....
3. Public Health.....
4. Paramedics.....
5. AHW/ANM.....
6. Others.....

Sponsor

- Government
 Non Government (Specify).....
 Semi Government (Specify).....
 Self:.....
 Others (Specify).....

WORKING PLACE

Working Organization

District VDC/Municipality.....Ward No.

Phone No.Fax No.....Post.....Level.....

Civil Service Registration No (सिट रोल नं).....HuRIC No.Citizenship No.....Council Reg. No.

.....
Participant Signature

.....
Training Coordinator & Signature.....

६. तालिम मूल्याङ्कन फारामको नमुना

तालिम प्रशिक्षण मूल्याङ्कन (Use during ToT)

तालिमको नाम:

प्रशिक्षकको नाम:

तालिम केन्द्र:

क. सं	विवरण	अवलोकन मूल्याङ्कन			बुँदागत रुपमा दिइएका सुझाव तथा गरिएका कार्यहरु
		प्रथम	दोस्रो	तेस्रो	
१	प्रस्तुत गरिएका विषयवस्तुहरु बुझिएको				
२	प्रस्तुत गरिएका विषयवस्तुहरु सरल रुपमा प्रस्तुत भएको				
३	सहभागीहरुबाट उठाइएका जिज्ञासाहरु प्रभावकारी तथा उपयुक्त तरिकाबाट उत्तर गरिएको				
४	सहभागीहरुको ध्यान केन्द्रित गर्न सकिएको				
५	दृश्य सामग्रीहरु ठिकसँग प्रयोग भएको				
६	सहभागीहरुलाई पूर्ण सहभागीता गराईएको				
७	पाठ्यक्रमको पूर्ण प्रयोग भएको				
८	सहजकर्ताको सहयोगीपना				
९	सहजकर्ताको समन्वय				
१०	तालिम संचालन गर्दाको हाउभाउ				

नोट: १=१०, २=२०, ३=३०, ४=४०, ५=५०, ६=६०, ७=७०, ८=८०, ९=९०, १०=१००

१. समग्रमा अवलोकनकर्ताले दिएको सुझावहरु

.....

अवलोकनकर्ताको नाम:

७. प्रशिक्षक सीप लेखाजोखा चेकलिष्ट

FACILITATION SKILLS

<i>FACILITATION SKILL</i>	YES	SOMETIMES	NO
1. S/he presents an effective introduction.			
2. S/he states the objective(s) of the presentation/ activity as part of the introduction.			
3. S/he asks questions of the entire group.			
4. S/he target questions to individuals.			
5. S/he asks questions at a variety of levels.			
6. S/he uses learners' names.			
7. S/he provides positive feedback.			
8. S/he responds to learners' questions.			
9. S/he uses trainer's notes or a personalized reference manual.			
10. S/he maintains eye contact with learners.			
11. S/he projects her/his voice so that all learners can hear.			
12. S/he moves about the room.			
13. S/he uses audiovisuals effectively.			
14. S/he displays a positive use of humor.			
15. S/he presents an effective summary.			
16. S/he provides opportunities for application or practice of presentation content.			

८. प्रशिक्षक क्लिनिकल सीप प्रदर्शन लेखाजोखा चेकलिष्ट

DEMONSTRATION SKILLS	YES	SOMETIMES	NO
1. S/he uses trainer's notes, a personalized manual or learning guide.			
2. S/he states the objective(s) as part of the introduction.			
3. S/he presents an effective introduction.			
4. S/he arranges the demonstration area so that learners are able to see each step in the procedure clearly.			
5. S/he never demonstrates an incorrect procedure or shortcuts.			
6. S/he communicates with the model or client during the demonstration of the activity/skill.			
7. S/he asks questions and encourages learners to ask questions.			
8. S/he demonstrates or simulates appropriate infection prevention practices.			
9. When using a model, S/he positions the model as if it were an actual client.			
10. S/he maintains eye contact with learners as much as possible.			
11. S/he projects my voice so that all learners can hear.			
12. S/he provides opportunities for the learners to practice the activity/skill under direct supervision.			

९. कोचिङकोलागि प्रशिक्षक क्लिनिकल सीप लेखाजोखा चेकलिष्ट

COACHING SKILLS	YES	SOMETIMES	NO
BEFORE PRACTICE SESSION			
1. S/he greets the learner.			
2. S/he asks the learner to reflect on her/his performance in previous practice sessions.			
3. S/he asks which steps or tasks the learner would like to work on during the practice session.			
4. S/he reviews any difficult steps or tasks in the learning guide that will be practiced during the session.			
5. S/he works with the learner to set specific goals for the practice session.			
DURING PRACTICE SESSION			
1. S/he observes as the learner practices the procedure.			
2. S/he provides positive reinforcement and suggestions for improvement as the learner practices the procedure.			
3. S/he refers to the learning guide during observation.			
4. S/he records notes about learner performance on the learning guide during the observation.			
5. S/he is sensitive to the client when providing feedback to the learner during a clinical session.			
6. S/he provides corrective comments only when the comfort or safety of the client is in doubt.			
AFTER PRACTICE FEEDBACK SESSION			
1. S/he greets the learner.			
2. S/he asks the learner to share feelings about the practice session.			
3. S/he asks the learner to identify those steps performed well.			
4. S/he asks the learner to identify those steps where performance could be improved.			
5. S/he refers to my notes on the learning guide.			
6. S/he provides positive reinforcement regarding those steps or tasks the learner performs well.			
7. S/he offers specific suggestions for improvement.			
8. S/he works with the learner to establish goals for the next practice session.			

१०. तालिममा प्रयोग हुने विभिन्न फारमहरूको सूचि

List of Different forms to be used before, during and after training

Name of Form	Forms to be used in the training	When to be used		
		Before training	During training course	After Training
Participant's pre-registration form	All clinical training	✓		
Quality Improvement Tools	All clinical training			✓
Training Description (Reporting)	All trainings			✓
Attendance	All trainings	✓		
Training Evaluation during TOT	All trainings		✓	
Training Quality Improvement Checklist	All trainings		✓	

**११. तालिम गुणस्तर सुधार टुलहरू
राष्ट्रिय स्वारथ्य तालिम केन्द्र
तालिम कार्यक्रमको गुणस्तर सुधारको लागि आधारभूत चेक लिस्ट**

कार्यक्रमको नाम:							
स्थान.:							
आन्तरिक	☐	वाह्य	☐	अवलोकन कर्ताको नाम:			
अवलोकन कर्ताको पद/संस्था							
Scoring Key: Y=Yes, N=No, NA=Not Applicable							
कार्यसम्पादन मापदण्ड	मापदण्ड पुष्टि गर्ने आधारहरू			आन्तरिक		वाह्य	
	१	२	३	४	५		
१ उपयुक्त तालिम कक्ष भएको	तालिम कोठामा सेसन चलाइरहदा अवलोकन गरेर पत्ता लगाउने :						
	१. हावा ओहोर दोहोर हुन सक्ने कोठा भएको						
	२. पर्याप्त उज्यालो भएको						
	३. सहजीकरणको लागि उपयुक्त स्थानमा भएको						
	४. सहजकर्तालाई हिडडुल गर्न पर्याप्त ठाउँ भएको						
	५. ध्यान केन्द्रित गर्न हल्ला नहुने ठाउँ भएको						
	६. तालिम कक्ष नजिक सफा ट्वाइलेट भएको						
	७. पिउने पानीको उपलब्धता भएको						
	Score: All "Yes" =1 point; Any "No" =0 point						
२. तालिम संचालनमा आवश्यक पर्ने आधारभूत उपकरणहरू र सामग्री	तालिम कक्ष सफा, काम गर्न उपयुक्त र राम्रोसँग मिलाएर राखेको अवलोकन गर्ने :						
	१. ओभरहेड प्रोजेक्टर वा LCD प्रोजेक्टर						
	२. ट्रान्सपेरेंसिहरू वा स्लाइडहरू वा अन्य सम्वन्धित सामग्रीहरू						
	३. टेबलहरू						
	४. सहभागीहरूको अनुपातमा कुर्सिहरूको संख्या भएको						
	५. पर्दा (screen)						
	६. Easel board / White board /Black Board (any one)						
	Score: All "Yes" =1 point; Any "No" =0 point						

कार्यसम्पादन मापदण्ड	मापदण्ड पुष्टि गर्ने आधारहरू				कैफियत			
	आन्तरिक	वाच्य	वाच्य	कैफियत				
	१	२	३	४	५			
३. सहजकर्तासंग प्रशिक्षणको लागि आवश्यक योग्यता छ ।	<p>१. सबै सहजकर्ताले तालिम संचालन गर्नु पूर्व प्रशिक्षक प्रशिक्षणमा संलग्न भएको /तालिम व्यवस्थापन निर्देशिका (Training Management Guideline)'अनुसार प्रशिक्षकहरू भएको ।</p> <p>Score: All "Yes"=1 point; Any "No"=0 point</p> <p>१. प्रशिक्षक निर्देशिका अनुसार सन्दर्भ पुस्तिकाको प्रयोग गरेर तालिम तालिका चलाईएको</p> <p>२. नोटहरू तैयार गरेको वा प्रशिक्षक निर्देशिकामा हाईलाईट गरेर निर्देशिका अनुसार कक्षा संचालन गरेको</p> <p>३. तालिमको अवधिमा देखाउने साम ग्रिहरू जस्तै मेटाकार्ड वा फ्लिपचार्टहरू, ट्रान्सपेरेन्सिहरू तयार गरेको र ती साम ग्रिहरूको प्रयोग गरिएको</p> <p>Score: All "Yes" =1 point; Any "No" =0 point</p>							
४. सहजकर्ताले तालिमको तयारी गर्छन् ।	<p>तालिमकोठामा सेसन चलाईरहँदा सहजकर्तालाई अवलोकन गरेर पत्ता लगाउने :</p> <p>१. पहिले पढाएको वा मिल्दो जुल्दो विषयवस्तुहरूसँग जोड्दै वा मिलाएर पढाएको</p> <p>२. आफूले पढाउन लागेको विषयवस्तुहरूको पुनरावलोकन गरी पढाउन सुरु गरेको</p> <p>३. विषयवस्तुलाई ध्यानाकर्षण गर्ने र जानकारी दिने तरिकाले पढाएको</p> <p>Score: All "Yes"=1 point; Any "No"=0 point</p>							
५. सहजकर्ताहरूले सेसन चलाईँदा विषयवस्तुलाई प्रभावकारी तरिकाले शुरु गर्छन् ।	<p>१. कृन भाग पढाउने बारे स्पष्ट निर्धारण गरेको</p> <p>२. त्यो सेसनको लागि सम्बन्धित सन्दर्भ सामग्रीहरूको पहिचान गरेको</p> <p>३. त्यो सेसनको लागि सन्दर्भ सामग्रीहरूको प्रयोग गरेको</p> <p>४. त्यो सेसनको लागि सम्बन्धित सन्दर्भ सामग्रीहरूको प्रयोग गर्न प्रशिक्षार्थीहरूलाई प्रोत्साहन गरेको</p> <p>Score: All "Yes" =1 point; Any "No" =0 point</p>							
६.सहजकर्ताहरूले सेसन चलाईँदा सन्दर्भ सामग्रीको प्रयोग	<p>तालिम कोठामा सेसन चलाईरहँदा सहजकर्तालाई अवलोकन गरेर पत्ता लगाउने :</p> <p>१. हरेक सेसनको अन्तमा पढाएका मुख्य कुराहरूमा जोड दिने गरेको</p> <p>२. सहभागीहरूलाई प्रश्न सोध्ने मौका दिने गरेको</p> <p>Score: All "Yes" =1 point; Any "No" =0 point</p>							
७. सहजकर्ताहरूले तालिमको अन्तमा पढाएका कुराहरू समेट्ने गरी संक्षेपमा वर्णन गर्छन् ।	<p>तालिम कोठामा सेसन चलाईरहँदा सहजकर्तालाई अवलोकन गरेर पत्ता लगाउने :</p> <p>१. हरेक सेसनको अन्तमा पढाएका मुख्य कुराहरूमा जोड दिने गरेको</p> <p>२. सहभागीहरूलाई प्रश्न सोध्ने मौका दिने गरेको</p> <p>Score: All "Yes" =1 point; Any "No" =0 point</p>							

कार्यसम्पादन मापदण्ड	मापदण्ड पुष्टि गर्ने आधारहरु	आन्तरिक				बाह्य		कैफियत
		१	२	३	४	५		
८. सहजकर्ताहरूले सेसन चलाउन प्रभावकारी र प्रश्न सोध्ने तरिकाको प्रयोग गरेको छ ।	<p>तल्लि कोठामा सेसन चलाइरहदा सहजकर्तालाई अबलोकन गरेर पत्ता लगाउने :</p> <ol style="list-style-type: none"> १. सहभागीहरूले सुन्ने गरी बोलेको २. कोठाको वरिपरि घुमेर पढाएको ३. पढाउदा सहभागीहरूसँग आँखा मिलाएर वा आँखामा हेरेर पढाएको ४. पढाउदा देखाउने सामग्रीहरू जस्तै मेटाकार्ड वा लिफ्टचार्टहरू प्रयोग गरेको ५. परे वा केही अंश गल्ती उत्तरहरूलाई सकारात्मक तरिकाले मिलाउने गरेको ६. प्रशिक्षक निर्देशिका अनुसार क्रियाकलाप गराएको (जस्तै: रोलप्ले, केस स्टडी, समूहमा कार्य, अभ्यासहरू) <p>Score: All "Yes" =1 point; Any "No" =0 point</p>							
९ ब्यानर टाँसिएको	<p>अवलोकन गरेर पत्ता लगाउने : (सेसन चलाउन दृष्य सामग्री देखाउने ठाउँमा ब्यानर टाँसिएका नहुने)</p> <ol style="list-style-type: none"> १. ब्यानर उपयुक्त स्थानमा टाँसिएको २. ब्यानर guideline अनुसार भएको <p>Score: All "Yes" =1 point; Any "No" =0 point</p>							
१० सरकारी निकायको संलग्नतामा तालिम भएको	<p>पत्राचार गरेको कुरा अबलोकन गरेर पत्ता लगाउने</p> <ol style="list-style-type: none"> १. तालिम संचालन गर्न पत्राचार लगायत अन्य व्यवस्थापन सरकारी कार्यालय तर्फबाट भएको २. तालिम संचालन गर्न सरकारी कर्मचारी संलग्न रहेको ३. तालिम संचालन गर्न सरकारी भवनको प्रयोग भएको (सरकारी भवनको उपलब्धता भएमा मात्र) <p>Score: All "Yes" =1 point; Any "No" =0 point</p>							
११ आर्थिक व्यवस्थापनमा सरकारी कर्मचारीको संलग्नता भएको	<p>१. स्थानीय तहमा सरकारी कर्मचारीहरूको (लेखा अधिकृत वा लेखापाल वा सहलेखापाल) आर्थिक व्यवस्थापनमा संलग्नता भएको</p> <p>Score: All "Yes" =1 point; Any "No" =0 point</p>							
१२ तालिम केन्द्रको संलग्नता रहेको	<p>१. रा.स्वा.ता.के./क्षे.स्वा.ता.के./उप.क्षे.स्वा.ता.के./ प्रमाणिकरण क्लिनिकल साइट</p> <p>Score: All "Yes" =1 point; Any "No" =0 point</p>							

कार्यसम्पादन मापदण्ड	मापदण्ड पृष्टि गर्ने आधारहरू	आन्तरिक			वाह्य			कैफियत
		१	२	३	४	५		
१३. तालिमको अभिलेख ठिक संग भएको	मापदण्ड पृष्टि गर्ने आधारहरू अभिलेख हेरेर यकिन गर्ने १. सहभागीहरूको हाजिरी फोरम्याट Standard guideline अनुसार भएको / Training Registration form भरिएको । २. कार्यक्रम संचालन गर्ने तालिम संचालन निर्देशिका अनुसार Agenda भएको ३. तालिम को प्रतिवेदन सम्वन्धित कार्यालयमा पठाउने गरेको Score: All "Yes" =1 point; Any "No" =0 point							
१४. तालिम अनुसार सहभागी तथा सहजकर्ताहरूको संख्या यकिन गरी लेख्ने सहभागी तथा सहजकर्ता उपयुक्त संख्यामा भएको	तालिम अनुसार सहभागी तथा सहजकर्ताहरूको संख्या यकिन गरी लेख्ने १. तालिम अनुसार सहभागीहरू व्याच तोकिएको संख्यामा भएको २. तालिम अनुसार प्रशिक्षकहरू/सहजकर्ताहरू प्रती व्याच तोकिएको संख्यामा भएको Score: All "Yes" =1 point; Any "No" =0 point							
१५. तालिम सामग्रीहरूको प्रयोग भएको	तालिमकोठामा सेसन चलाइरहदा सहजकर्तालाई अवलोकन गरेर पत्ता लगाउने : १. प्रशिक्षक निर्देशिका भएको (Trainers Guide: Trainers Manual, Trainers Note, Course out line etc. २. सन्दर्भ पुस्तिका सहभागीहरूलाई वितरण गरिने अभ्यास भएको Score: All "Yes" =1 point; Any "No" =0 point							
१६. हरेक दिनको अन्तमा सहजकर्ताहरू दिनभर संचालन गरेको सेसनका विषयमा छलफल गर्छन ।	अवलोकन गरेर पत्ता लगाउने १. सहजकर्ताहरू पालैपालो आ-आफ्नो अनुभव व्यक्त गरेको/संचालन भईसकेको सेसनहरूको विषयवस्तुमा छलफल गरेको । २. आगामी सेसन संचालनका प्रक्रियाका विषयमा छलफल गरेको । ३. सहभागीहरूको सिट प्लान पुनरावलोकन गरेको । Score: All "Yes" =1 point; Any "No" =0 point							

जम्मा मापदण्डहरू : १६

रिक्षण गरेको पटक	१	२	३	४	५
पूरा गरेका जम्मा स्तरीयताहरू					
पान प्रतिशत	%	%	%	%	%

१२. तालिम सन्दर्भ सामग्रीहरूको सूची
List of Training Manuals

Standard training packages are developed by NHTC in coordination with partner agencies. There are three different manuals in each section i.e. Reference manual, participant handbook and trainers notebook along with a set of transparencies. All the training is conducted with the standard package according to the schedule for the standardization of training at all training sites. The types of training manuals used in different types of training are as given table below:

Training Type	Training packages
Family Planning	A set of following training manuals are used for all FP training such as NSV, MLP, IUCD, Implant, COFP/Counseling, Trainings. 1. Reference Manual 2. Participant Handbook 3. Trainer's Notebook
SBA	1. Trainer's Notebook 2. User's Guide 3. Participants Handbook 4. Clinical Experience Log book 5. Reference Manual a. Managing Newborn Problems: A guide for doctors, nurse, and midwives (WHO 2003 reprint 2006) b. Managing Complications in Pregnancy and Childbirth: A guide for midwives and doctors (WHO 2000 reprint 2007) c. Basic Maternal and Newborn Care: A Guide for Skilled Providers (Jhpiego)
ASBA	1. Trainer's Notebook 2. User's Guide 3. Participants Handbook 4. Clinical Experience Log book 5. Reference Manual a. Managing Newborn Problems: A guide for doctors, nurse, and midwives (WHO 2003 reprint 2006) b. Managing Complications in Pregnancy and Childbirth: A guide for midwives and doctors (WHO 2000 reprint 2007) • c. Basic Maternal and Newborn Care: A Guide for Skilled Providers (Jhpiego) • Maternal and Newborn Care - Notebook for Participant
Comprehensive Newborn Care (CNC) Training Package for Nurses of Level II Health Facilities	• Reference Manual • Trainer's Guide • Job Aid
Safe Abortion Service	• Reference Manual • Trainer's Guide
Infection and Prevention	• Reference Manual • Participant Manual • Trainer's Guide
OTTM	• Reference Manual • Participant Manual • Trainer's Guide
CTS	• Reference Manual • Trainer's Guide

<i>Mid-Level Practicum (MLP)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Reference Manual • Trainer's Guide
<i>One Year Anesthesia Assistant Course (AAC) training</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Reference Manual • Trainer's Guide • Log book
<i>PEN Training Package</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Trainer's Guide • Participant Manual
<i>Palliative Care Training</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Reference Manual • Trainer's Guide • Participant Manual
<i>ASRH Training Package</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Reference Manual • Trainer's Guide • Participant Manual • Job Aid
<i>Post-Partum Family Planning /Post-Partum IUD (group based)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Reference Manual • Trainer's Guide • Participant Manual
<i>Post-Partum Family Planning /Post-Partum IUD (On-The-Job Training)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Reference Manual • Trainer's Guide • Participant Manual
<i>Gender Based Violence</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Reference Manual (Clinical protocol on GBV) • Learner's Guide (Blended and OJT) • Facilitator's Guide • Animation Video
<i>Cervical Cancer Screening and Prevention (CCSP)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Reference Manual • Trainer's Guide • Pictorial Chart
<i>Management of Obstetric Fistula for Health Care Providers (On-the-Job Training)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Reference Manual • Learner's Guide • Facilitator's Guide • Log book
<i>Management of Pelvic Organ Prolapse (POP) for Doctors</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Reference and Learner's Guide • Facilitator's Guide • Log book
<i>Mental Health</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Trainer's Guide

१३. सम्झौता पत्रको नमुना

Memorandum of Understanding

between

....., NHTC,for training of health care provider on

This MOU is made between, hereinafter referred to as acting for and on behalf of the, National Health Training Centre (NHTC), and herein after referred to as

....., NHTC andhave hereby agreed as follows:

- 1 shall providetraining on to health care providers selected by
- 2 NHTC will monitor thetraining process and provider certificates to eligible participants.
- 3 will nominate health care providers from its pilot intervention districts/province for the training on
- 4will provide certification cost to NHTC, NPR per batch of training.
- 5 will provide training cost NPR per batch to
- 6 Total estimated costs for training on will be NPR
- 7 Payment will be made in one installment, after submitting expenditure details and certification of qualified participants
- 8 shall transfer the funds to NHTC and auditable account which NHTC and shall provide the account number to
- 9 or his designated person shall recommend the payment.
- 10shall submit the summary of expenditure duly signed by the head of the agency to Details expenditure shall be stored in the secure location till one year from the date of this agreement. may ask details of expenditure in any time during the period.

Signed by officials for and on behalf of:		
Name	<u>Representative</u> On behalf of	<u>Representative</u> On behalf of NHTC, Teku
Agency Phone: Phone:
Phone:	Phone:	Phone:
Date:	Date:	Date:

Memorandum of Understanding

among tri-party

....., NHTC for training of health care provider on
.....

This MOU is made between, hereinafter referred to as
.....acting for and on behalf of the, National Health
Training Centre/Province andherein after referred to as the
implementing agencies.

....., NHTC/Province andClinical Training Centre have hereby
agreed as follows:

1.Clinical Training Centre shall provide training on
..... to health care providers selected by
.....
2. will monitor thetraining process and
provider certificates to eligible participants.
3.will nominate health care providers from its pilot intervention districts for
the training on
4. will provide certification cost to, NPR per batch of
training
5. will provide training cost NPRper batch to
..... Clinical Training Centre
6. Total estimated costs for training on will be NPR
.....
7. Payment will be made in one instalment, after submitting expenditure details and certification of
qualified participants
8. shall transfer the funds to andClinical Training
Centre auditable account whichandclinical training center shall provide
the account number to
9. or his designated person shall recommend the payment.
10.Clinical Training Centre shall submit the summary of expenditure duly signed by the
head of the agency to Details expenditure shall be stored in the secure location
till one year from the date of this agreement.may ask details of expenditure in
any time during the period.

Signed by officials for and on behalf of:		
Name:	Clinical Training Centre.....	NHTC
Supporting Agency:	On behalf of [.....]	On behalf of NHTC, Teku
Phone:	Phone:	Phone:
Date:	Date:	Date:

१४. क्लिनिकल तालिम साईटहरुको सूची

Name of Training Sites	Name of Training conducting
1. Mechi Zonal Hospital	MLP
2. Amda Damak	SBA, MLP, AAC, OTTM
3. BPKIHS	Obstetric Fistula, Pediatric Nursing, CNC for Nurses, Cervical Cancer Screening and Prevention
4. Koshi Zonal Hospital (KZH)	FP**, SAS, SBA, ASRH, GBV
5. FPAN Itahari Branch	SAS, FP (LARC)
6. FPAN Jhapa	FP (LARC)
7. Mission Hospital Okhaldhunga	MLP
8. Sagarmatha Zonal Hospital	SBA
9. Janakpur Zonal Hospital	FP, SBA
10. FPAN Janakpur Branch	FP (All types of FP training)
11. Narayani sub Regional Hospital	SBA
12. Hetauda Hospital	MLP
13. Bharatpur Hospital	MLP, SBA, ASBA, AAC, SAS (MA), SAS (MVA), GBV, OTTM
14. FPAN Bharatpur Branch	FP
15. NAMS, Birhospital	AAC
16. Kathmandu Medical Collage, Sinamangal	SAS 2nd Trimester
17. Kathmandu Model Hospital	SAS (MVA), SAS (MA), SAS (2nd trimester)
18. Paropakar Maternity and Women's' Hospital (PMWH)	Comprehensive RH Training*, ASBA, AAC, CNC for Nurses
19. Tribhuvan University and Teaching Hospital (TUTH)	OTTM, SBA, FP
20. Dhulikhel Hospital	SBA
21. Kanti Children Hospital	Pediatric Nursing
22. Chhetrapati Family Welfare Center (CFWC)	FP
23. FPAN Central clinic	FP
24. MSI Clinic, Satdobato, Lalitpur	FP, SAS
25. FP Institutional Clinic, Lalitpur	FP (LARC)
26. Pokhara Academy of Medical Science	Comprehensive RH Training*
27. Dhaulagiri Zonal Hospital, Baglung	SBA, MLP
28. Lamjung Community Hospital	SBA, MLP
29. Lumbini Zonal Hospital	SBA, SAS
30. Bhim Hospital Bhairahawa	SBA
31. AMDA Hospital Butwal	SBA, OTTM
32. FPAN Butwal Branch	FP (LARC)
33. FPAN Dang	FP (LARC)
34. Bheri Zonal Hospital	Comprehensive RH Training*, Pediatric Nursing
35. Mid-western Regional Hospital, Surkhet	SBA
36. Seti Zonal Hospital	Comprehensive RH Training*, ASBA, MLP
37. Naya Hospital Bayalpata Achham	MLP
38. Achham District Hospital	SAS (MA)
39. Mahakali Zonal Hospital	SBA
40. FPAN Mahendranagar	FP (LARC)
41. FPAN Kanchanpur Branch	FP (LARC)

Note: *Comprehensive RH Training means all RH related trainings are conducted which includes FP, SBA, ASRH, SAS, GBV, CACX screening, POP.

** FP training site means conducts all FP related training.

१५. तालिममा प्रयोग हुने ब्यानरको नमुना

SAMPLE: BANNER

For making uniformity to all the training conducting through GoN, banner should be standardized and following points will be considered by all training sites.

- It will be applicable in all trainings.
- GoN logo should be there on the banner (Top of the banner in center)
- Supporting partner's logo should be placed in bottom on the banner (If applicable).
- Color of banner: *color with light blue background, and white text.*
- Size of the banner: *Length 5'-6' X width 2.5'-3'*

Sample banner:

The sample banner is a blue rectangular template. At the top center is the Government of Nepal (GoN) logo, which features a mountain, a river, and a sun, surrounded by a wreath. Below the logo, the text "Training Name:" is followed by a dotted line. Underneath, "Date:" and "Venue:" are each followed by a dotted line. In the center, the text "Organized by:" is followed by a dotted line. Below this, the text "With support from:" is followed by a dotted line. At the bottom left and right corners, there are white boxes containing the text "Logo supporting Partner".

